

KADIN GAZETECİLERİN ÇEVİRİMİÇİ GÜVENLİĞİ

Bir #SOFJO Kaynak Kılavuzu

KADIN GAZETECİLERİN ÇEVİRİMİÇİ GÜVENLİĞİ— Bir #SOFJO Kaynak Kılavuzu

Yazarlar:	Dr. Silvia Chocarro Sarah Clarke Paulina Gutiérrez Judy Taing
Editör:	Kristin Olson
Proje yetkilisi:	Julia Haas
Akran incelemesi:	Barbora Bukovska
Redaktörler:	Elisabeth Witchel Ton van den Brandt Laura Vidal Sebastian Denton
Tasarım ve resimler:	Peno Mishoyan

Bu yayın, 2020 yılında AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi tarafından hazırlanmıştır. “Kadın Gazetecilerin Çevrimiçi Güvenliği” veya #SOFJO adlı projenin bir parçasıdır.

Burada ifade edilen görüşler, bulgular, yorumlar, öneriler ve çıkarılan sonuçlar yazarlara aittir ve AGİT’in ve/veya katılımcı Devletlerin resmi pozisyonunu temsil etmemektedir.

© 2020 Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Medya Özgürlüğü Temsilcisi Ofisi

Wallnerstrasse 6

A-1010 Viyana, Avusturya Tel.: +43-1 514 36 68 00

E-posta: pm-fom@osce.org

<https://www.osce.org/fom/safety-female-journalists-online>

ISBN: 978-92-9234-747-5

KADIN GAZETECİLERİN ÇEVİRİMİÇİ GÜVENLİĞİ

Bir #SOFJO Kaynak Kılavuzu

Table of Contents

Önsöz: Durumu değerlendirmek ve geleceğe bakmak	5
Özet: Ortak bir yaklaşım ve önerilen 40 eylem	11
Giriş: Herkese yönelik bir tehdit, herkesin eyleme geçmesini gerektirir	25
Genel bakış: Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini düzenleyen uluslararası insan hakları standartları	35
Söylediğini yap: Temel aktörler ne yapabilir	51
1. Yürütme organı: Kadın gazeteciler için daha yüksek güvenliğe yönelik politikalar ve uygulamaları yürürlüğe koymak	57
2. Yasama organı: Daha güvenli bir çevrimiçi ve çevrimdışı ortama yönelik çerçeveler benimsemek veya uyarlamak	81
3. Yargı: Adalete erişim sağlamak ve cezasızlığa son vermek	95
4. Emniyet kurumları: Koruma ve etkili soruşturma yöntemlerini geliştirmek	111
5. Hükümetlerarası kuruluşlar: Standart oluşturmaktan Devletlere yardım etmeye kadar	127
6. İnternet aracı kurumları: Kadın gazetecilerin haklarına saygı göstermek ve çevrimiçi güvenliği teşvik etmek	143
7. Medya organları: Gazetecileri korumak iş yerinde başlar	163
8. Gazetecilerin meslek örgütleri ve özdenetim kurumları: Kolektif eylemleri ve davranış kurallarını düzenlemek	181
9. Sivil toplum kuruluşları ve öğretim kurumları: İyi uygulamaları harekete geçirmek, araştırmak ve paylaşmak	197
10. Gazeteciler ve medya çalışanları: Öz-korumaya ve akran desteğine öncelik vermek	215
Yazarlar hakkında	227
Ek: Gazetecilerin Güvenliğine ilişkin 3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı	229

Önsöz

Durumu değerlendirmek
ve geleceğe bakmak

Önsöz

Durumu değerlendirmek ve geleceğe bakmak

2015 yılında, çevrimiçi saldırılara uğrayan kadın gazetecilerin ve medya çalışanlarının sayısındaki artışın yarattığı endişeyle, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının (AGİT) Medya Özgürlüğü Temsilcisi (RFoM) Ofisi gazetecilerin cinsiyet temelli çevrimiçi taciziyle mücadele hakkında bir tartışma başlatmıştır. Bu görüşmeler, #SOFJO adıyla da bilinen Kadın Gazetecilerin Çevrimiçi Güvenliği projesinin başlatılmasını teşvik etmiştir.¹

RFoM, #SOFJO projesinin ilk beş yılı boyunca, gazetecilik alanındaki cinsiyet çeşitliliğini birçok yolla korumuştur. Göreve gelen Temsilciler, kendilerine verilen erken uyarı görevinde kadın gazetecilere özel bir dikkat göstermişlerdir. Devletleri, kendi ulusal taahhütlerini yürürlüğe koymalarında desteklemek amacıyla, kadın gazetecilerin perspektiflerini teşvik etmişlerdir. Bu Kaynak Kılavuzu bir sonraki adımı atarak Devletlere taahhütlerini pratiğe geçirmede yardımcı olmaktadır.

› Yaşamak için karanlık bir yer

RFoM Ofisi, #SOFJO projesi sırasında çeşitli paydaşlar ile birlikte hükümetleri, medya organlarını ve sivil toplum kuruluşlarını kapsayan ilgili tüm aktörler için somut öneriler içeren politika belgeleri dâhil, yenilikçi ve sürdürülebilir inisiyatifler oluşturmuştur. Bu proje, hedef alınan kadın gazeteciler için farkındalık oluşturmaya, kolektif stratejiler geliştirmeye ve araçları ve kaynakları paylaşmaya yönelik bir platform haline gelmiştir. Konferanslar, kapalı grup toplantıları ve #SOFJO sosyal medya iletişim kampanyası, AGİT katılımcı Devletlerindeki hükümetler, medya kuruluşları, akademik çevre ve sivil toplum aktörlerinden bir destek ağı oluşturulmasına yardımcı olmuştur.

Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI) ile birlikte hazırlanan 2016 tarihli Kadın Gazetecilere Çevrimiçi Suistimale Karşı Koymak² adlı yayın, 2019 tarihli Çevrimiçi Medya Çoğulculuğu, Kadın Gazetecilerin Güvenliği ve Ötekileştirilmiş Seslerin Korunması Hakkında Bildiri³ ve 2019 tarihli Gazetecilere Yönelik Çevrimiçi Taciz ve Suistimale Yasal Karşılıklar⁴ adlı yayın, toplumun birçok zorluk ve izlenebilecek olası yollar hakkındaki anlayışını ileriye taşımıştır.

RFoM Ofisi, 2018 yılı sonunda IPI ile işbirliği yaparak “Karanlık Bir Yer” adlı bir belgesel hazırlamıştır.⁵ Çevrimiçi taciz ve suistimallerin hedefi olan kadın gazeteciler, bu belgeselde Azerbaycanlı tanınmış gazeteci Arzu Geybullu tarafından ifade edildiği gibi kendilerini gerçekten “çok karanlık bir yerde” bulabilirler. Belgeselde, bu tür bunaltıcı çevrimiçi taciz ve suistimallere maruz kalmış kadın gazetecilerin deneyimleri paylaşılmaktadır. Buna ek olarak hukukçular, medya yöneticileri, uzmanlar ve cinsiyet uzmanları, medya çeşitliliği için olumsuz sonuçları ve oto-sansür riskini açıklamaktadır. Belgesel AGİT bölgesinde ve diğer bölgelerde halka açık olarak gösterilmiştir ve halen gösterilmektedir. Bu gösterimleri çoğu kez farkındalık oluşturmak ve değişimi teşvik etmek için güçlü açık oturumlar takip etmiştir.

Artık bir sonraki adımı atmanın zamanı geldi. RFoM Ofisi, hem Devlet hem de Devlet-dışı aktörlere kadın gazetecilerin güvenliğini iyileştirme konusunda yol göstererek yardımcı olmak için bu kapsamlı #SOFJO Kaynak Kılavuzunu geliştirmiştir. Bu Kılavuz, teori ile kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin hayata geçirilmesi arasındaki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Bu Kılavuzda sunulan iyi uygulamalar, gazetecilerin güvenliği ile ilgili uluslararası standartların ve taahhütlerin gerçekleştirilmesi için kullanılabilir yöntemlerin örnekleridir. #SOFJO Kaynak Kılavuzu, medya özgürlüğüne ve gazetecilerin güvenliğine ilişkin kolaylaştırıcı bir medya ortamı yaratmak için temel öneme sahip aktörlere yönelik sistemsel bir yaklaşımı ana hatlarıyla belirtmektedir.

Kolektif eylemlerle önümüzdeki dönemin kadın gazetecilerin korkmadan, taciz edilmeden ve şiddete uğramadan çalışabilecekleri bir dönem olmasını sağlayalım. Söylediklerimizi yapma zamanı geldi.

RFoM Ofisi olarak bu çalışmaya tüm katkıda bulunanlara, özellikle Sarah Clarke, Paulina Gutiérrez ve Judy Taing ile birlikte bu metni kaleme alan Silvia Chocarro'ya teşekkür ediyoruz. Son olarak, düzeltme ve yayınlama konularında katkıda bulunan Ofis personeline, özellikle Kristin Olson, Julia Haas, Ton van den Brandt ve Sebastian Denton'a teşekkür etmek istiyorum.

29 Ekim 2020

Jürgen Heissel,
Yönetici, AGİT Medya Özgürlüğü
Temsilcisi Ofisi

Son notlar

- 1 Safety of Female Journalists Online (#SOFJO) project of the Office of the OSCE RFoM, <https://www.osce.org/fom/sofjo>.
- 2 “New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists”, OSCE RFoM, 17 September 2015, <https://www.osce.org/files/f/documents/4/1/193556.pdf>.
- 3 OSCE RFoM, Communiqué No. 1/2019, “Media Pluralism, Safety of Female Journalists and Safeguarding Marginalized Voices Online”, 29 February 2019, <https://www.osce.org/files/2019-02-21%20SOFJO%20Communique.pdf>.
- 4 Scott Griffen (ed.), “Legal Responses to Online Harassment and Abuse of Journalists: Perspectives from Finland, France and Ireland”, OSCE RFoM and IPI, 7 March 2019, <https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/413549.pdf>.
- 5 OSCE RFoM, ‘A Dark Place: A SOFJO Documentary’ Trailer, 2019, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/410423>.

Özet

Ortak bir yaklaşım ve
önerilen 40 eylem

Özet

Ortak bir yaklaşım ve önerilen 40 eylem

Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği demokrasilerimizin niteliğini ve toplumun bilgi çoğulluğuna erişme hakkını doğrudan etkilemektedir. Bu #SOFJO Kaynak Kılavuzu, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin ele alınmasında mevcut olan boşluklara cevap vermektedir.

AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi tarafından yürütülen #SOFJO projesindeki çalışmaları takip eden bu Kaynak Kılavuzu, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin ele alınmasında Devletlere yardımcı olmayı ve AGİT bölgesinde bulunan - Devlet-dışı aktörler de dâhil - tüm ilgili paydaşlara yol göstermeyi amaçlamaktadır.

Sorunun kısa bir sunumunun ve kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini destekleyen uluslararası insan hakları standartlarının belirtilmesinin ardından, tek bir ortak yaklaşımla uygulanacak 40 eylem önerilmiştir. Önerilen bu eylemlere ilgili örnekler ve kaynaklar da eklenmiştir.

› Cinsiyet duyarlı tek bir ortak yaklaşım

#SOFJO Kaynak Kılavuzunda önerilen tüm eylemler, cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla uygulanmalıdır. Buna, toplumdaki farklı kadın ve erkek gruplarının çalışmasını ve yaşamlarını etkileyen farklı koşullar anlayışının bırakılması, aktif bir biçimde ayrıştırılmış veri ve bilgi üretilmesi, katılımcı ve çok-paydaşlı süreçler sağlanması, ihtiyaç duyulan çalışmalara gereken şekilde kaynak sağlanması ve bu çalışmaların gereken şekilde planlanması ve değerlendirilmesi ve kadın gazetecileri korumayı hedefleyen önlemlerin temel haklara zarar vermemesinin sağlanması dâhildir.

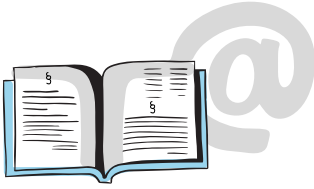

Yürütme organı

Kadın gazeteciler için daha yüksek güvenliğe yönelik politikalar ve uygulamaları yürürlüğe koymak

Önerilen eylemler

1. Gazetecilerin güvenliği ile ilgili olarak, kadın gazeteciler için özel koşulları ele alan ulusal bir eylem planı oluşturmak;
2. Cinsiyet duyarlı koruma önlemlerini devreye almak;
3. Politika ve araştırmalar için bilgi sağlanması ve karar vericilerin ve kamuoyunun katılımının teşvik edilmesine yönelik farkındalık oluşturma kampanyalarının desteklenmesi amacıyla kadın gazetecilere yapılan saldırılar hakkında veri toplamak;
4. Temel uluslararası insan hakları mekanizmalarına kadın gazetecilerin güvenliği hakkında rapor vermek ve bu konuyu dış politikaya entegre etmek.

Yasama organı

Daha güvenli bir çevrimiçi ve çevrimdışı ortama yönelik çerçeveler benimsemek veya uyarlamak

Önerilen eylemler

1. Gazetecilerin güvenliğine cinsiyet duyarlı bir yaklaşımı teşvik etmek için yasaları gözden geçirmek ve gerektiğinde değiştirmek veya kabul etmek;
2. Kadın gazetecilere karşı çevrimiçi taciz ve sistimal ile ilgili mevzuatın ifade özgürlüğü hakkına zarar vermemesini sağlamak.

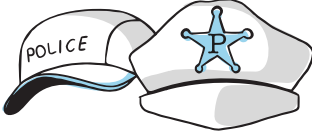

Yargı

Adalete erişim sağlamak ve cezasızlığa son vermek

Önerilen eylemler

1. Kadın gazetecilerin korunması için zaruri olduğundan, adalet sisteminin genelinde cinsiyet konuları hakkında farkındalık oluşturmak;
2. Adalet personelinin ifade özgürlüğü, gazetecilerin güvenliği, çevrimiçi ve çevrimdışı taciz ve suistimal konularındaki uzmanlığını artırmak;
3. Adalete erişim, cezalandırma ve yasal çözümlere ilişkin en iyi uygulamaları tatbik ve teşvik etmek;
4. Ulusal insan hakları kurumları, gazetecilerin güvenliği konusu ile ilgilenmelidir.

Emniyet kurumları

Koruma ve etkili soruşturma yöntemlerini geliştirmek

Önerilen eylemler

1. Emniyet yetkililerinin gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki eğitimini cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla geliştirmek;
2. Tehditlerin ve tacizin risk değerlendirmelerinde cinsiyet hususlarını gözden geçirmek ve iyileştirmek;
3. Gazetecilere ve ifade özgürlüğüne karşı işlenen suçları araştırmaya yönelik protokolleri, yöntemleri ve prosedürleri güçlendirmek;
4. Emniyet yetkilileri, medya organları ve sivil toplum arasında gazetecilerin güvenliğine ilişkin diyalogu ve koordinasyonu artırmak.

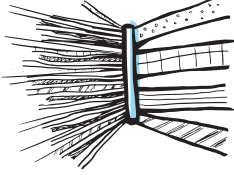

Hükümetlerarası kuruluşlar

Standart oluşturmaktan Devletlere yardım etmeye kada

Önerilen eylemler

1. İnsan hakları standartlarında ve mekanizmalarında gazetecilerin güvenliğine ilişkin cinsiyet duyarlı yaklaşımları yaygınlaştırmak;
2. Gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası standartlardaki uygulama boşluğunu ele almaları için Devletleri desteklemek;
3. Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki inisiyatiflere bilgi sağlayabilecek verileri ve araştırmaları artırmaya yardımcı olmak;
4. Etkiyi güçlendirmek için aktörlerin işbirliğine ve koordinasyonuna öncelik vermek.

İnternet aracı kurumları

Kadın gazetecilerin haklarına saygı göstermek
ve çevrimiçi güvenliği teşvik etmek

Önerilen eylemler

1. İfade özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, politika ve uygulamalara katılım ve bunlarda ayrımcılık yapmama ile ilgili uluslararası insan hakları standartlarına saygı göstermek;
2. İçerik moderasyonu hakkındaki politikaların açık, şeffaf ve kullanıcılar için erişilebilir olmasını ve kullanıcıların içeriğin nasıl düzenlendiğini, nelerin çevrimiçi taciz ve sistimal oluşturduğunu ve bunların nasıl raporlanacağını bilmelerini sağlamak;
3. Tüm işlemlerinde kullanıcı merkezli ve ayrımcılık yapmama esaslı yaklaşımları benimsemek;
4. İçeriklerin kaldırılmasını ve kullanıcıların veri isteklerini şeffaflıkla ve tutarlılıkla ele almak;
5. Kadınların gazetecilikteki konumunu desteklemek.

Medya organları

Gazetecileri korumak iş yerinde başlar

Önerilen eylemler

1. Hem güvenlik hem de cinsiyet konularındaki kapsamlı politikalar ile iş yeri kültürünü geliştirmek;
2. Çevrimiçi taciz ve suistimal ile karşı karşıya kalan gazetecilere destek ve eğitim sağlamak;
3. İnteraktif çevrimiçi platformlar için cinsiyet duyarlı topluluk ilkeleri geliştirmek;
4. Serbest çalışan gazeteciler dâhil olmak üzere, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi tacizleri ve suistimalleri izlemek ve belgelendirmek.

Gazetecilerin meslek örgütleri ve özdenetim kurumları

Kolektif eylemleri ve davranış kurallarını düzenlemek

Önerilen eylemler

1. Kadın gazeteciler için güvenliği ve diğer çalışma koşullarını iyileştirmek için kolektif eylemleri ve savunuculuğu artırmak;
2. Akran ağları, eğitim ve diğer pratik destekler yoluyla kapasiteleri güçlendirmek;
3. Saldırıları belgelemek ve temel aktörler arasında farkındalık oluşturmak için bilgileri kullanmak;
4. Güvenlik ve cinsiyet eşitliği konularının özdenetim kurumlarının çalışmalarına dâhil edilmesini desteklemek.

Sivil toplum kuruluşları ve öğretim kurumları İyi uygulamaları harekete geçirmek, araştırmak ve paylaşmak

Önerilen eylemler

1. Temel aktörler arasında ve genel olarak toplumda cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimal konusundaki verileri, bilgiyi ve farkındalığı artırmak;
2. Ulusal düzeyde kadın gazeteciler için güvenlik standartlarının ve diğer çalışma koşullarının uygulamasını iyileştirmek için güç birliği yapmak;
3. Bütünsel koruma eğitimi ve öğretim materyalleri geliştirmek;
4. Gazetecilerin güvenliğini ve cinsiyet eşitliğini gazetecilik öğrenimine ve eğitim kurumlarının faaliyetlerine dâhil etmek.

Gazeteciler ve medya çalışanları Öz-korumaya ve akran desteğine öncelik vermek

Önerilen eylemler

1. Kadın gazeteciler için risk ortamını izlemek ve değerlendirmek;
2. Güvenlik ve - fiziksel, yasal, psikososyal ve dijital emniyet dâhil - emniyete yönelik bütünsel bir yaklaşım uygulamak;
3. Tehditleri ve saldırıları belgelendirmek ve rapor etmek;
4. Çevrimiçi taciz ve suistimale karşı karşıya olan ve bu tür saldırılar yaşama riski daha yüksek olan meslektaşları desteklemek;
5. Yasal mekanizmalar dâhil olmak üzere mevcut destek şekilleri hakkında bilgi sahibi olmak.

YASAMA

YÜRÜTME

YARGI

MEDYA
ORGANLARI

EMNİYET KURUMLARI

İNTERNET
ARACI KURUMLARI

#SOFJO

GAZETECİLER
VE MEDYA
ÇALIŞANLARI

GAZETECİLERİN
MESLEK ÖRGÜTLERİ
VE ÖZDENETİM
KURUMLARI

SİVİL TOPLUM KURUŞLARI
VE ÖĞRETİM KURUMLARI

HÜKÜMETLERARASI
KURUŞLAR

Giriş

Giriş

Herkese yönelik bir tehdit,
herkesin eyleme geçmesini gerektirir

“Bu gece sana tecavüz edecekler.”

“Bu ateşli kaltağın ateşini söndürecek cesur bir delikanlı yok mu?”

“Bu kadının nerede yaşadığını ve nerelere gittiğini bilen var mı?”

“Diğerleri için bir uyarı veya ibret için seni becermeyi düşünüyorum.”¹

Bunlar, kadın gazetecilerin² aldığı sosyal medya gönderilerine sadece birkaç örnektir ve ne yazık ki endişe verici bir biçimde istisna teşkil etmemektedir. Kadın gazetecilerin yüzde altmış üçü, sadece işlerini yaptıkları için bir noktada tehdit veya taciz edilmiştir.³ The Guardian tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, kadın gazetecilerin bu tür saldırılara uğrama olasılığı erkek meslektaşlarına göre dört kat daha fazladır.⁴

Dünya genelindeki çoğu kadın gazeteci için çevrimiçi taciz ve suistimal, bu gazetecilerin görevlerini yapma şartlarını tehdit eden, dolayısıyla ifade özgürlüğü haklarını ihlal eden ve toplumun tüm fertleri için bilgiye özgür ve açık erişimi engelleyen, meslek için önemli bir tehlike halini almıştır. Medya Özgürlüğü Temsilcisi (RFoM) tarafından Uluslararası Basın Enstitüsü ile işbirliği yapılarak hazırlanan “Karanlık Bir Yer” adlı belgeselde, BBC siyaset editörü Laure Kuenssberg “Sosyal medyadan çıkmayı düşündüm, ama o zaman orada olan, bilgi almak isteyen kişiler, ki benim için en önemli olan şey bu, onlar kaybedecek, o zaman da ben kaybedeceğim.” ifadesini kullanmıştır.

Dünyadaki tüm gazeteciler yaptıkları iş sonucunda gittikçe artan bir biçimde tehdit ve şiddetle karşı karşıya kalmaktadır.⁵ Sıklıkla, gerçekleri haberleştirmenin bedeli tehditler, gözetim, saldırılar, keyfi tutuklama ve gözaltı ve en üzücü durumlarda zorla kaybetme veya ölüm olmaktadır. Hükümetler ve diğer güç sahibi aktörler, tahkikatlardan kaçmak ve muhalif sesleri boğmak amacıyla kendilerini sorumlu tutan kişileri susturmaya devam etmektedir.⁶

Kadın gazeteciler, özellikle cinsiyetleri nedeniyle ek bir risk katmanı ile karşı karşıyadır. Bu durum, başka hiçbir yerde, çevrimiçi taciz ve suistimalde olduğu kadar tüm çıplaklığıyla ortada değildir. Çevrimiçi taciz ve suistimalin tezahürleri doğrudan veya dolaylı fiziksel veya cinsel şiddet tehditlerinden, hakaret içeren mesajlardan ve hedefli tacizden (çoğu kez “üşüşme” şeklinde, yani bir bireye karşı koordine edilmiş çok sayıda fail tarafından gerçekleştirilerek) özel hayatın gizliliğinin ihlaline (örneğin gizlice izleme, mahrem resimlerin kişinin rızası olmadan paylaşılması ve “ifşa etme”, yani hedefin ev adresi gibi özel bilgilerinin paylaşılması) kadar değişebilmektedir.⁷ Bunların her biri, yerel mevzuatta veya bölgesel ve uluslararası insan hakları kurumlarının tavsiyelerinde farklı şekilde tanımlanmış olabilir. Sosyal medya şirketleri ve akademisyenler gibi bu alandaki diğer aktörler de söz konusu olguyu kavramsallaştırmak için kendi sözlüklerini oluşturmuştur.⁸ Evrensel olarak kabul edilmiş bir terminoloji olmamakla birlikte, bu Kaynak Kılavuzunda daha önce açıklanan davranış türünü tanımlayan genel bir terim olarak “çevrimiçi taciz ve suistimal” terimi kullanılmıştır.

Hem erkek hem de kadın gazeteciler çevrimiçi taciz ve suistimalin hedefi olmaktadır, ancak kadın gazetecilerin karşılaştığı saldırıların şekli ve sıklığı özellikle rahatsız edicidir⁹ kten ayrılmayı düşünmeye itmektedir. Küresel ölçekteki bir çalışmaya göre, kadın gazetecilerin yaklaşık yüzde 40’ı çevrimiçi tacizler son.¹⁰ Kadın gazetecilere yönelik şiddet, dış olay

ve etkilerden uzak bir biçimde gerçekleşmemektedir. Söz konusu şiddet ataerkil toplumlarda kadınlara uygulanan baskılarla ve gelir eşitsizliği, karar verme süreçlerinin dışında bırakılma ve ücretsiz aile bakımının büyük yükü gibi cinsiyet eşitliğine zarar veren bağlantılı etkenlerle ilişkilidir. Kadın gazeteciler, işlerinde çok görünür ve sözünü sakınmaz olduklarında, özellikle köklü cinsiyet normlarına ve klişelerine karşı çıktıklarında çoğu kez hedef alınmaktadır.¹¹ Kadın gazeteciler sadece haber içeriklerini susturmaya çalışan kişilerden değil, aynı zamanda kaynaklarından ve iş arkadaşlarından, hatta aile üyelerinden gelen saldırılarla karşı karşıyadır. Çoğu durumda kadın gazeteciler, örneğin kendi haber merkezleri gibi korunmaları beklenen yerlerde bile güvende değildir.¹²

Gazetecilerin karşı karşıya kaldıkları tehdit ve saldırıların türünün ve bu tehdit ve saldırıların yarattığı etkinin cinsiyetle ve ırk ve etnik köken, din veya inanç, cinsel yönelim, yaş ve sosyal grup gibi diğer etkenlerle çoğu kez bağlantılı olduğu ve bunlara göre değişiklik gösterdiği açıktır.¹³ Bu durumu ağırlaştırıcı etkenler arasında serbest çalışmak¹⁴ veya yolsuzluk,¹⁵ organize suç,¹⁶ çevre konular,¹⁷ 7 insan hakları ve özellikle kadın hakları¹⁸ gibi daha riskli olduğu kanıtlanmış konularda haber yapmak yer almaktadır; çatışma durumlarını haber yapmanın risklerini belirtilmeye bile gerek yoktur. Bu farklılıkların ve farklı gruplardaki gazetecilerin belirli tehlikeleri meslektaşlarına kıyasla farklı biçimlerde yaşayabileceklerinin anlaşılması, gazetecilere yönelik saldırıları önlemeye, bu saldırılara çözüm bulmaya ve gazetecileri bu saldırılardan korumaya yönelik kapsamlı ve duruma özel önlemler geliştirilmesi için önemlidir. Ne yazık ki Devletler tarafından devreye konulan mevzuatın, kamu politikalarının ve diğer önlemlerin birçoğu bu cinsiyet ve birbiriyle bağlantılılık boyutuna sahip değildir.

› Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğine cinsiyet duyarlı, çok paydaşlı bir yaklaşım

Bu Kaynak Kılavuzunun amacı, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin ele alınmasında mevcut olan boşluklara doğrudan cevap vermektir. Son on yılda, paydaşların cinsiyet yaklaşımlarına ilişkin anlayışlarında ve bu yaklaşımları gazetecilerin güvenliğinin desteklenmesine yönelik çabalara entegre etmelerinde ümit verici gelişmeler olmuştur. Uluslararası insan hakları standartları, gazetecilerin güvenliğine gittikçe artan bir şekilde cinsiyet duyarlı bir yaklaşım çağrısı yapmaktadır; ayrıca çevrimiçi olarak karşılaştıkları taciz ve suistimal dâhil olmak üzere kadın gazetecilere karşı gerçekleştirilen saldırılar konusunda büyüyen bir araştırmalar bütünü vardır. Ulusal düzeyde, medya organlarının ve sivil toplum gruplarının cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimali ele almak ve önlemek amacıyla gazetecilere yönelik araçlar ve programlar geliştirmeye daha fazla enerji ayırdıkları görülebilir.

Ancak daha da güçlü çabalar gereklidir. Kadın gazetecilere yönelik cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimale ve genel olarak kadın gazetecilere yönelik şiddetle mücadele, sosyal normları ve iş yerinde eşitliği geliştirmek için kamuoyunda farkındalık oluşturma kampanyalarını içermeli, aynı zamanda özellikle siyaset gibi büyük ölçüde erkeklerin söz sahibi olduğu konularda kadınların sesinin tüm medyada daha fazla duyulmasını sağlamalıdır. Devletin farklı organlarının, uluslararası ve bölgesel kurumların, medya aktörlerinin, internet aracı kurumlarının ve çeşitli sivil toplum aktörlerinin katıldığı çok paydaşlı bir yaklaşım gereklidir. Çevrimiçi saldırılar yaşamış olanlar da dâhil olmak üzere kadın gazetecilerin, bu gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almaya yönelik yaklaşımların ve çözümlerin geliştirilmesine dâhil olmaları önemlidir. Kuşkusuz, kadın gazetecilere sağlanacak tüm desteğin, bu gazetecilerin açık rızası ile sağlanması gereklidir.

Bu Kaynak Kılavuzu, bütünsel bir perspektif uygulayarak, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin desteklenmesinde farklı paydaşlar için ileriye dönük somut bir yol tanımlamayı amaçlamaktadır. Bu Kılavuz, her biri farklı bir temel aktöre ayrılmış olan on bölüm içermektedir. Her bir bölümde cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallerin ele alınmasına yönelik önlemler için bir dizi önerilen eylem belirtilmekte ve bunu mevcut önlemlerin örnekleri ve bir faydalı kaynaklar listesi izlemektedir.

Bu Kaynak Kılavuzu, bu konudaki tüm çalışmaların kapsamlı bir araştırması olarak tasarlanmamıştır ve atılması gereken tüm spesifik adımları listelememektedir. Paydaşların kendi eksiklerini tanımlama becerilerini destekleme ve kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerle mücadele etmeye yönelik araçların veya inisiyatiflerin oluşturulmasını veya geliştirilmesini destekleyebilecek bilgileri tamamlama amacı taşımaktadır.

Bu Kaynak Kılavuzu, Devlet aktörler için yasama, yürütme, yargı organları ile emniyet kurumlarının atabileceği adımları ve dikkate almaları gereken hususları belirtmektedir. Önerilen bu eylemler yargı incelemelerini ve reformlarını, ulusal eylem planları geliştirilmesini ve diyalog oluşturulmasını içermektedir. Bu Kaynak Kılavuzu ayrıca Devlet kurumları, soruşturmalar ve gazeteci güvenlik mekanizmaları genelinde cinsiyet duyarlı bir yaklaşımın entegre edilmesine ve devlet görevlileri için kapasite oluşturma programlarının devreye sokulmasına yönelik önlemler önermektedir. Devlet aktörlerini içeren ilk beş bölümden biri, uluslararası insan hakları standartlarını iyileştirmeye ve bunların ulusal düzeyde etkili bir biçimde uygulanmasına yönelik yaklaşımları vurgulayarak, hükümetlerarası kurumların rolüne işaret etmektedir.

Bu Kaynak Kılavuzu, Devlet-dışı aktörler, yani internet aracı kurumları, medya organları, bağımsız özdenetimde temel bir role sahip olan gazeteci meslek örgütleri ve aktörler, sivil toplum kuruluşları ve öğretim

kurumları ile bağımsız gazeteciler ve medya çalışanları için önerilen eylemleri kapsayan beş bölüm daha içermektedir. Önerilen önlemler şunları içermektedir: dijital araçlar ve yasal bilgiler konularında eğitim sağlayarak kapasiteyi artırmak; akran desteği ağlarını ve diğer psikososyal kaynakları geliştirmek; çevrimiçi tacizin rapor edilmesine ve buna karşılık verilmesine yönelik risk değerlendirmelerini ve protokolleri güçlendirmek; farkındalık kampanyaları yürütmek ve iş yerinde eşitliği savunmak. Devlet-dışı aktörlere ayrılmış olan kısımda, farklı paydaşlar için çevrimiçi saldırıların cinsiyet duyarlı belgelendirmesinin iyileştirilmesine yönelik farklı yollar belirtilmektedir. Paydaşlar arasında işbirliğinin ve koordinasyonun teşvik edilmesi çok önemli bir tavsiyedir.

Bu Kaynak Kılavuzu, kadın gazetecilerin güvenliği için geçerli olan uluslararası insan hakları standartlarına ilişkin bir kısım içermektedir. Cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimal ele alınırken, temel insan haklarından olan ifade özgürlüğüne ve özel hayatın gizliliğine saygı gösterilmesi önem taşımaktadır.

Ne yazık ki, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimaller hiçbir şekilde sanal değil. Gerçek çözümler gerektiren gerçek bir sorun.

Son notlar

- 1 AGİT RFoM tarafından IPI ile işbirliği içinde hazırlanan “Karanlık Bir Yer” (A Dark Place) adlı belgeselden alıntılar. Fragman için <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/410423>. adresine bakın.
- 2 Kadın tanımına giren tüm gazetecileri kapsamaktadır. “Kadın gazeteciler” ve “bayan gazeteciler” birbirlerinin yerine kullanılmıştır.
- 3 Michelle Ferrier, Attacks and Harassment The Impact on Female Journalists and Their Reporting, International Women’s Media Foundation, TrollBusters, Washington, 2018 <https://www.iwmf.org/wp-content/uploads/2018/09/Attacks-and-Harassment.pdf>.
- 4 Becky Gardiner et al., “The dark side of Guardian comments”, The Guardian, 12 April 2016, <https://www.theguardian.com/technology/2016/apr/12/the-dark-side-of-guardian-comments>.
- 5 ARTICLE 19, Global Expression Report 2018/19, London, 2019, <https://www.article19.org/xpa-2019/>.
- 6 Ibid.
- 7 ARTICLE 19 and ILGA Europe, “Third Party intervention submission in the European Court for Human Rights, Andrea Giuliano and Hungary, App. No. 45305/16”, 2 March 2020, <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2020/03/Guiliano-v-Hungary-Submission-2-March-2.pdf>.
- 8 Ibid.
- 9 APC, “Online gender-based violence: A submission from the APC to the UN Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences”, 2017, https://www.apc.org/sites/default/files/APCSubmission_UNSR_VAW_GBV_o_o.pdf.
- 10 Adı geçen eserde, son not 3.
- 11 UN General Assembly, Human Rights Council, Report by the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, “Combating violence against women journalists”, A/HRC/44/52, 2020, <https://undocs.org/en/A/HRC/44/52>.
- 12 Barbara Trionfi and Javier Luque Martinez, “Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists: Perspectives from Finland, Germany, Poland, Spain and the United Kingdom”, IPI, in co-operation with the OSCE RFoM, June 2019, <https://newsrooms-on-the-line.ipi.media/wp-content/uploads/2019/06/IPI-report-online-harassment-06032019.pdf>.
- Silvia Chocarro, The safety of women journalists: Breaking the cycle of silence and violence. IMS Defending Journalism book series, International Media Support, 2019, <https://www.mediasupport.org/publication/the-safety-of-women-journalists/>.
- 13 Amnesty International, “Toxic Twitter - A toxic place for women”, 2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/research/2018/03/online-violence-against-women-chapter-1/#topanchor>.
- 14 Committee to Protect Journalists, “The Best Defense: Threats to journalists’ safety demand fresh approach”, 2017, <https://cpj.org/reports/2017/02/best-defense-threats-safety-journalists-freelance-emergencies-attack-digital/>.
- 15 Transparency International, “The High Costs Journalists Pay When Reporting on Corruption”, 2020, <https://www.transparency.org/en/news/the-high-costs-journalists-pay-when-reporting-on-corruption#>.
- 16 Reporters Without Borders, “Journalists: the bête noire of organized crime”, 2018, https://rsf.org/sites/default/files/en_rapport_mafia_web_o.pdf.
- 17 Reporters Without Borders, “Hostile climate for environmental journalists”, 2015, https://rsf.org/sites/default/files/rapport_environnement_en.pdf.
- 18 Reporters Without Borders, “Women’s rights: forbidden subject”, 2018, https://rsf.org/sites/default/files/womens_rights-forbidden_subject.pdf.

Genel bakış

Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini düzenleyen uluslararası insan hakları standartları

Genel bakış

Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini düzenleyen uluslararası insan hakları standartları

Demokrasi, gazetecilerin gerçeği serbestçe, eşit bir biçimde ve güvenle dile getirme, suistimalleri ve yolsuzluğu araştırma, toplumsal müzakerelere ve diyaloga katkıda bulunma ve bunları güçlendirme ve insanlara bilgi sunma becerilerine bağlıdır. Ancak gazetecilerin toplumda bu önemli rolü oynadıkları ortam, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının (AGİT) bölgesi de dâhil olmak üzere tüm dünyada giderek bozulmaktadır. Fiziksel, yasal, psikolojik ve çevrimiçi taciz, tehditler ve şiddet dâhil olmak üzere doğrudan ve dolaylı susturma biçimleri artmaktadır.¹ Uluslararası insan hakları standartları çerçevesi etkili kamu politikalarına dönüştürülmezse, bu eğilim değiştirilemez. Kadın ve erkek gazeteciler farklı şekillerde hedef alındığından ve şiddetten farklı şekillerde etkilendiklerinden, ayrıca bununla mücadele şekli cinsiyete ve diğer kesişen etkenlere bağlı olarak değişiklik gösterdiğinden, bir cinsiyet perspektifi de gereklidir.

Bu kısımda ifade özgürlüğü, eşitlik ve kadınlara karşı ayrımcılık yapmama konuları ile gazetecilerin güvenliği konusundaki - cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almaya yönelik politika ve uygulamaları desteklemesi gereken - en ilgili uluslararası standartlar kısaca vurgulanmaktadır.²

› İfade özgürlüğü hakkı, çevrimiçi taciz ve suistimallerin diğer bir kurbanı olmamalıdır

Çevrimiçi taciz ve suistimal, hedef alınan ve güvenlik endişeleri veya psikolojik sıkıntılar nedeniyle oto-sansüre yönelebilecek gazetecilerin ve yaptıkları haberlerden kaynaklanan çevrimiçi misillemelerden

korkan ve endişe duyan diğer gazetecilerin ifade özgürlüğü hakkına zarar verebilir. Bu durum toplumun tamamının farklı görüşlere ve bilgilere erişme hakkını olumsuz etkilediğinden, çevrimiçi taciz ve suistimallere karşı koymak için etkili önlemler gereklidir. Ancak aynı zamanda söz konusu hakların daha da fazla ihlal edilmesinden kaçınmak için, bu önlemler uygulanırken ifade özgürlüğü ve medya özgürlüğü konusundaki uluslararası insan hakları standartlarını iyi anlamak gereklidir.

Evrensel İnsan Hakları Bildirgesinin,³ 19. Maddesi ve [Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinin \(ICCPR\)](#)⁴ 19. Maddesi gibi uluslararası insan hakları standartları ifade özgürlüğünü garanti etmektedir. [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#),⁵ gibi bölgesel insan hakları anlaşmaları da bu hakkı açıkça dile getirmektedir.

İfade özgürlüğü hakkının kapsamı geniştir ve bir bütün olarak toplumu ilgilendirir. Devletlerin, tüm bireylerin her türlü bilgiyi veya fikri sınırlar gözetilmeksizin ve bireyin tercih ettiği herhangi bir mecra yoluyla arama, edinme ve yayma hakkını garanti etmesini gerektirir.

Burada önemli bir husus, ICCPR'nin taraf Devletlerce uygulanmasını izlemek üzere bağımsız uzmanlardan oluşturulmuş bir sözleşme organı olan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesinin (BM İH Komitesi), ICCPR'de yer alan ifade özgürlüğü korumasının her türlü elektronik ve internet temelli ifade biçimlerini de kapsadığını kabul etmiş olmasıdır.⁶ İnternet üzerinden yayılan iletişim veya ifade biçimleri üzerindeki her türlü kısıtlama, aşağıda belirtildiği gibi elektronik olmayan veya çevrimdışı iletişim ile aynı kriterlere göre haklı sebeplere dayanmalıdır.⁷

› Yasallık, meşruluk ve gereklilik ile orantılılık: İfade özgürlüğünün kısıtlanmasına yönelik üç parçalı test

Uluslararası insan hakları standartları kapsamında, ifade özgürlüğü üzerindeki kısıtlamalara ancak ICCPR'nin 19.3. Maddesinde belirtilen ve yasallık, meşruluk ve gereklilik ile orantılılık kısımlarından oluşan üç parçalı testi geçmeleri durumunda izin verilebilir.⁸

Testin ilk kısmı olan yasallık, **ifade özgürlüğü üzerindeki kısıtlamaların yasalar tarafından öngörülmüş olması gerektiğine** atıfta bulunmaktadır. Bu yasalar ve yönetmelikler halkın erişimine açılmalıdır ve yetkili makamlar tarafından suistimal edilmelerini veya yanlış kullanılmalarını önlemek için, bu yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasından sorumlu kişilerin hangi tür ifadelerin yasaklı olduğunu ve hangilerinin olmadığını saptayabilmeleri amacıyla bu kişilere yol göstermeye yetecek bir kesinlik ve açıklıkla yazılmış olmalıdır.

Devletler tarafından yerine getirilmesi gereken ikinci kriter, **ifade özgürlüğü sınırlamalarının meşru bir amaca hizmet etme gerekliliğidir**; ICCPR'nin 19.3. Maddesine göre bu amaçlar başkalarının haklarına veya itibarına saygı gösterilmesini veya ulusal güvenliğin, kamu düzeninin, kamu sağlığının veya ahlakının korunmasını içerir.

Son olarak, **herhangi bir ifade özgürlüğü sınırlaması demokratik bir toplumda gerekli** ve özellikle ifade ve tehdit arasında doğrudan bir bağlantı kurularak **güdülen amaç ile orantılı olmalıdır**.

ICCPR'nin 20.2. Maddesi, ayrımcılığa, kin ve nefrete veya şiddete tahrik eden herhangi bir ulusal, ırksal veya dinsel düşmanlığın savunulmasının hukuk tarafından yasaklanmasını öngörmektedir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi (BM İH Komitesi), 19. Madde ile ilgili olarak

2011 yılında yaptığı incelemede, ICCPR'nin 20. Maddesi kapsamındaki sınırlamaların aynı zamanda ICCPR'nin 19.3. Maddesinde belirtilen üç parçalı teste de uyması gerektiğini belirtmiştir.⁹

Buna göre, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almaya yönelik olan ve ifade özgürlüğü hakkı üzerinde doğrudan veya dolaylı kısıtlamalar gerektiren tüm çabalar, söz konusu üç parçalı testin sıkı gerekliliklerine uygun olmalıdır.

› Eşitlik ve ayrımcılık görmeme hakkı

Gazetecilere yönelik cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimaller, bireylerin ifade özgürlüğünden başka haklarını da ihlal edebilir. Bireylerin gazetecilik faaliyetlerine eşit şartlarda katılma yetilerini tehdit eder. Ayrıca, kadın gazetecilerin gazetecilik faaliyetlerini sürdürme yetilerini zorlaştıran mevcut ayrımcı toplumsal normları ve cinsiyet klişelerini derinleştirir. Kadınların serbestçe ve güvenle haber yapamaması durumunda, medya çoğulculuğundan söz edilemez.

Eşitlik ve ayrımcılık görmeme hakkı ve ifade özgürlüğü hakkı, birbirlerini destekleyen ve pekiştiren haklardır. Bu haklar, ancak her ikisini de desteklemek için koordine edilmiş ve odaklanmış adımlar atıldığında etkin bir biçimde hayata geçirilebilir.

Uluslararası insan hakları hukuku, tüm bireylerin eşitlik ve ayrımcılık görmeme hakkına sahip olduğunu öngörür. Devletlerin, insan haklarından yararlanmada eşitliği garanti etme ve kanunların eşit ölçüde himayesini sağlama konularında açık yükümlülükleri mevcuttur. Ayrımcılık yapmama ilkesi, uluslararası insan hakları hukuku kapsamında kabul edilmiş olan ve korunan bir özellik temelinde bireylere karşı herhangi bir

ayırımı, dışlamayı, kısıtlamayı veya tercihi yasaklamaktadır.¹⁰

Bazı uluslararası belgelerde eşitlik ve ayrımcılık görmeme hakkının kadınlar için nasıl uygulanması gerektiği teyit edilmekte, açıklanmakta ve ayrıntılı olarak verilmektedir. BM Genel Kurulu (UNGA) tarafından kadınlar için bir nevi uluslararası haklar bildirgesi olarak 1979 yılında kabul edilen [Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi](#) (CEDAW), kadınlara karşı ayrımcılığı, “kadınların, medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını veya bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlama” olarak tanımlamaktadır.¹¹

Kadın gazeteciler için özel bir referans [Cinsiyet temelli şiddete ilişkin 35 Sayılı CEDAW Genel Tavsiye Kararında](#) yer almaktadır; bu Tavsiye Kararında, kadın insan hakları savunucularına, aktivistlere ve gazetecilere yönelik zararlı uygulamaların ve suçların da kültürel, ideolojik ve siyasi faktörlerden etkilenen kadınlara karşı cinsiyet temelli şiddet biçimleri olduğu belirtilmektedir.¹² Tavsiye Kararında ayrıca “Taraflar Devletler, kadınlara yönelik cinsiyet temelli şiddetle mücadele etmek için farklı önlemler benimsemek ve uygulamakla yükümlüdür” hükmü yer almaktadır.¹³

1995 yılında BM Üye Devletleri tarafından kabul edilen [Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformunda](#), bilhassa kadınların medya ve yeni iletişim teknolojileri içinde ve bunlar yoluyla karar alma ve kendilerini ifade etme konularına katılımını ve erişimini artırma ihtiyacı ile ilgili olarak, ayrıca kadınların medyada dengeli ve klişeleşmiş olmayan bir şekilde betimlenmesinin değerine değinilerek, kadınlar ve medya

Deklarasyonun 12 kritik alanı arasında sayılmıştır.¹⁴

Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesine ve Bununla Mücadele Edilmesine ilişkin 4/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararında, katılımcı Devletler kadınlara karşı şiddeti önlemeyi ve bununla mücadele etmeyi taahhüt etmişlerdir; bu, kadın gazeteciler için geçerlidir. Kararda, “kamu önünde ve/veya toplumun yararına olan mesleki faaliyetlerde bulunan kadınların, işleri ile ilgili olarak belirli şiddet veya suistimal biçimlerine, tehditlere ve tacizlere maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğu” kabul edilmiştir. Tüm Devletlerin diğerlerinin yanı sıra kabul ettiği bu taahhütler, adalete erişimin ve ayrıca faillerin özel hayatlarının gizliliğine saygı duyularak etkin bir biçimde soruşturulmasının ve kovuşturulmasının sağlanması, kadınlara yönelik tüm şiddet biçimlerinin önlenmesine ve bunlarla mücadele edilmesine katkıda bulunulması ve dijital teknolojiler yoluyla olanlar da dâhil olmak üzere suistimal, tehdit ve tacizlerin ele alınması için harekete geçilmesidir.¹⁵

BM Kadına Karşı Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları Özel Raportörü ile BM Düşünce ve İfade Özgürlüğü Hakkının Korunması ve Geliştirilmesi Özel Raportörü, 2017 Dünya Kadınlar Gününde bir araya gelerek Devletleri ve şirketleri cinsiyete dayalı çevrimiçi suistimalleri ele almaya teşvik etmiş, ancak bu arada sansüre karşı uyarılmıştır. Raportörler, kadınların sıklıkla çevrimiçi karşı karşıya kaldıkları suistimale olanak veren ortamlarla mücadele etmek için insan haklarına dayanan karşılıklar verilmesi çağrısında bulunmuştur.¹⁶

› Çevrimdışı insan hakları, çevrimiçi korunmalıdır

Uluslararası insan hakları standartlarının dijital ortamı nasıl kapsadığının anlaşılması, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve

suistimallerin gazetecilerin güvenliğini tehlikeye düşürmekten ziyade geliştiren bir şekilde ele alınması için çok önemlidir.

2013 yılında BM, tüm insan haklarının çevrimiçi olarak eşit ölçüde geçerli olduğunu beyan etmiştir. [İnternette insan haklarının teşvik edilmesi, korunması ve kullanılmasına ilişkin 32/13 sayılı BM İnsan Hakları Konseyi \(BM İHK\) Kararı](#) “insanların çevrimdışı dünyada sahip olduğu haklar, özellikle Evrensel İnsan Hakları Bildirgesinin 19. Maddesi uyarınca sınırlar gözetilmeksizin ve bireyin tercih ettiği herhangi bir mecra yoluyla kullanılabilir olan ifade özgürlüğü, çevrimiçi olarak da korunmalıdır” ifadesini içermektedir.¹⁷ Kararda ayrıca Devletlere kadınların internete erişimini artırma ve sayısal cinsiyet uçurumunu kapatma çağrısında bulunmaktadır.¹⁸

İletişim teknolojileri, düşünceleri ifade etme araçlarını herkes için artırmıştır. Bu araçlar aynı zamanda yasa dışı gözetlemeye ve dinlemeye karşı korumasızdır, bu da bireyin insan haklarını, özellikle mahrem iletişim hakkını tehlikeye atabilir. Bu hak, ICCPR'nin 17. Maddesinde “hiç kimsenin özel hayatının gizliliğine, ailesine, evine ya da haberleşmesine keyfi ya da yasa dışı olarak müdahale edilemez veya şeref ve itibarına yasal olmayan saldırılarda bulunulamaz” şeklinde ifade edilmiştir.¹⁹

İnsan hakları standartlarının gözetlemeye karşı korumalar sağlamasına rağmen, bilhassa işleri nedeniyle susturulmalarına yönelik yasa dışı müdahalelere maruz kalmaya daha açık olan gazeteciler için yine de gerçek bir risk söz konusudur. Bu nedenle, dijital çağda ifade özgürlüğünün güvenli bir biçimde kullanılabilmesi için şifreleme araçları ve anonimlik çok önemlidir.²⁰ Şifreleme ve anonimlik üzerindeki kısıtlamalar, 1) yasallık, 2) meşruluk ve 3) gereklilik ve orantılılıktan oluşan üç parçalı teste göre katı bir biçimde sınırlanmalıdır.²¹

[Gazetecilerin Güvenliğine ilişkin 3/18 sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı](#) (ektedir) bu olguyu kabul etmiş ve Devletlere “gazetecilerin şifreleme ve anonimlik teknolojilerini kullanmalarına keyfi veya yasa dışı müdahalelerde bulunmaktan ve yasa dışı veya keyfi gözetleme teknikleri kullanmaktan kaçınma” çağrısında bulunmuştur.²²

› **Büyüyen bir insan hakları standartları bütünü, gazetecilerin güvenliğini destekler**

Açık, kapsayıcı ve demokratik toplumlar, bilgi sahibi insanlar olmadan var olamaz. Gazeteciliğe yapılan saldırılar, her bireyin bilgi edinme hakkına yapılmış saldırılardır. Uluslararası insan hakları hukuku kapsamında, Devletlerin gazetecilik mesleğini icra eden bireyleri koruma yükümlülüğü vardır. Bunun nasıl yapılacağını belirleyen uluslararası belgelerin sayısı son on yılda artmıştır. Bu belgelerde, cinsiyet temelli tehditler ve cinsiyet duyarlı bir yaklaşım ihtiyacı farklı derecelerde kabul edilmektedir.

Uluslararası kurumlar, dijital çağda kimlerin gazeteci sayıldığına ilişkin, işlevsel terimlere dayanan bir tanım oluşturmaktadır. 2013 yılında BM İH Komitesinin [34 Sayılı Genel Yorumunda](#) gazetecilik işlevi “profesyonel, tam zamanlı muhabirlerin ve analistlerin yanı sıra basılı, internet üzerinde veya başka yerlerde kişisel yayıncılık biçimleri ile iştiğal eden blog yazarları ve diğerleri dâhil olmak üzere çok çeşitli aktörlerce paylaşılan bir işlev” şeklinde tanımlanmıştır.²³ Avrupa Konseyi için “gazeteci” terimi “gazetecilik faaliyetlerinde bulunan veya kamu çıkarlarının gözcülüğü işlevlerini yerine getiren” kişilere işaret etmektedir.²⁴

BM son yıllarda gazetecilerin güvenliğinin güçlendirilmesinin önemini defalarca tanımlamıştır. BM İH Komitesi 2012 yılında [gazetecilerin güvenliğine](#)

[ilişkin ilk kararını](#) kabul ederek Devletlere yasal önlemleri, farkındalık oluşturmayı, izleme ve raporlamayı, saldırıları alenen kınamayı ve bu tür saldırıları soruşturmak ve kovuşturmak için gerekli kaynakları ayırmayı içeren yollarla “gazetecilerin işlerini bağımsız bir biçimde ve haksız müdahaleler olmadan yapmaları için güvenli ve kolaylaştırıcı bir ortam oluşturmaları”,²⁵ çağrısında bulunmuştur. Bu karar öncesinde, UNESCO ve BM Güvenlik Konseyi (UNSC), gazetecilerin güvenliği konusundaki iki metni kabul etmiştir.²⁶

2012 tarihli ve 32/13 sayılı karardan bu yana BM İH komitesi, BM Genel Kurulu (UNGA), BM Güvenlik Konseyi (UNSC) ve UNESCO Genel Konferansı, gazetecilerin güvenliğine ilişkin ondan fazla kararı kabul etmiştir; bu kararların bazıları özellikle kadın gazetecilerin güvenliğine odaklanmaktadır²⁷ (örneğin 2019 tarihli ve [74/157 sayılı UNGA Kararı](#)).²⁸ 45/17 sayılı BM İH Komitesi Kararında (2020), Devletlere kadın gazetecilere karşı çevrimiçi ve çevrimdışı “cinsel tacizin ve diğer cinsel ve cinsiyet temelli şiddet biçimlerinin engellenmesi için önlemler almaları” hususunda özellikle çağrıda bulunulmuştur.²⁹ Ayrıca, bu kararlara ilişkin çeşitli [uygulama raporları](#) da yayınlanmıştır.³⁰ Bunların arasında en dikkat çekici olanı, BM Genel Sekreterinin kadın gazetecilerin güvenliğine odaklanan 2017 uygulama raporudur.³¹ 2020 yılında, BM Kadına Karşı Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları Özel Raportörü, kadın gazetecilere yönelik şiddetle mücadele edilmesine odaklanan bir rapor yayınlamıştır.³²

2012 yılında, ilk çok-kurumlu BM stratejisi tasarlanmış ve kabul edilmiştir. [Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya İlişkin BM Eylem Planı](#), gazetecilerin güvenliğine ve cezasızlığa karşı mücadeleye “cinsiyete karşı hassas bir yaklaşım” gerektirmektedir ve BM’nin bu konuda diğer aktörlerle koordinasyon içinde yürüttüğü çalışmalarına yön vermiştir.³³

Gazetecilerin güvenliğinin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SKA'lar) dâhil edilmesi, küresel insan hakları ve kalkınma ile ilgisinin diğer bir göstergesidir. SKA 16, “sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumları teşvik etmeyi, herkes için adalete erişim sağlamayı ve her düzeyde etkin, sorumlu ve kapsayıcı kurumlar oluşturmayı” hedeflemektedir.³⁴ [Gösterge 16.10.1.](#), “öldürülen, kaçırılan, zorla kaybedilen, keyfi gözaltına alınan ve işkence gören gazeteci sayısını” değerlendirmektedir.³⁵

2018 yılında AGİT katılımcı Devletleri, gazetecilerin güvenliğine odaklanan ilk Kararları olan [Gazetecilerin Güvenliğine ilişkin 3/18 sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararını](#) kabul etmiştir. AGİT’i oluşturan 57 katılımcı Devletin tümü tarafından oy birliğiyle kabul edilen bu Karar, söz konusu Devletlere gazetecilere karşı saldırıları önleme, gazetecileri koruma ve saldırıları kovuşturma çağrısında bulunmaktadır. Buna ek olarak, “kadın gazetecilerin işleri ile ilgili olarak, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil karşı karşıya kaldıkları belirgin risklere” ilişkin endişe dile getirilmekte ve “kadın gazetecilerin güvenliğini mümkün olan en yüksek derecede sağlamanın ve deneyimlerinin ve endişelerinin etkin bir şekilde ele alınmasının önemi” vurgulanmaktadır.³⁶ Kararda ayrıca Devletlere “kadın gazetecilere, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil olmak üzere işleri ile ilgili olarak yöneltilen cinsel taciz, suistimal, korkutma, tehdit ve şiddet gibi saldırıları alenen ve kesin bir dille kınama” çağrısında bulunulmuştur.³⁷ Bu Karar gazetecilerin güvenliğine odaklanan ilk AGİT kararı olmakla birlikte, ifade özgürlüğü, medya özgürlüğü ve bilgiye erişim³⁸ hakkında çok sayıda AGİT standardı ve gazetecilerin güvenliği konusunda bazı kılavuz yayınlar mevcuttur.³⁹

› İş dünyası, uluslararası insan hakları standartlarına saygı göstermelidir

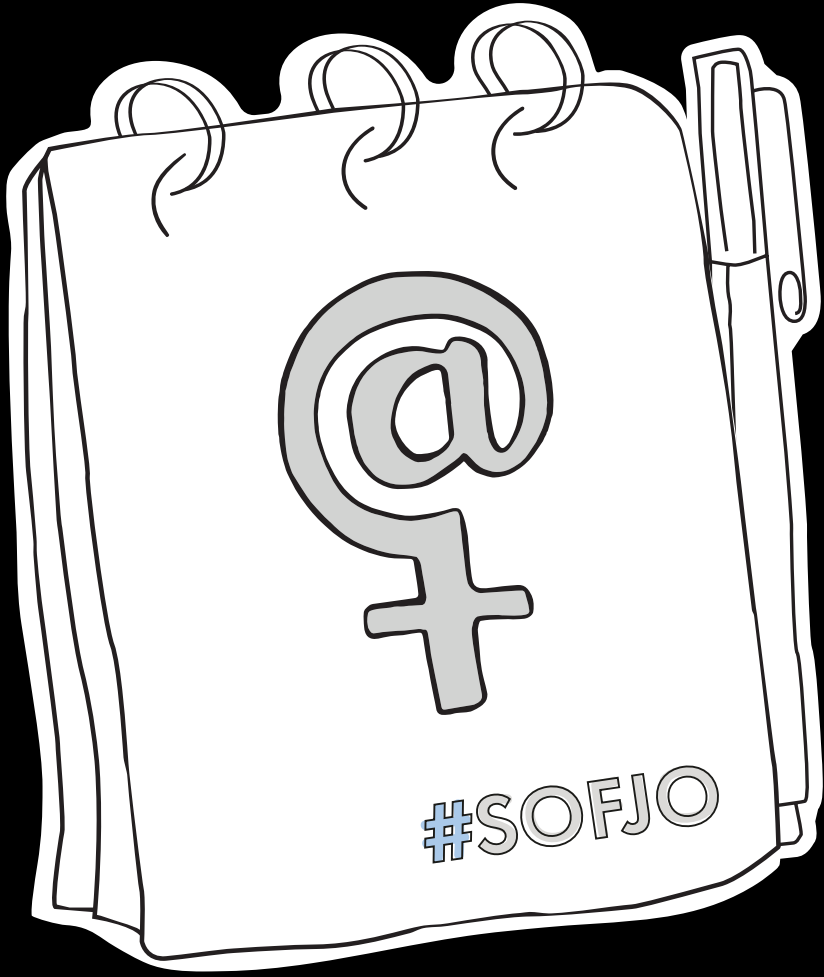
Uluslararası insan hakları standartları çerçevesi öncelikle Devletlere yönelik olmakla birlikte, sosyal medya şirketleri gibi ticari işletmeler için de geçerlidir, yani bu şirketlerin de insan haklarına saygı göstermeleri gereklidir. [BM İş Dünyası ve İnsan Haklarına Dair Kılavuz İlkelerde](#), şirketlerin “faaliyetleri ile olumsuz insan hakları etkilerine sebep olmaktan veya bu etkilere katkıda bulunmaktan kaçınma ve bu tür etkileri ortaya çıktığında ele alma” ve “iş ilişkileri nedeniyle kendi operasyonları, ürünleri veya hizmetleri ile doğrudan bağlantılı olumsuz insan hakları etkilerini, bu etkilere doğrudan katkıda bulunmamış olsalar dahi önleme ve azaltma” sorumluluğunu taşıdıkları belirtilmektedir.⁴⁰

Uluslararası Çalışma Örgütü 2019 yılında iş dünyasında [Şiddet ve Tacize ilişkin 190 sayılı Sözleşmeyi](#) kabul ederek fırsat eşitliği için bir tehdit oluşturan cinsiyet temelli şiddet ve taciz dâhil olmak üzere herkesin şiddet ve taciz olmadan çalışma hakkını tanımıştır. Bu Sözleşme, işletmelerin şiddet ve tacize karşı sıfır tolerans ilkesine uymalarını zorunlu kılmaları için Devletlere çağrıda bulunmaktadır.⁴¹

Son notlar

- 1 ARTICLE 19, Global Expression Report 2018/19, London, 2019, <https://www.articler9.org/xpa-2019/>.
- 2 İfade özgürlüğü ve kadınların eşitliği için geçerli uluslararası standartlar hakkında daha fazla bilgi için bkz. ARTICLE 19, Freedom of Expression and Women's Equality: Ensuring Comprehensive Rights Protection. London, 2020.
- 3 UN Universal Declaration of Human Rights, 10 December 1948, <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>.
- 4 UN General Assembly, Resolution 2200A (XXI), International Covenant on Civil and Political Rights, 16 December 1966, entry into force: 23 March 1976, Article 49, <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>.
- 5 Council of Europe, European Convention on Human Rights, entry into force: 21 September 1970, https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf.
- 6 UN Human Rights Committee, General Comment No. 34, Article 19: Freedoms of opinion and expression, CCPR/C/GC/34, 12 September 2011, paragraph 11, <https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/docs/gc34.pdf>.
- 7 A.g.e.
- 8 Adı geçen eserde, son not 4.
- 9 Adı geçen eserde, son not 6, paragraf 50ff.
- 10 UN Human Rights Committee, CCPR General Comment No. 18: Non-discrimination, 10 November 1989, paragraph 6, <https://www.refworld.org/docid/453883fa8.html>.
- 11 UN General Assembly, Resolution 34/180, Convention on the Elimination of Discrimination against Women, 18 December 1979, entry into force: 3 September 1981, <https://www.ohchr.org/documents/professionalinterest/cedaw.pdf>. See also "Convention on the Elimination of All Forms of Discriminations against Women", UN Women, <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>.
- 12 Committee on the Elimination of Discrimination against Women, "General recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation No. 19", CEDAW/C/GC/35, 14 July 2017 https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/t_Global/CEDAW_C_GC_35_8267_E.pdf.
- 13 A.g.e
- 14 UN, Beijing Declaration and Platform for Action, 15 September 1995, https://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/Beijing_Declaration_and_Platform_for_Action.pdf.
- 15 OSCE, Ministerial Council, Decision No. 4/18, "Preventing and Combating Violence Against Women", 7 December 2018, <https://www.osce.org/chairmanship/406010?download=true>.
- 16 "UN experts urge States and companies to address online gender-based abuse but warn against censorship", UN Office of the High Commissioner for Human Rights, news item, 8 March 2017, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21317>.
- 17 UN Human Rights Council, Resolution 32/13, The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet, A/HRC/RES/32/13, 18 July 2016, <https://undocs.org/A/HRC/RES/32/13>.
- 18 A.g.e
- 19 Adı geçen eserde, son not 4.
- 20 UN General Assembly, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, A/HRC/29/32, 22 May 2015, <https://undocs.org/A/HRC/29/32>.
- 21 A.g.e
- 22 OSCE, Ministerial Council, Decision No. 3/18, "Safety of Journalists", 7 December 2018, <https://www.osce.org/chairmanship/406538?download=true>.

- 23 Adı geçen eserde, son not 6, paragraf 44.
- 24 Council of Europe, Committee of Ministers “Recommendation of the Committee of Ministers to member States on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors”, CM/Rec(2016)4, 13 April 2016 https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016806415d9#_ftn1.
- 25 UN Human Rights Council, Resolution 21/12, “Safety of Journalists”, A/HRC/RES/21/12, 9 October 2012, <https://undocs.org/A/HRC/RES/21/12>.
- 26 UNESCO, Resolution 29, “Condemnation of violence against journalists”, November 1997, <https://en.unesco.org/sites/default/files/resolution29-en.pdf>. UN Security Council, Resolution 1738 (2006), 23 December 2006, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1738>.
- 27 “Resolutions on journalists’ safety: How does the UN monitor their implementation?”, IFEX news item, 22 December 2017, <https://ifex.org/resolutions-on-journalists-safety-how-does-the-un-monitor-their-implementation/>.
- 28 UN Human Rights Council, Resolution 45/17, “The safety of journalists”, A/HRC/45/17, 6 October 2020. <https://undocs.org/en/A/HRC/RES/45/18>.
- 29 United Nations General Assembly Resolution 74/157, “The safety of journalists and the issue of impunity”, adopted on 18 December 2019, <https://undocs.org/A/RES/74/157>.
- 30 Adı geçen eserde, son not 28.
- 31 UN General Assembly, Report of the UN Secretary-General on “The safety of journalists and the issue of impunity”, A/72/290, 4 August 2017 <https://undocs.org/A/72/290>.
- 32 UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences on Combating violence against women journalists, A/HRC/44/52, 6 May 2020 <https://undocs.org/en/A/HRC/44/52>.
- 33 UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity, UNESCO, CI-12/CONF.202/6, 2012, <https://en.unesco.org/un-plan-action-safety-journalists>.
- 34 UN Sustainable Development Goals (SDGs), SDG 16: Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels, 2015, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg16>.
- 35 “SDG Indicators Metadata repository”, UN Sustainable Development Goals Statistics Division, <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/?Text=&Goal=16&Target=16.10>.
- 36 Adı geçen eserde, son not 234.
- 37 A.g.e.
- 38 OSCE RFoM, “Commitments: Freedom of the Media, Freedom of Expression, Free Flow of Information, 1975-2017”, 4th edition, 2017, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/99565>.
- 39 OSCE RFoM, Publications, collected: [https://www.osce.org/resources/publications?filters=im_taxonomy_vid_1:\(27\)](https://www.osce.org/resources/publications?filters=im_taxonomy_vid_1:(27)).
- 40 UN Office of the High Commissioner for Human Rights, Guiding Principles on Business and Human Rights, 2011, https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciples-BusinessHR_EN.pdf.
- 41 International Labour Organization, C190-Violence and Harassment Convention, 2019, https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::Pr2100_ILO_CODE:C190.

Söylediğini yap

Söylediğini yap

Temel aktörler ne yapabilir

Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin ele alınması, birçok aktörü içeren çok katmanlı bir yaklaşım gerektirir. Kaynak Kılavuzunun bu bölümünde, Devletler ve Devlet-dışı aktörler için kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini desteklemeye yönelik acil adımlar sunulmaktadır. Bunun amacı, mevcut çabaları geliştirmenin yanı sıra temel aktörleri yeni inisiyatifleri uygulamaya koymaya teşvik etmektir. Bu adımlar, birlikte ele alındıklarında, kadın gazetecilerin mesleklerini çevrimiçi olarak daha güvenli bir biçimde sürdürebilecekleri, birbiriyle ilişkili bir yapı oluşturmaktadır.

Sonraki on bölüm, biri Devletler ve diğeri Devlet-dışı aktörler için olmak üzere iki ana kısma ayrılmıştır. Bu Kaynak Kılavuzu, kadın gazetecilere yönelik çok çeşitli çevrimiçi taciz ve suistimleri tümüyle ele almak için atılacak adımların kapsamlı bir listesini sunmamaktadır. Daha ziyade, her bir temel aktör için en ilgili ve erişilebilir adımların kısa bir seçkisini sunmaktadır. Önerilen her eylem, çeşitli ülkelerdeki farklı aktörler tarafından devreye alınan somut örnekler ile açıklanmıştır. Bir faydalı kaynaklar seçkisi, bu listeyi tamamlamaktadır.

Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği, tüm gazetecilerin güvenliğine ilişkin çalışmalardan ayrı olarak veya toplumda daha kapsamlı bir cinsiyet eşitliği arayışı olmadan ele alınamaz. Basitçe söylemek gerekirse, medyada yer alan kadınların güvenliği, kadınların erkekler ile aynı haklara ve aynı fırsatlara sahip olması sağlanarak büyük ölçüde iyileştirilebilir. Buna uygun olarak, önerilen eylemlerin bazıları, gazetecilerin güvenliğini destekleyen mevcut inisiyatiflere bir cinsiyet yaklaşımının entegre edilmesini gerektirmektedir. Diğer eylemler, mevcut cinsiyet eşitliği eylemlerinin artırılması veya uyarlanması ile ilgilidir..

› Cinsiyet duyarlı bir yaklaşım

Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerle mücadele etmeyi amaçlayan tüm inisiyatiflerin, cinsiyet duyarlı bir yaklaşım ile tasarlanması gereklidir. Cinsiyete karşı hassas bir yaklaşım cinsiyet rollerinin, normlarının ve ilişkilerinin farkında olmak ile ilgiliyken, cinsiyet duyarlı bir yaklaşım cinsiyet normlarını, rollerini, ilişkilerini ve politika veya önlemlerin kadınları ve erkekleri nasıl farklı etkilediğini göz önüne almak ve bunlara göre hareket etmek anlamına gelir. Bu, cinsiyet eşitliği için harekete geçmek ile ilgilidir.

Aşağıdaki on çalışma modu uygulanmalıdır:

1. **Cinsiyete nötr yaklaşım, cinsiyete kördür.** İster bir mevzuat bölümü, ister bir eğitim programı veya bütçesi, isterse diğer başka bir önlem olsun, her kararın ve önlemin farklı insanlar üzerinde - cinsiyetlerine dayalı etkileri de içeren - farklı etkileri vardır.
2. **Cinsiyet, diğer kimlikler ile bağlantılıdır.** Cinsiyet; yaş, sınıf, gelir, etnik köken, cinsel yönelim, din, engellilik, ırk ve kırsal çevreye karşı bir kent kültürünün parçası olmak gibi diğer etkenler ile birlikte, birbirine geçmiş olan sosyal yönden tanımlanmış kategoriler oluşturur ve örtüşen ve birbirine bağımlı eşitsizlikler doğurur. Buna, bağlantılı bir yaklaşım adı verilir ve herkes eşitsizlikleri aynı şekilde yaşamadığından gereklidir.
3. **Eşitsizlikler, yolun her adımında ele alınmalıdır.** Güce ve haklara asimetric erişim de dâhil olmak üzere kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizlikler, mevzuatın, politikaların ve tüm diğer eylemlerin tasarlanması, planlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi dâhil sürecin tamamı boyunca göz önünde tutulmalıdır.

4. Sadece ‘ne’ değil, ‘nasıl’ da önemlidir. Cinsiyet duyarlı bir yaklaşım, sadece cinsiyet ve güç ilişkilerinin bağlamı ne ölçüde etkilediğini dikkate almakla kalmaz. Aynı zamanda cinsiyet eşitliğini güçlendiren ve destekleyen kapsayıcı, katılımcı ve saygılı bir süreç gerektirir.
5. Çözüm üretmenin anahtarı bilgidir. Farklı siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal bağlamlara uyarlanmış güçlü karşılıklar geliştirmek için, gazetecilere yapılan saldırılar hakkında cinsiyete ve diğer birbiriyle bağlantılı etkenlere göre ayrıştırılmış doğru ve kapsamlı veriler gereklidir.
6. Birçok sese kulak verilmelidir. Kadın gazetecilerin potansiyel olarak yaşamlarını etkileyen iş ile ilgili aktif karar vericiler arasında olmalarını sağlamak için, ilgili tüm uzmanlık alanlarından ve disiplinlerden hükümet ve hükümet dışı aktörler ile yapılacak istişareleri de içeren kapsamlı ve şeffaf müzakereler gereklidir.
7. Değişim için kapasite oluşturulmalıdır. Gazetecilerin korunması ile ilgili tüm aktörlere, cinsiyet duyarlı yaklaşımlar konusunda uyarlanmış eğitimler sağlanmalıdır. Öncelik, etki sağlaması en olası olan ve kapsamlı ve sürdürülebilir bir biçimde değişiklikler oluşturma gücüne sahip olan bireylere verilmelidir.
8. Yeterli kaynaklar ayrılmalıdır. Cinsiyet duyarlı bir yaklaşım taahhüdü sözcüklerin ötesine geçmeli, bu eylemlerin uygulanması için yeterli insan kaynağı ve mali kaynaklar tahsis edilmelidir.
9. S.M.A.R.T. (AKILLI) olmak gereklidir. Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele alan inisiyatifler, “Spesifik, Ölçülebilir, Elde Edilebilir, İlgili ve Zamana-bağlı” [Specific, Measurable, Attainable, Relevant and Time-bound (S.M.A.R.T.)]

hedefler içermelidir. Bu, cinsiyet eşitliğine yönelik hesap verebilirliği teşvik edecek ve çıkarılan derslerin sistematik bir hale getirilmesine katkıda bulunacak, böylece gelecekteki eylemlerin iyileştirilmesine yönelik ilerleyişi destekleyecektir.

10. Kadınların korunmasına yönelik önlemler kadınların temel haklarına zarar vermemeli, bu hakları geliştirmelidir. İfade özgürlüğü hakkını kısıtlayabilecek tüm önlemlerin yasalar tarafından öngörölmüş olması, meşru bir amaca hizmet etmesi ve demokratik bir toplumda gerekli ve orantılı olması gereklidir. Kadınların mesleki faaliyetlerden vazgeçirilmesi veya bu faaliyetlerin kısıtlanması çözüm değildir.

Yürütme organı

Önerilen eylemler

1. Gazetecilerin güvenliği ile ilgili olarak, kadın gazeteciler için özel koşulları ele alan ulusal bir eylem planı oluşturmak;
2. Cinsiyet duyarlı koruma önlemlerini devreye almak;
3. Politika ve araştırmalar için bilgi sağlanması ve karar vericiler ile kamuoyunun katılımının teşvik edilmesine yönelik farkındalık oluşturma kampanyalarının desteklenmesi amacıyla kadın gazetecilere yapılan saldırılar hakkında veri toplamak;
4. Temel uluslararası insan hakları mekanizmalarına kadın gazetecilerin güvenliği hakkında rapor vermek ve bu konuyu dış politikaya entegre etmek.

1. Yürütme organı

Kadın gazeteciler için daha yüksek güvenliğe yönelik politikalar ve uygulamaları yürürlüğe koymak

Yürütme organı Devletlerin idaresinden sorumludur, yasaların etkin bir biçimde yürütülmesi ve uygulanması için politikalar ve süreçler oluşturur. Bu bölümde, cumhurbaşkanlığı veya başbakanlığın ve bakanlıkların kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği korumak ve aynı zamanda desteklemek için atabileceği adımlardan oluşan bir seçki sunulmaktadır. Bu bölüm, şekilleri ve işlevleri büyük ölçüde farklılık gösteren yerel yönetimlere odaklanmamaktadır, ancak önerilen eylemler yerel makamlar için de eşit ölçüde alakalı olabilir. Yürütme organının sorumluluğa altında olmasına rağmen, emniyet kurumlarının rolü dördüncü bölümde ayrıca ele alınmıştır.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı Devletlere “ifade özgürlüğü ve medya özgürlüğü ile ilgili tüm AGİT taahhütlerini ve uluslararası yükümlülüklerini, sınırlar gözetilmeksizin bilgi arama, edinme ve yayma özgürlüğüne saygı duyulması, desteklenmesi ve korunması dâhil tam olarak uygulama” çağrısında bulunmaktadır.

- › **Gazetecilerin güvenliği ile ilgili olarak, kadın gazeteciler için özel koşulları ele alan ulusal bir eylem planı oluşturmak**

Kadın gazetecilerin güvenliğine ulusal düzeyde bağlılık, en yüksek makamlar tarafından sözlü olarak ve bilfiil gösterilmelidir. Hükümet üyeleri, kadın gazetecilerin işleri ile ilgili olarak uğradıkları saldırıları, sadece fiziksel saldırılar söz konusu olduğunda değil, dijital teknolojiler

yoluyla gerçekleşenler de dâhil cinsel taciz, korkutma, tehdit ve diğer suistimaller söz konusu olduğunda da alenen ve kesin bir dille kınmalıdır.¹ Kamu görevlileri örnek teşkil etmeli ve kadın gazetecilere karşı kadın düşmanlığı içeren bir dil kullanmak da dâhil olmak üzere medyayı kötülemeden, korkutmaya çalışmaktan veya tehdit etmekten kaçınmalıdır.

Kadın gazetecilere yönelik şiddet ve çevrimiçi taciz ve suistimal, kadınlara yönelik daha geniş kapsamlı eşitsizlik ve tutumlar ile doğaları gereği bağlantılıdır. Cinsiyet temelli şiddetin ve cinsiyet klişelerinin köklerindeki nedenleri ele almaya yönelik politikalar, kadın gazetecilerin güvenliğini geliştirmeye yönelik bir eylem planı ile birlikte ve bağlantılı olmalıdır. Sadece medya sektörüne özel adımlar atılmamalı, toplumun tamamındaki kadınların güçlendirilmesi teşvik edilmelidir.

Kuşkusuz, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimal, çalıştıkları medya ortamları ile bağlantılıdır. Her ülkeye özgü bağlamın anlaşılması, gazetecilerin güvenliğinin ele alınmasında önem taşır. Bu nedenle kadın ve erkek gazetecilerin farklı tehdit türlerine (fiziksel, psikolojik, dijital, yasal ve ekonomik) nasıl maruz kaldıklarına ve bunlardan nasıl etkilendiklerine ilişkin ulusal bir değerlendirme oluşturulması, gazetecilerin güvenliği için ulusal bir eylem planı geliştirilmesindeki ilk adımdır.

Ulusal eylem planının nihai hedefi gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası insan hakları standartlarının uygulanması için en etkili önlemleri tasarlamak ve bunu yaparken cinsiyet duyarlılığı akıldan çıkarmamaktır. Bu, cinsiyet eşitliğine zarar veren cinsiyet ve güç dinamiklerini değiştirmeye katkı sağlarken, kadın gazetecilerin spesifik ihtiyaçlarını ele almaya yönelik eylemler tasarlamak anlamına gelir.

Somut bir adım, gazetecilerin güvenliğine yönelik ulusal eylem planının bir parçası olarak, [Gazetecilerin Güvenliğine ilişkin 3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı](#) gibi spesifik standartların ve taahhütlerin uygulanması ile ilgili cinsiyet duyarlı bir denetleme yapılmasıdır. Ülkede gazetecilerin güvenliğine ilişkin aktif bir ulusal eylem planı zaten mevcutsa, cinsiyet duyarlı bir yaklaşımı yaygınlaştırmak ve çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almaya yönelik önlemleri dâhil etmek için gözden geçirilebilir. Bu, çevrimiçi taciz ve suistimalleri tanımlamak ve bunlarla mücadele etmek için güvenlik eğitimi programlarının geliştirilmesini ve kadın gazetecilere yönelik, özellikle çevrimiçi suistimallere karşı koymak için çalışan destek birliklerini, ağları ve forumları geliştirmeyi ve güçlendirmeyi içerebilir.³

Örneğin cinsiyet eşitliğine, insan haklarına veya örtüşen konulara sahip diğer kategorilere yönelik ulusal eylem planları gibi ilgili çalışma alanları ile karşılıklı ilişki kurulması şiddetle önerilmektedir.

[Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya ilişkin BM Eylem Planı](#)na göre, çeşitli uluslararası, bölgesel ve yerel aktörler ile stratejik ortaklıklar geliştirilmesi çok önemlidir.³ Bu akılda tutularak, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almaya yönelik eylemlerin, kadın gazeteciler kapsamlı bir şekilde temsil edilerek geliştirilmesi ve uygulanması gerekecektir. Bu sayede, uygulamalar için bu sorunu yaşayan bireylerden bilgi sağlanacak ve uygulamalar katılımı yoluyla söz konusu bireyleri de güçlendirecektir. Bu, Devletin tüm organlarını, bağımsız insan hakları kurumlarını, medya denetim ve özenetim kurumlarını, internet aracı şirketlerini, kamu, özel ve toplum medya organlarını, gazeteci derneklerini ve sendikalarını, sivil toplum gruplarını, gazetecilik öğrenim kurumlarını ve akademik araştırmacıları, medya okuryazarlığı uzmanlarını ve kadın hakları kuruluşlarını kapsayabilir.

Örnekler

Ulusal eylem planlarının entegre edilmesi: [İfade Özgürlüğünü Savunmak: Gazetecilerin, Seçilmiş Temsilcilerin ve Sanatçıların Tehditlere ve Nefrete Maruz Kalmaktan Korunmasına Yönelik Önlemler](#) adlı İsveç ulusal eylem planında, gazetecilerin güvenliğine yönelik bir planın ulusal cinsiyet stratejisine dâhil edilmesi gerekliliği ve yargı gibi temel aktörlerin bir cinsiyet yaklaşımı sergilemesi gerekliliği kabul edilmiştir.⁴ Bu planın odaklandığı temel bir husus, kamusal söyleme katılmanın yol açtığı tehditlere maruz kalanları desteklemeye yönelik yerel mağdur destek merkezleri ve yardım hatları gibi mevcut kurumların genişletilmesi, geliştirilmesi ve finanse edilmesidir.

Denetim yapılması: Amsterdam Üniversitesi 2018 yılında [Hollanda'da İfade Özgürlüğü Denetimi](#),⁵ adlı bir çalışma yaparak 2016 tarihli Gazeteciliğin Korunmasına ve Gazeteciler ve Diğer Medya Aktörlerinin Güvenliğine ilişkin Avrupa Konseyi Tavsiye Kararının.⁶ Hollanda'daki uygulamasının somut bir resmini sağlamayı amaçlamıştır. Bu denetleme kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi şiddet konusunu özellikle kapsamamakla birlikte, etkili bir değerlendirmenin nasıl yapılabileceğine dair iyi bir örnektir.

Gazetecilerin korunmasının politikalara dâhil edilmesi: Gazetecilerin korunması, etkisini artırmak için ulusal cinsiyet eşitliği ve insan hakları politikalarına veya diğer bağlantılı politikalara dâhil edilebilir. Örneğin Hırvatistan'daki [2013 - 2016 Döneminde İnsan Haklarının Korunması ve Teşvik Edilmesi için Ulusal Program](#), gazetecilere yönelik tehditlerin ve şiddetin faillerinin kovuşturulmasının güçlendirilmesi tavsiyesini içermektedir.⁷

Kaynaklar

- [UNESCO'nun Gazetecilerin Güvenliği Göstergeleri](#) (GGG'ler)⁸, ulusal düzeyde gazetecilerin güvenliğinin durumunu değerlendirmeye yönelik bir dizi gösterge sağlamaktadır. Ayrıca bunların nasıl uygulanacağına ilişkin bir kılavuz içermektedir, ancak uygulamanın cinsiyet duyarlı bir değerlendirme aracı ile tamamlanması gereklidir.⁹ GGG'ler Afganistan, Guatemala, Irak, Kenya, Nepal ve Pakistan'da uygulanmıştır.
- BM Kadın Biriminin [Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Ulusal Eylem Planları El Kitabı](#), gazetecilerin güvenliğine yönelik bir eylem planına bir cinsiyet yaklaşımının entegre edilmesi için referans noktası görevi görebilir.¹⁰ Ayrıca BM Kadın Biriminin hazırladığı [Cinsiyet Duyarlı Değerlendirmenin Yönetilmesi](#), gazetecilerin güvenliğinin cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla değerlendirilmesi için ipuçları sağlayabilir.¹¹

› Cinsiyet duyarlı koruma önlemlerini devreye almak

Tehdit edilen gazetecilerin somut koruma önlemlerine hemen ulaşabilmeleri gereklidir. Gazetecilere yönelik tehditlere acil müdahale, (potansiyel) bir hedefin korunmasında etkili olabilir ve şiddetin tırmanması olasılığını asgariye indirebilir. Bu tür bir mekanizmanın denetimi bir devlet kurumunun, örneğin bir emniyet kurumunun veya ulusal bir koruma mekanizması kapsamında yetkiye sahip çok paydaşlı bir grubun sorumluluğunda olabilir. Bu mekanizmalar fiziksel saldırı vakalarında geleneksel olarak kullanılmakla birlikte, çevrimiçi taciz ve suistimal vakaları dâhil olmak üzere yasal ve psikososyal destek için de harekete geçirilebilir.

Aile üyelerine yönelik olanlar dâhil olmak üzere kadın gazetecilere yöneltilen ve cinsel şiddeti, şiddet tehditlerini ve cinsel saldırıları içerebilecek tehditlerin farklı ve çoğu kez hassas niteliği dikkate alındığında, acil müdahale mekanizmaları kapsamındaki önlemleri de kapsayan tüm önlemlerin cinsiyet duyarlı olması zorunludur. Atılacak ilk adım, saldırılara ilişkin tüm analizlerin tüm cinsiyet hususlarını dikkate alması ve güvenlik kaynaklarında kadın personel bulunmasıdır; örneğin koruma olarak eşlik etmek de dâhil olmak üzere saldırıya uğrayan kişiyi korumak için kadın emniyet görevlileri kullanılmalı veya acil yardım hatlarını kadınların cevaplaması sağlanmalıdır. Risk ve müdahale değerlendirme protokollerinin, saldırıya uğrayan kadının spesifik ihtiyaçlarına uygun güvenlik önlemlerini veya desteğini (örneğin yer değiştirme gerekiyorsa) dikkate alması gereklidir.

Tüm acil müdahale veya koruma mekanizmaları sadece tepkisel bileşenleri değil, aynı zamanda önleyici tedbirleri ve proaktif çözümleri kapsamalıdır. Bu, cinsiyet analizi ile birlikte, gazetecilere yöneltilen çevrimiçi ve çevrimdışı riskleri ve tehditleri izlemeye yönelik bir sistemi içerebilir. Bu tür önleyici tedbirler, eğilimleri tanımlamak ve tehditleri daha etkili bir biçimde ele almaya hazır olmak için önemlidir. Önleyici tedbirler, ilgili tüm aktörler için, gazeteciler çevrimiçi taciz ve suistimallerin hedefi olduğunda nasıl karşılık verileceği konusundaki eğitimleri de kapsayan eğitim programlarını ve gazetecilere mekanizmaları ve tedbirleri nasıl yerinde kullanacakları konusunda bilgi veren kolay erişilebilir kaynakların geliştirilmesini de içerebilir. Bu çabalara, farkındalık oluşturma kampanyaları eşlik etmelidir.

Koruma tedbirleri, her bir gazetecinin durumuna ve bağlamına uyarlandığında daha erişilebilir ve etkili olur. Bu, örneğin, koruyucu ekipmanın kadınların bedenlerine ve giysilerine adapte edilmesi gerektiği, mali desteğin bakmakla yükümlü olunan kişileri kapsamasının gerekebileceği ve çevrimiçi taciz veya suistimallere uğrayan gazeteciler için spesifik psikolojik destek sağlanması gerektiği anlamına gelir. Gazetecilerin

korunmasına dâhil olan tüm aktörler cinsiyet duyarlı yaklaşımlar konusunda eğitim almalıdır

Koruma mekanizmalarının ve tedbirlerinin yönetimde ve denetimde çok sayıda paydaş temsil edilecek şekilde yapılandırılması, daha kapsamlı hesap verebilirliğin yanı sıra daha çeşitli uzmanlıklar da sağlar. Kadın hakları ve gazeteci örgütleri, bu paydaş gruplarının içinde yer almalıdır.

Gazetecilerin güvenliğini artırmaya yönelik çabalara, gazetecilere karşı söz konusu suçları işleyen kişilerin kovuşturulması ve gazetecilere yönelik suçların cezasız kalmasının ele alınması her zaman eşlik etmelidir. Bunu desteklemeye yönelik somut bir önlem olarak, yürütme organı, ifade özgürlüğüne ve gazetecilere karşı işlenen suçlar konusunda uzmanlaşmış bağımsız bir ulusal savcı görevlendirebilir. Bu özel görevli savcı davaları denetleyebilir ve koordine edebilir, mağdurlara destek sağlayabilir ve ifade özgürlüğüne ve gazetecilere karşı işlenen suçların cezasız kalmasına sıfır tolerans gösterilmesi kültürünü teşvik edebilir.¹² Bu kişi, cinsiyet duyarlı yaklaşımlar konusunda eğitilmiş olmalıdır.

Bazı ülkelerde zaten iyi çalışan ulusal koruma veya acil müdahale mekanizmaları bulunabilir. Çevrimiçi taciz ve suistimal dâhil olmak üzere cinsiyet temelli saldırıların son zamanlarda nispeten önemli bir tehdide dönüştüğü dikkate alınır, cinsiyet duyarlı bir yaklaşımın mevcut mekanizmalara dâhil ve gereken şekilde entegre edilmesini sağlamak için bu mekanizmaların gözden geçirilmesi ve yeniden düzenlenmesi yine de gerekli olabilir. Bu süreç, kamu politikalarında ve güvenlik yardımlarında cinsiyet perspektifleri konusundaki uzmanları da kapsayan diğer paydaşlar ile istişare halinde yürütülmelidir.

Örnekler

Ulusal acil müdahale mekanizmalarının geliştirilmesi: İtalya İçişleri Bakanlığı bünyesindeki bir kurum olan [Ufficio Centrale Interforze per la Sicurezza Personale](#) (Kişisel Güvenlik Ortak Merkez Bürosu), organize suç örgütleri tarafından tehdit edilen gazetecilere koruma görevlileri, zırhlı araçlar ve diğer koruma ekipmanları sağlayan bir acil müdahale mekanizmasını yönetmektedir.¹³

Çok paydaşlı gruplar oluşturulması: Hollanda’da, gazetecilere yönelik saldırılara müdahaleyi polis, savcılık ve medya sektörü ile gazeteciler arasında koordine etme yetkisine sahip olan çok paydaşlı [Gazetecilere Yönelik Saldırganlık ve Şiddet için Yönetim Grubu](#) adlı bir oluşum kurulmuştur.¹⁴

Araştırma komisyonlarının teşvik edilmesi: Sırp İçişleri Bakanlığı, ulusal emniyet kurumu ve gazeteci dernekleri ile birlikte, Eski Yugoslavya’da savaş zamanında işlenen gazeteci cinayetlerinin araştırılması için 2013 yılında bir Komisyon kurmuştur. Sonuç olarak 2019 yılında bir kişi 1999 yılında bir Sırp gazetecinin öldürülmesi suçundan hüküm giymiştir. Bu Komisyon kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almamakla birlikte, çok sayıda paydaşın uzmanlığını ve denetimini bir araya getirmesi açısından iyi bir örnektir.¹⁵

Bölgesel acil müdahale mekanizmalarının desteklenmesi: 2020 yılında Avrupa Birliği (AB), sivil toplum gruplarından oluşan bir yapı tarafından günlük bir temelde yönetilen, gazetecileri korumaya yönelik [Medya Özgürlüğü Acil Müdahale](#) mekanizmasının oluşturulmasını desteklemiştir.¹⁶ İnsan hakları savunucuları için - gazetecileri de kapsayan - bir acil müdahale mekanizması olan [ProtectDefenders.eu](#) zaten mevcuttur. Bu mekanizma, insan hakları

alanında çalışan STK'lerden oluşan bir konsorsiyum tarafından yönetilmektedir.¹⁷

Ulusal koruma mekanizmalarının geliştirilmesi: Kolombiya, gazeteciler için ulusal bir koruma mekanizması geliştiren dünyadaki ilk ülkedir. Bu mekanizma, kadın hakları örgütlerinden, hükümetten ve BM Kadın Birimi gibi uluslararası örgütlerden temsilcilerin bulunduğu özel bir kadınların korunması komitesini içermektedir. Bu mekanizma önlerine gelen her vakayı bir cinsiyet perspektifinden incelemektedir, bu da duruma özel karşılıklar oluşturulmasına olanak vermektedir.¹⁸ 2000 yılında koruma programının oluşturulmasından on iki yıl sonra, hükümet 2012 yılında kadın gazetecilere karşı tehditlerin ele alınmasına yönelik bir protokolü uygulamaya koymuştur: bu, mevcut bir mekanizmanın cinsiyet duyarlı bir yaklaşımı içerecek şekilde yeniden değerlendirilmesinin ve düzenlenmesinin iyi bir örneğidir..

Özel savcılar görevlendirilmesi: Meksika 2006 yılında ifade özgürlüğüne karşı işlenen suçlar için, gazetecilere yönelik saldırılara odaklanan ilk özel savcıyı görevlendirmiştir¹⁹.

Kaynaklar

- [24/2 Sayılı BM İnsan Hakları Konseyi \(İHK\) raporu](#), Devlet ve Devlet-dışı aktörlerin gazeteciliğin güvenliğine ilişkin iyi uygulamalarını içermektedir.²⁰
- Avrupa Konseyi (CoE), gazetecilerin güvenliği konusunda [Gazetecileri ve Diğer Medya Aktörlerini Korumak için Harekete Geçmek](#) adlı, CoE'nin gazetecilerin güvenliğine ilişkin standartlarının bazı ülkelerde nasıl uygulandığına dair

somut örnekler içeren bir tavsiyeler ve iyi uygulamalar dizisi yayınlamıştır.²¹

- Gazetecilerin korunmasına yönelik mekanizmaların bir derlemesi, [Gazeteciliği Savunmak](#)²² adlı International Media Support (Uluslararası Medya Desteği) yayın dizisinde bulunabilir; bu dizideki [yayınlardan biri](#) özellikle kadın gazetecilerin güvenliğine odaklanmaktadır.²³
- [The Media Freedom Rapid Response](#) (Medya Özgürlüğü Acil Müdahale) inisiyatifi, AB Üye Ülkeleri ve aday ülkeleri tarafından alınan tedbirleri içeren bir derleme yayınlamıştır.²⁴
- Palermo Üniversitesi, koruma mekanizmalarının etkililiğini ve kurumsal kurgusunu Kolombiya, Meksika ve Guatemala'daki vakalara odaklanan bir raporda analiz etmiştir.²⁵

› **Politika ve araştırmalar için bilgi sağlanması ve karar vericiler ile kamuoyunun katılımının teşvik edilmesine yönelik farkındalık oluşturma kampanyalarının desteklenmesi amacıyla kadın gazetecilere yapılan saldırılar hakkında veri toplamak**

Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallere güçlü karşılıklar, ancak politika yapıcılar, medya çalışanları, sivil toplum grupları ve geniş anlamda kamuoyu sorunun kapsamını ve gazetecilik mesleği, ifade özgürlüğü ve bilginin serbest dolaşımı üzerindeki etkisini ayrıntılı bir biçimde kavradığında geliştirilebilir. Bu kavrayışı geliştirmek için niteliksel ve niceliksel veri toplama, analiz ve araştırma gereklidir.²⁶

Başlangıç olarak cinsiyete, ama aynı zamanda diğer birbiriyle bağlantılı kimliklere göre ayrıştırılmış veriler gereklidir. Bu veriler, çözümlerde

şiddetin kadınları etkilemiş şeklinin karmaşıklığının ve çeşitliliğinin ve toplumdaki belirli gruplara karşı nasıl yapılandırılmış bir şiddet uygulandığının dikkate alınmasını sağlamak için gereklidir.

Bazı temel araştırma alanları arasında farklı çevrimiçi suistimal biçimleri arasında ayırım yapan veriler toplanması, çevrimiçi saldırıların ciddiyeti ve bu şiddetin kadın gazetecilerin hakları ve çalışmaları üzerindeki etkisi yer almaktadır. Cinsiyete özel engellerin ve risklerin tanımlanması ve bunların erkek meslektaşlarının karşı karşıya kaldıklarından nasıl farklı olduğuna ilişkin içgörü, kanıta dayanan politikalar ve diğer olası karşılıklar için bilgi sağlayacaktır.

İdeal olarak veri toplama ulusal istatistik kurumları, üniversiteler, ulusal insan hakları kurumları ve sivil toplum grupları ile işbirliği içinde gerçekleştirilerek en doğru ve bağımsız bilgiler toplanmalı, aynı zamanda özel hayatın gizliliğine saygı gösterilmelidir.²⁷ Veri toplama, ulusal eylemler için bilgi sağlamanın yanında, uluslararası mekanizmalar için bilgi sağlamada da yararlı olacaktır. Örneğin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA'lar) Gönüllü Ulusal İncelemelerinde (GUI'ler) yer alan Gösterge 16.10.1'de, yetkili makamlardan kendi ülkelerinde gazetecilere yapılan saldırıların sayısını sağlamaları istenmektedir.²⁸

Veri toplama, çevrimiçi taciz ve suistimalin sadece kadın gazetecilere değil aynı zamanda ifade özgürlüğüne ve medya özgürlüğüne bir saldırı ve her bireyin bir bütün olarak toplumda bilgiye erişim hakkı için bir tehdit olduğunu gösteren güçlü farkındalık oluşturma kampanyalarını da destekleyebilir.²⁹

Eğitim desteği, sorunun kamuoyu tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlamaya yönelik bir diğer önemli adımdır. Sosyal medya kullanımı ve eğilimleri, eğitim makamları tarafından eğitim müfredatına entegre

edilebilir veya medya okuryazarlığı programlarına dâhil edilebilir. Medya okuryazarlığına ve dijital okuryazarlığa sahip bir toplumu teşvik eden yetişkin ve yaygın eğitim programları geliştirilebilir ve uygulanabilir. Bu yaklaşım, kadın gazeteciler de dâhil olmak üzere herkes için daha güvenli bir ortama katkıda bulunabilir.

Bir kamu farkındalık stratejisinin bir parçası olarak, hükümet yetkilileri hedef alınan gazetecilere desteklerini belirtmek için uygun durumlarda sosyal medya paylaşımlarını da içeren açıklamalar yayınlamalı ve vatandaşların gazeteciliğin rolü ve kadın gazetecilere yönelik saldırıların toplum üzerindeki olumsuz etkisi hakkında duyarlılık kazanmaları için etkinlikler düzenlemelidir. Dünya Basın Özgürlüğü Günü (3 Mayıs), Gazetecilere Karşı Suçlarda Cezasızlıkla Uluslararası Mücadele Günü (2 Kasım), Dünya Kadınlar Günü (8 Mart) ve Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü (25 Kasım) gibi uluslararası anma günleri bu tür eylemler için iyi fırsatlar oluşturmaktadır.

Örnekler

Yasal uzman panelleri oluşturulması: Birleşik Krallık, gazetecilerin güvenliğine yönelik mevzuatın ve politikaların geliştirilmesine yönelik bilgi sağlamak için araştırmalar yürütülmesi amacıyla [Üst Düzey Yasal Uzmanlar Paneli](#)ni oluşturmuştur.³⁰ Bu panelin Şubat 2020'de yayınlanan ilk raporu [Gazetecilerin Korunması için Hedefli Yaptırımların Kullanılması](#) konusuna odaklanmaktadır.³¹

Medya okuryazarlığı programlarının geliştirilmesi: Avrupa Komisyonunun Avrupa Görsel-İşitsel İcra Komitesi için ulusal uzmanlar tarafından hazırlanan bir raporda, 2010 yılından bu yana AB Üye Devletlerinde uygulanan [547 medya okuryazarlığı projesine](#) atıfta

bulunmaktadır. Bu projelerin 403 tanesinde eleştirel düşünme ile bağlantılı medya okuryazarlığı becerileri ele alınmış, 547 projenin 385 tanesinde ise medya kullanım kapasiteleri ile ilgili beceriler yer almıştır.³²

Finlandiya'da, çevrimiçi ve çevrimdışı medya ve sosyal medya ortamının anlaşılmasının teşvik edilmesi ile ilgili yaygın ve örgün eğitim kurumlarını, medyayı ve diğer aktörleri hedefleyen ulusal bir politika mevcuttur.³³

› **Temel uluslararası insan hakları mekanizmalarına kadın gazetecilerin güvenliği hakkında rapor vermek ve bu konuyu dış politikaya entegre etmek**

Devletler, hükümetlerarası kuruluşlara (HK'ler) katılımları yoluyla, gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası standartların geliştirilmesine katkıda bulunulmasında yapıcı bir rol oynayabilir. Devletler, kadın gazetecilerin güvenliği konusunun ve daha güçlü bir cinsiyet duyarlı yaklaşımın HK'ler tarafından kabul edilen çok sayıdaki hükme, karara ve tavsiye kararına dâhil edilmesini önermelidir.

Devletler ayrıca BM Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi veya BM Kadının Statüsü Komisyonu (CSW) gibi cinsiyet eşitliğine odaklanan ilgili uluslararası sözleşme organlarına da aktif olarak katkıda bulunabilir ve bunlara katılabilir. CSW, diğerlerinin arasında, medya sektöründe kadınların teşvik edilmesini ve medya içeriğinde bir cinsiyet perspektifinin yaygınlaştırılmasını kabul eden Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformunun uygulamasının ilerleyişini izlemektedir.³⁴

Devletlerin uluslararası standartlar ile ilgili olarak taşıdıkları önemli bir hesap verebilirlik taahhüdü, kendi uygulamalarını raporlama yükümlülükleridir. İyi oluşturulmuş bir raporlama süreci hedeflere

veya yükümlülöklere yönelik ilerlemenin ölçülebilmesini sağlar, aynı zamanda cezasız kalma düzeyleri dâhil eğilimlerin ve iyi uygulamaların belgelenmesine olanak veren bir araç görevi görür. Devletler, aşğıdaki mekanizmalara katılırken, kadın gazetecilere yönelik şiddete ilişkin girdilerinin niceliğini ve niteliğini (veri toplayan ve araştırma üreten hükümet dışı aktörler ile işbirliği içinde) daha da geliştirebilir.

Mekanizma örnekleri

BM [Evrensel Periyodik İncelemesi](#) (EPİ).³⁵ EPİ süreci kapsamında Devletlerin kendi ulusal insan hakları durumlarını raporlamaları gereklidir; bunun ardından BM İHK'nin üyeleri iyileştirme için tavsiyelerde bulunur. Bu süreç, kadın gazetecilerin çevrimiçi ve çevrimdışı güvenliğinin tüm Devletler için bir öncelik kılınmasına yönelik mükemmel bir fırsat sunmaktadır.

- Devletler ayrıca, kadın gazetecilerin güvenliğine ilişkin BM İHK ve BM Genel Kurulu (UNGA) kararlarının uygulanması konusunda BM İKH ve BM Genel Sekreteri tarafından hazırlanan düzenli [raporlara](#) katkıda bulunurken, kadın gazetecilerin karşı karşıya kaldıkları zorlukları vurgulayabilir.³⁶
- Aynı durum, BM İHK'nin Özel Prosedürleri tarafından, bilhassa BM Düşünce ve İfade Özgürlüğü Hakkının Korunması ve Geliştirilmesi Özel Raportörü ve yetki alanları kadın gazetecilere yönelik şiddeti kapsayabilecek diğer kurumlar için yayınlanan [tematik raporlar, tebliğler ve acil başvurular](#) için de geçerlidir.³⁷
- Devletler, SKA'ların uygulanmasına ilişkin [Gönüllü Ulusal İncelemelere](#), özellikle SKA 5 (cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi) ve SKA 16 (adil, barışçıl ve kapsayıcı toplumların

teşvik edilmesi) için, gazetecilerin güvenliği hakkındaki cinsiyete göre ayrıştırılmış verileri dâhil etmelidir.³⁸

- Gazeteci cinayetlerinin yargı durumuna ilişkin bilgi isteklerine cevaben, [UNESCO Genel Direktörünün Gazetecilerin Güvenliği ve Cezasızlık Tehlikesi Hakkındaki Raporu](#), ifade özgürlüğünün korunması yetkisine sahip olan BM örgütünün gazetecilerin güvenliğini etkileyen eğilimleri izlemesine olanak vermektedir.³⁹ Buna ek olarak UNESCO, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz hakkında bilgiler de içeren, ifade özgürlüğü ve medya gelişimi ile ilgili [Küresel Eğilimler Raporu](#) için çok çeşitli girdiler toplamaktadır.⁴⁰ Devletler, veri sağlamaya ek olarak, bu raporlardaki bulguları desteklemeye yardımcı olabilir.
- CoE'nin Üye Devletlerinin [Avrupa Konseyi Gazeteciliğinin Korunması ve Gazetecilerin Güvenliği Platformu](#)nda yer alan uyarılara müdahale etmeleri gereklidir. Platform, gazetecilere yönelik belirli olayları izlemekte ve Devletlerin müdahalesini beklemektedir.⁴¹
- [Açık Hükümet Ortaklığı](#), [Çevrimiçi Özgürlük Koalisyonu](#), [Demokrasiler Topluluğu](#) ve [Medya Özgürlüğü Koalisyonu](#) gibi çok-tarafli inisiyatifler, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin ele alınmasına ilişkin politika tartışmalarının desteklemesi için uygun platformlar sağlayabilir.

Bu uluslararası inisiyatiflere ek olarak, toplumsal etkinlikleri teşvik etmek, açıklamalar yayınlamak ve kadın gazetecilerin güvenliği teşvik eden yerel veya bölgesel inisiyatifleri desteklemek için başka ülkelerdeki diplomatik temsilcilikler hareket geçirilebilir. Tehdit altındaki kadın gazetecilerin vize ve sığınma isteklerinin kolaylaştırılması, diğer bir önemli karşılık verme yoludur.

Örnekler

SOFJO'nun Evrensel Periyodik İncelemelere (EPI) dâhil edilmesi:

84 Devletin bir EPI'den geçtiği 2019 Eylül ayı itibariyle, 43 Devlet gazetecilerin güvenliğini kendi tavsiyelerine dâhil etmiştir. Kırgızistan, Karadağ, Rusya Federasyonu ve Türkmenistan, gazetecilerin güvenliği konusunda tavsiyeler alan AGİT katılımcı Devletleri arasındadır. Konu hakkında düşüncelerini belirten katılımcı Devletler arasında en aktif Çek Cumhuriyeti olurken, bu ülkeyi Avusturya, Kanada, Fransa, Litvanya ve Norveç izlemiştir.⁴²Örneğin Slovenya, Meksika'ya, gazetecilerin güvenliğini ele alırken bir cinsiyet perspektifini de entegre etmesi tavsiyesinde bulunmuştur.

Hükümetlerarası gayiresmi gruplar:

Bazı Devletler, hükümetlerarası inisiyatiflerin üyeleri veya katılımcıları sıfatıyla, gazetecilerin güvenliğine ilişkin gayiresmi gruplar oluşturmuştur. Bunların amacı, bu konuya daha fazla dikkat çekmek için birlikte çalışmaktır. Bu konuda işbirliği yapmaya yönelik bu tür gayiresmi gruplar Cenevre ve New York'taki BM'de, UNESCO'da ve AGİT'te mevcuttur..⁴³ Bu gruplar, kararları ve diğer politika eylemleri ile ilgili çabalarını koordine etmenin yanı sıra, konuya dikkat çekmek için etkinlikler yapmaktadır. Örneğin 2019 yılında gazetecilerin güvenliği ile ilgili UNESCO Dostlar Grubu (GoF), kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz konusunda bir konferans düzenlemiştir.⁴⁴ Aynı yıl, BM New York GoF, gazetecilerin güvenliği ve SKA'lar konusunda bir etkinliğe ortak ev sahipliği yapmıştır.

Politik beyanlarda bulunmak:

Gazetecilerin güvenliğine ilişkin gayiresmi AGİT dostlar grubu, [2018](#) ve [2019](#) yıllarında kadın gazetecilere yönelik şiddet hakkındaki endişelerini bildiren beyanlar yayınlamıştır.⁴⁵

Kaynaklar

- BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, BM insan hakları koruma sistemi tarafından yayınlanan insan hakları tavsiyelerini içeren, kamu politikalarının geliştirilmesi için değer taşıyan bir [veri tabanı](#) tutmaktadır.⁴⁶
- ARTICLE 19'un [Cezasızlığa Son Vermek: Gazetecilerin Güvenliğine İlişkin BM Standartlarına Göre Hareket Etmek](#) adlı raporu gazetecilerin güvenliği ile ilgili en son standartları özetlemekte, ayrıca, kadın gazetecilere yöneltilen çevrimiçi ve çevrimdışı şiddeti ele almaya yönelik tavsiyeleri de içermektedir.⁴⁷ Bu rapor, gazetecilerin güvenliğine cinsiyet duyarlı yaklaşımlara ilişkin bir bölüm içermektedir.
- Açık Hükümet Ortaklığına katılan Devletlerden oluşan koalisyon, [Sivil Alan: Aktivistleri ve Gazetecileri Korumak](#) konusunda küresel bir rapor hazırlamıştır; bu rapor, gazetecilerin güvenliği konusunda Devletler tarafından devreye alınan bir dizi iyi uygulamayı içermektedir.⁴⁸
- AB, medya özgürlüğü konusundaki zorlukların daha iyi anlaşılması ve ifade özgürlüğünün güçlendirilmesi için [Media4Democracy](#) (Demokrasi için Medya) inisiyatifi yoluyla dünya genelindeki AB delegasyonlarını desteklemektedir. Bu, gazetecilerin güvenliği konusunda harekete geçilmesi için teknik rehberlik sağlayan [AB Delegasyonları için El Kitabı: Gazetecilerin Güvenliğinin Korunması](#), ifade Özgürlüğünün Korunması adlı çalışmayı da kapsamaktadır.⁴⁹

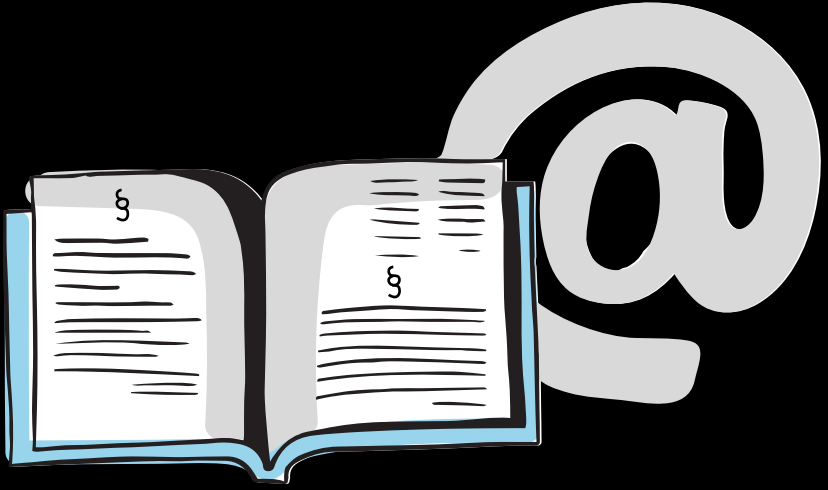
- Demokrasiler Topluluğu, gazetecilerin güvenliğini desteklemek amacıyla, ilgili makamlar ve gazeteciler ile düzenli bir diyalog sürdürmek, gerektiğinde acil destek sağlamak, gazetecilerin ve gazetecilere saldıran kişilerin davalarını izlemek ve seyahat belgeleri ve vize alınmasını kolaylaştırmak gibi somut eylemler öngören [Diplomatik Misyonların Personeli için Gazetecilerin Güvenliğine Yönelik Araçlar](#) adlı bir çalışma yayınlamıştır.⁵⁰
- Avrupa Parlamentosu Sivil Özgürlükler, Adalet ve İşçileri Komitesi, Avrupa Birliği'nde gazetecilere yöneltilen saldırılara karşı koymaya yönelik çeşitli düzenleyici ve diğer önlemleri araştırmak için [AB'de Gazetecilerin Güvenliği ve Yolsuzlukla Mücadele](#) adlı kılavuzu yayınlamıştır.⁵¹

Son notlar

- 1 OSCE, Ministerial Council Decision No. 3/18, “Safety of Journalists”, 7 December 2018, <https://www.osce.org/chairmanship/406538?download=true>.
- 2 Elisabeth Witchel, “Shared responsibility: Safeguarding press freedom in perilous times”, International Media Support (IMS), 2020, <https://www.mediasupport.org/publication/shared-responsibility-safeguarding-press-freedom-in-perilous-times/>.
- 3 UNESCO, UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity, CI-12/CONF.202/6, 2012, <https://en.unesco.org/un-plan-action-safety-journalists>.
- 4 “Defending Free Speech - measures to protect journalists, elected representatives and artists from exposure to threats and hatred”, Swedish Ministry of Culture, 2018, <https://www.government.se/4990f9/contentassets/bd181f7bof4640e7920807d110b3c001/action-plan-defending-free-speech.pdf>. Fojo Media Institute, help-desk for journalists, <https://fojo.se/verkytg-for-journalister/demokratijouren/helpdesk/>.
- 5 “Audit of freedom of expression in the Netherlands”, University of Amsterdam, Institute for Information Law, 2018, <https://www.ivir.nl/projects/auditoffreedomofexpression/>.
- 6 Council of Europe, Committee of Ministers, “Recommendation No. 4 on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors”, CM/Rec(2016)413, April 2016, https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/aDXmrolvvsU/content/recommendation-cm-rec-2016-4-of-the-committee-of-ministers-to-member-states-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists.
- 7 “Violence, threats and pressures against journalists and other media actors in the EU”, Contribution to the second Annual Colloquium on Fundamental Rights, European Union Agency for Fundamental Rights, November 2016, https://ec.europa.eu/information_society/news-room/image/document/2016-47/fra_threats_and_pressures_paper_19751.pdf.
- 8 “Journalists’ Safety Indicators: National Level; based on the UNESCO’s Media Development Indicators”, UNESCO, 2015, <https://en.unesco.org/themes/safety-of-journalists/journalists-safety-indicators>.
- 9 UNESCO, Applying UNESCO’s Journalists’ Safety Indicators (JSIs): A practical guidebook to assist researchers, 2015, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000260894>.
- 10 UN Women, Handbook for National Action Plans on Violence against Women, 2012, <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2012/7/handbooknationalactionplansonvaw-en%20pdf.pdf?la=en&vs=1502>.
- 11 UN Women, How to Manage Gender-Responsive Evaluation, UN Women Independent Evaluation Office, 2015, <https://genderevaluation.unwomen.org/-/media/files/un%20women/gender%20evaluation/handbook/evaluationhandbook-web-final-30apr2015.pdf?la=en&vs=4246>.
- 12 2UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, OSCE Representative on Freedom of the Media, the Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression and the African Commission on Human and Peoples’ Rights (ACHPR) Special Rapporteur on Freedom of Expression and Access to Information, “Joint Declaration on Crimes against Freedom of Expression”, 25 June 2012, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/91595>.
- 13 Alberto Spampinato, Italy: So Much Mafia, So Little News, European Center for Media and Freedom and Osservatorio Balconi e Caucaso, 2018, <https://adobeindd.com/view/publications/4fd5fffc-0f8c-4186-9565-dd3217e63b28/bndf/publication-web-resources/pdf/ECPMF-FFM-Italy.pdf>.
- 14 Presveilig, Steering Group on Aggression and Violence against Journalists, <https://www.persveilig.nl/>.
- 15 “Serbia: Commission to solve wartime journalists’ murders expanded”, European Fed-

- eration of Journalists, <https://europeanjournalists.org/blog/2018/08/09/serbia-commission-to-solve-wartime-journalists-murders-expanded/>.
- 16 Media Freedom Rapid Response, <https://www.mfrr.eu/>.
- 17 ProtectDefenders.eu, <https://www.protectdefenders.eu>.
- 18 Unidad Nacional de Protección, <https://www.unp.gov.co/>.
- 19 “Conoce a la Fiscalía Especial para la Atención de Delitos cometidos contra la Libertad de Expresión”, Fiscalía General de la República, 2019, <https://www.gob.mx/fgr/documentos/conoce-a-la-fiscalia-especial-para-la-atencion-de-delitos-cometidos-contra-la-libertad-de-expresion>.
- 20 Human Rights Council, Report on its 24th session, A/HRC/24/2, 24 January 2014, <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session24/Pages/ListReports.aspx>.
- 21 Peter Noorlander, “Taking Action to Protect Journalists and Other Media Actors: Artificial Intelligence – Intelligent Politics Challenges and opportunities for media and democracy”, Background Paper for the Council of Europe Ministerial Conference 2020, <https://rm.coe.int/cyprus-2020-safety-of-journalists/t68097fa83>.
- 22 “New global study documents best practices on the safety of journalists”, IMS news item, 30 October 2019, <https://www.mediasupport.org/new-global-study-documents-best-practices-on-the-safety-of-journalists/>.
- 23 Silvia Chocarro, “The safety of women journalists: Breaking the cycle of silence and violence”, IMS Defending Journalism book series, International Media Support, October 2019, <https://www.mediasupport.org/publication/the-safety-of-women-journalists/>.
- 24 Media Freedom Rapid Response, “Protecting Journalists and Media Workers: Good Practice”, 2020, <https://www.mfrr.eu/wp-content/uploads/2020/06/MFRR-UK-Recommendations-Good-Practice.pdf>.
- 25 Natalia Torres and Eduardo Bertoni, Institutional Design and Effectiveness of the Agencies Charged with Protecting Journalists and Investigating Crimes against the Press: Mexico, Colombia and Guatemala: Universidad de Palermo, 2012, <https://www.palermo.edu/cele/cele/pdf/english/Internet-Free-of-Censorship/Institutional-Design.pdf>.
- 26 Adı geçen eserde, son not 1.
- 27 OSCE RFoM, “Recommendations following the Expert Meeting New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists”, 17 September 2015, <https://www.osce.org/fom/193556?download=true>.
- 28 UN Sustainable Development Goals (SDGs), SDG 16: Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels, 2015, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgt6>.
- 29 “New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists”, OSCE RFoM, 2016, <https://www.osce.org/fom/220411?download=true>.
- 30 “IBAHRI Secretariat to the High Level Panel of Legal Experts on Media Freedom”, International Bar Association, <https://www.ibanet.org/IBAHRI-Secretariat.aspx>.
- 31 International Bar Association, IBAHRI Secretariat to the High Level Panel of Legal Experts on the Media Freedom, Report on the Use of Targeted Sanctions to Protect Journalists, <https://www.ibanet.org/Document/Default.aspx?DocumentUId=1734a793-fd31-452d-84ca-b85efc4af744>.
- 32 Martina Chapman, “Mapping of media literacy practices and actions in EU-28”, Council of Europe, European Audiovisual Observatory, 2016, p. 28 and 39, <https://rm.coe.int/1680783500>.
- 33 Robert Tomljenovic, “Regulatory Authorities for Electronic Media and Media Literacy - Comparative analysis of the best European practices”, Council of Europe, 2018, <https://rm.coe.int/regulatory-authorities-for-electronic-media/t680903a2a>.
- 34 UN, Beijing Declaration and Platform for Action, 15 September 1995, https://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/Beijing_Declaration_and_Platform_for_Action.pdf.
- 35 “Universal Periodic Review”, United Nations Human Rights Council, <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/uprmain.aspx>.
- 36 “Resolutions on Journalists’ Safety: How Does the UN Monitor their Implementation?”

- IFEX news item, 22 December 2017, <https://ifex.org/resolutions-on-journalists-safety-how-does-the-un-monitor-their-implementation/>.
- 37 "Special Procedures of the Human Rights Council", UN Human Rights, <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/sp/pages/welcomepage.aspx>.
- 38 "Voluntary National Reviews Database", UN Sustainable Development Knowledge Platform, <https://sustainabledevelopment.un.org/vnrs/>.
- 39 UNESCO, Director-General's Report on the Safety of Journalists and the Danger of Impunity, 2018, <https://en.unesco.org/themes/safety-journalists/dgreport>.
- 40 "World Trends in Freedom of Expression and Media Development", UNESCO, <https://en.unesco.org/world-media-trends>.
- 41 "Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists", Council of Europe, <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>.
- Austria, Canada, Denmark, Estonia, France, Germany, Greece, Latvia, Lithuania, Montenegro, the Netherlands, Norway, Sweden, the United Kingdom, and the United States of America.
- 42 UNESCO, Intensified attacks, new defences: developments in the fight to protect journalists and end impunity, In Focus edition of the World Trends in Freedom of Expression and Media Development, Paris, 2019, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371487>.
- 43 "OSCE delegations establish a Group of Friends on Safety of Journalists", US Mission to the OSCE news item, 23 April 2018, <https://osce.usmission.gov/osce-delegations-establish-a-group-of-friends-on-safety-of-journalists/>. "Groups of Friends on the Safety/Protection of Journalists publish joint statement on safety of journalists and access to information during the COVID-19 pandemic", UNESCO news, 14 April 2020, <https://en.unesco.org/news/groups-friends-safety-protection-journalists-publish-joint-statement-safety-journalists-and>.
- 44 "UNESCO Conference tackles online harassment of female journalists", UNESCO news item, 12 June 2019, <https://en.unesco.org/news/unesco-conference-tackles-online-harassment-female-journalists>.
- 45 2020 yılında, aşağıdaki AGİT katılımcı Devletleri, Gazetecilerin Güvenliğine İlişkin AGİT Dostlar Grubunun parçasıdır: Avusturya, Kanada, Danimarka, Estonya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Letonya, Litvanya, Karadağ, Hollanda, Norveç, İsveç, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri.
- 46 Universal Human Rights Index, <https://uhri.ohchr.org/>.
- 47 ARTICLE 19, "Ending Impunity: Acting on UN Standards on the Safety of Journalists," 2019, <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2019/11/SOI-Web.pdf>.
- 48 "Defending Journalists and Activists", Open Government Partnership, <https://www.open-govpartnership.org/policy-area/defending-journalists-and-activists-expression/>.
- 49 Media4Democracy, Handbook for EU delegations: "Protecting the safety of journalists, protecting freedom of expression", 2020, <https://media4democracy.eu/wp-content/uploads/2020/07/Final-M4D-Safety-of-Journalists-Handbook.pdf>.
- 50 Community of Democracies, "Toolkit: On the Safety of Journalists for the Personnel of the Diplomatic Missions", March 2017, <https://community-democracies.org/app/uploads/2018/06/Toolkit-Safety-of-Journalists-1-1.pdf>.
- 51 Tarlach McGonagle, Safety of Journalists and the Fighting of Corruption in the EU, European Parliament, Brussels, 2020, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655187/IPOL_STU\(2020\)655187_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/655187/IPOL_STU(2020)655187_EN.pdf).

Yasama organi

Önerilen eylemler

1. Gazetecilerin güvenliğine cinsiyet duyarlı bir yaklaşımı teşvik etmek için yasaları gözden geçirmek ve gerektiğinde değiştirmek veya kabul etmek;
2. Kadın gazetecilere karşı çevrimiçi taciz ve suistimal ile ilgili mevzuatın ifade özgürlüğü hakkına zarar vermemesini sağlamak.

2. Yasama organı

Daha güvenli bir çevrimiçi ve çevrimdışı ortama yönelik çerçeveler benimsemek veya uyarlamak

Yasama organı, yasa yapma yetkisine sahip olan müzakereci meclistir. Bu bölüm, yasa koyucuların [Gazetecilerin Güvenliğine ilişkin 3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı](#) dâhil olmak üzere uluslararası ifade özgürlüğü ve medya özgürlüğü standartları doğrultusunda, kadın gazeteciler için ulusal düzeyde çevrimiçi ve çevrimdışı güvenli bir ortam sağlayan yasaları nasıl çıkarabileceklerine odaklanmaktadır.¹

[3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı](#) Devletlere “medya özgürlüğü ile ilgili yasa, politika ve uygulamalarını kendi uluslararası yükümlülüklerine ve taahhütlerine tamamen uygun bir hale getirme ve bu yasa, politika ve uygulamaları gazetecilerin işlerini bağımsız bir biçimde ve haksız müdahaleler olmadan yapma becerilerini kısıtlamamaları için gözden geçirme ve gerektiğinde yürürlükten kaldırma veya değiştirme” çağrısında bulunmaktadır.

- › **Gazetecilerin güvenliğine cinsiyet duyarlı bir yaklaşımı teşvik etmek için yasaları gözden geçirmek ve gerektiğinde değiştirmek veya kabul etmek**

Kadın gazetecileri korumaya yönelik uygun bir mevzuata sahip olmak, eşitlik ve ayrımcılık görmeme hakkı ile ifade özgürlüğü hakkını uluslararası insan hakları hukuku doğrultusunda yeterli bir biçimde tanıyan ve koruyan yasal bir çerçeve ile başlar.² Kadın gazetecilerin gerek çevrimiçi gerekse çevrimdışı saldırılara uğrama şekli, esasen

yapısal ve köklü bir ayrımcılık ile ilişkilidir. Devletlerin bu durumu ele almak için pozitif bir yükümlülüğü vardır.

Yasa yapıcılar, Devlet makamlarının uluslararası insan hakları hukuku kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlamalıdır: saldırıların meydana gelmesini önlemek, şiddete maruz kalanları korumak ve faileri kovuşturmak ve yasal çözümler sağlamak. Gazetecilere yönelik ulusal koruma mekanizmalarını oluşturan mevzuat, cinsiyet duyarlı bir mekanizmayı kapsamalıdır.

Birçok ülkede, bazı çevrimiçi taciz ve suistimal türleri için hâlihazırda geçerli olabilecek ve bunların cezalandırılmasını sağlayabilecek yasalar mevcuttur. Yasaların mevcut olduğu ancak yeterli koruma sağlamadığı yerlerde, yeni yasalar çıkarmak başvurulacak son çare olmalıdır. Bunun yerine, mevcut yasalarda değişiklikler yapılması dikkate alınmalıdır. Ayrıca yasalar, uluslararası insan hakları standartlarına uygun olmalarını sağlamak için gözden geçirilmelidir. Her durumda, mutlaka yalnız ceza hukukunda değil, medeni ve idari hukuktaki çeşitli yasal çözümlerin göz önüne alınması da çok önemlidir.

Yasaların gözden geçirilmesi, yeniden düzenlenmesi veya yeni yasalar çıkarılması süreci, kadınların yaşam haklarının, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele görmemelerinin, eşitlik, ayrımcılık görmeme, ifade özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği haklarının korunmasını sağlama amacının bir parçası olarak medya sektörü, kamu ve özel toplum kuruluşları ile kapsamlı istişareleri içermelidir. Bu çabalarda, AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi (RFoM), akademik çevre ve hukuk toplumu dâhil olmak üzere uluslararası ve bölgesel hükümetlerarası kuruluşlardan uzman desteği almak faydalı olabilir.

Örnekler

- **Mevcut yasaların kullanılması:** Bazı Devletler, kadın gazetecilere çevrimiçi tacizde bulunanları kovuşturmak için mevcut mevzuatı kullanmıştır. AGİT RFoM, Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI) ile işbirliği içinde hazırlanan 2019 tarihli [Gazetecilere Yönelik Çevrimiçi Taciz ve Suistimale Yasal Karşılıklar - Finlandiya, Fransa ve İrlanda Perspektifleri](#) raporunda bu tür üç davayı analiz etmiş ve karşılaştırmıştır.³ Ancak raporda vurgulandığı gibi, faillerden biri, tahkirin suç olmaktan çıkarılmasını tavsiye eden uluslararası ifade özgürlüğü standartlarının aksine, suç oluşturan tahkir kapsamında kovuşturulmuştur. [Kanada, Finlandiya, Fransa, Almanya ve İspanya](#)'daki mevcut yasalar özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesini, tehditleri, kötü niyetli mesajları, iletişim araçları yoluyla gizlice takip etmeyi, çevrimiçi tacizi, verilerin izinsiz ifşa edilmesini ve paylaşılmasını ve diğer taciz biçimlerini yasaklamaktadır.⁴

Kaynaklar

- AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Bürosunun (ODIHR) [Yasaların Erkekler ve Kadınlar için İşe Yaramasını Sağlamak: Cinsiyet Duyarlı Mevzuat için Pratik Bir Kılavuz](#) adlı kılavuzu, yasaların hem erkekler hem de kadınlar için işe yaramasının nasıl sağlanabileceği konusunda faydalı ipuçları sunmaktadır.⁵
- İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), parlamentolardaki cinsiyet duyarlı uygulamalar hakkında bir bölüm içeren [Kamusal Yaşamda Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılmasına ve Uygulanmasına Yönelik Araçlar](#) adlı bir çalışma geliştirmiştir.⁶

- Parlamentolararası Birlik, gazetecilerin korunması konusunda yasalar yapan yasa koyucular için faydalı olabilecek [Parlamentolar ve Üyeleri için İfade Özgürlüğü El Kitabı: Korumanın Önemi ve Kapsamı](#) adlı bir çalışma yayınlamıştır.⁷

› Kadın gazetecilere karşı çevrimiçi taciz ve suistimal ile ilgili mevzuatın ifade özgürlüğü hakkına zarar vermemesini sağlamak

İnternet, ifade özgürlüğünün kullanılması için eşî görülmemiş bir platform sağlamaktadır. Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimaller ile ilgili yasal gelişmeler, bu gerçeği kabul etmelidir.

İfade özgürlüğü sadece genel olarak zararsız kabul edilen fikirler ve bilgiler için değil, aynı zamanda rencide, şok veya rahatsız edebilecek fikirler ve bilgiler için de geçerlidir.⁸ LÜluslararası insan hakları hukuku uyarınca, ifade özgürlüğü hakkını kısıtlayabilecek her türlü önlemin yasalar tarafından öngörölmüş olması, meşru bir amaca hizmet etmesi ve demokratik bir toplumda gerekli ve orantılı olması gerektiği⁹ mevzuatta kabul edilmelidir. BM Düşünce ve İfade Özgürlüğü Hakkının Korunması ve Geliştirilmesi Özel Raportörü, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini desteklemeye yönelik çabaların istemeden de olsa “hükümetlerin yardım etmeye çalıştığı kadınların haklarına zarar vermekle sonuçlanabilecek sansüre veya haksız kısıtlamalara” yol açabileceği uyarısında bulunmuştur.¹⁰ Örneğin çıplaklığı veya müstehcenliği yasaklamak için muğlak bir biçimde hazırlanmış yasa ve düzenlemelerin cinsellik, cinsiyet ve üreme sağlığı hakkındaki kritik tartışmalar üzerinde azımsanamaz ve ürkütücü bir etkisi olabilir.¹¹

Bu açıdan, meşru ifadelerin kısıtlanmasının riskleri dikkate alındığında, diğer uluslararası kuruluşların yanında BM İnsan Hakları Komitesinin, ceza kanununun meşru kamu çıkarlarına hizmet eden bilgiler paylaşan gazetecileri, araştırmacıları ve insan hakları savunucularını hedef almak için suistimal edilmesine ilişkin spesifik endişeler bildirdiğine işaret etmek faydalı olacaktır.¹² Demokratik bir toplumda, ceza kanunu sadece en son çare olarak ve sadece en ciddi davalarda kullanılmalıdır. Bu nedenle Devletler bunun yerine her zaman daha az kısıtlayıcı medeni veya idari hukuk önlemlerine başvurmaya çalışmalıdır.¹³

Bazı davalarda Devletler, kadın gazeteciler dâhil olmak üzere kadınlara yöneltilen cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimalle mücadele etmek için “nefret söylemi” ile ilgili ceza kanunu hükümlerini uygulamıştır. Uluslararası insan hakları hukuku kapsamında “nefret söylemi” teriminin tek tip bir tanımı yoktur; bu nedenle bu tür yasalar kötüye kullanılarak ifade özgürlüğünde yasa dışı kısıtlamalar doğurabilir veya yasal ifadelerle ilişkin ihlallere olanak vermek için suistimal edilebilir. Tüm mevzuat, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ve Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme kapsamında yasaklanmış içerik oluşturan koşulları kesin şekilde tanımlamalıdır. Ayrıca mevzuat ayrımcılığa, kin ve nefrete veya şiddete tahrik eden ulusal, ırksal veya dinsel düşmanlığın savunulması gibi en ağır durumlar haricinde bu tür söylemlerin suç kabul edilmesine karşı çıkmalı,¹⁴ ve bunun yerine Rabat Eylem Planında yer alan insan hakları hukuku yorumlarını benimsemelidir.¹⁵

Bazı durumlarda, çevrimiçi taciz ve suistimal vakalarını ele almak için tahkir suçunu düzenleyen yasalar kullanılmıştır. Bu terimler bazen birleşiktir, ancak tahkir, bir kişinin itibarına yalan beyanlar temelinde önemli zararlar verilmesi ile ilgilidir. Her durumda, uluslararası insan hakları standartları doğrultusunda, itibarın korunmasının yalnızca medeni hukuktaki tahkir

suçunu düzenleyen yasalar ile ele alınması gerektiğine dikkat edilmelidir.¹⁶ Tahkir, tüm Devletlerde suç olmaktan çıkarılmalıdır.

Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimale bir karşılık olarak, bir dizi medeni hukuk hükmü uygulanabilir. Bunun örnekleri arasında özel hayatın gizliliğinin veya mahremiyetin ihlali veya kişinin emniyetinin korunması hakkı ile ilgili yasalar yer almaktadır. Gazeteciler, spesifik çevrimiçi taciz ve suistimal biçimlerinin neden olduğu zararlar için spesifik yasal çözümler ararken, söz konusu medeni hukuk tedbirlerine de başvurabilirler.¹⁷

Kadın gazetecilerin korunmasında şifreleme ve anonimlik büyük öneme sahiptir; çünkü bunlar, kadın gazetecilerin ifade özgürlüğü haklarını gözetleme ve doğrudan taciz uygulamaları dâhil olmak üzere Devlet veya Devlet-dışı aktörlerin haksız müdahaleleri olmadan kullanmaları,¹⁸ için daha fazla olanak sağlamaktadır. Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimleri ele alan yasal gelişmeler şifreleme ve anonimlik yasakları veya çevrimiçi kullanıcıların kimliklerinin zorunlu olarak saptanması gibi uygulamalar doğurmamalıdır.¹⁹ Kadın gazeteciler, özel hayatın gizliliği haklarının bir parçası olarak çevrimiçi anonimlik hakkına sahiptir.

Son olarak mevzuat, internet aracı kurumlarının koşullu yükümlülüğü ile ilgili ilkeleri ve standartları sürdürmeli ve izlemelidir. Bu, internet aracı kurumlarının söz konusu içeriğin değiştirilmesine dâhil olmadıkları durumlarda üçüncü taraf içeriklerinden sorumlu olmamaları ve Devletlerin bu kurumlardan içeriğin kaldırılmasını ancak bir mahkeme emriyle talep edebilmesi anlamına gelir.

Örnekler

Kademeli karşılıklar teklif edilmesi: İrlanda Hukuk Komisyonunun teklifi, ceza hukukuna başvurmadan önce eğitim programlarına ve medeni hukuk tedbirlerine öncelik veren çeşitli tedbirler (kademeli bir karşılık) belirlemektedir.²⁰ Bu yaklaşım, çevrimiçi taciz yasalarının neden olduğu ifade özgürlüğü müdahalelerinin, taciz eyleminin neden olduğu zarar ile orantılı olmasını sağlamaya yardımcı olacaktır.

Mevzuatın değiştirilmesi: Fransa 2018 yılında [Ceza Hukukunu](#) değiştirerek bir grup insan tarafından veya çevrimiçi iletişim hizmetlerinin kullanılması yoluyla gerçekleştirilen taciz eylemlerinin kovuşturulmasına olanak vermiştir.²¹

Mevcut yasaların kullanılması: [İrlanda](#) 2018 yılında bir kişinin kadın bir gazeteciye yönelik çevrimiçi “kasıtlı taciz” suçuyla kovuşturulması için mevcut taciz yasalarını kullanmıştır. Suçlama, ülkenin, bireylerin “herhangi bir yolla” gerçekleştirilen taciz suçuyla kovuşturulmalarına izin veren 2010 Kişiyeye Karşı Ölümcül Olmayan Suçlar Yasası kapsamında yöneltilmiştir. Bu dava, bu tür hükümlerin çevrimiçi iletişim biçimlerinin kullanıldığı vakalarda kullanılabileceğini göstermektedir.²²

Çevrimiçi taciz biçimlerine uygulanabilecek hükümlerin dâhil edilmesi: Almanya’da, [Ceza Kanunundaki](#) gizlice izleme suçlarına ilişkin hükümler, telekomünikasyon yoluyla başka kişilerle izinsiz olarak irtibat kurma teşebbüslerini ve bir kişinin bilgilerinin üçüncü şahısları o kişiyle irtibat kurmak için uygunsuz şekilde kullanılmasını kapsamaktadır.²³

Tahkirin suç olmaktan çıkarılması: AGİT katılımcı Devletleri 2009 yılında bu yana tahkirin ve/veya ceza gerektiren hakaret yasalarının suç olmaktan çıkarılmasında ilerleme kaydetmiştir. 2017 itibarıyla, aşağıdaki AGİT katılımcı Devletleri suç oluşturan tahkire ilişkin genel hükümleri yürürlükten kaldırmıştır: Ermenistan, Bosna Hersek, Kıbrıs, Estonya, Gürcistan, İrlanda, Kırgızistan, Moldova, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Romanya, Tacikistan, Birleşik Krallık ve Ukrayna.²⁴

Kaynaklar

AGİT RFoM ve IPI, [Gazetecilere Yönelik Çevrimiçi Taciz ve Suistimale Yasal Karşılıklar: Finlandiya, Fransa ve İrlanda Perspektifleri](#) adlı, Finlandiya, Fransa ve İrlanda'da gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallere verilen yasal karşılıkları inceleyen bir rapor yayınlamıştır.²⁵

- AGİT RFoM ilgili mevzuatın yetkililere tavsiyeler de içeren hukuki analizlerini yayınlamaktadır, bunların arasında örneğin [Çevrimiçi Özel ve Sorumluluğa İlişkin Avusturya Yasa Taslağı](#),²⁶ [Ukrayna Medya Yasası](#),²⁷ [Arnavutluk'taki Medya Hizmetlerine İlişkin Yasa Taslağı](#),²⁸ veya [Sosyal Ağlarda Daha İyi Hukuk Uygulaması İçin Alman Yasa Taslağı](#) sayılabilir.²⁹
- [Legislationline](#), ODIHR tarafında AGİT katılımcı Devletleri için istişare ve mevzuatın uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi amacıyla kurulmuş bir veri tabanıdır.³⁰
- ABD Kongresi Hukuk Kütüphanesi, [Gazetecileri Çevrimiçi Tacizden Koruyan Yasalar](#) adlı raporda mevzuatların karşılaştırmalı bir analizini yayınlamıştır.³¹

- BM Düşünce ve İfade Özgürlüğü Hakkının Korunması ve Geliştirilmesi Özel Raportörü, [Dijital İletişimde Şifrelemenin ve Anonimliğin Kullanımına İlişkin Raporda](#) faydalı tavsiyelerde bulunmaktadır.³²
- İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan [Ayrımcılığa, Kin ve Nefrete veya Şiddete Tahrik Eden Ulusal, Irksal veya Dinsel Düşmanlığın Savunulmasının Yasaklamasına İlişkin Rabat Eylem Planı](#), nelerin “nefret söylemi” oluşturduğu konusunda açık tavsiyelerde bulunmaktadır.³³
- ‘Nefret Söylemi’ Açıklaması: [Araçlar](#), ARTICLE 19 tarafından “nefret söylemi”ni tanımlamak ve bu söyleme ifade özgürlüğü ve eşitlik haklarını koruyarak etkili bir şekilde karşı durmak için hazırlanmış bir kılavuzdur.³⁴

Son notlar

- 1 OSCE, Ministerial Council Decision No. 3/18, "Safety of Journalists", 7 December 2018, <https://www.osce.org/chairmanship/406538?download=true>.
- 2 "Equality and Non-discrimination", United Nations and the Rule of Law, <https://www.un.org/ruleoflaw/thematic-areas/human-rights/equality-and-non-discrimination/>.
- 3 "Legal Responses to Online Harassment and Abuse of Journalists: Perspectives from Finland, France and Ireland", OSCE RFoM and IPI, 7 March 2019, <https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/413549.pdf>.
- 4 The Law Library of Congress, Laws Protecting Journalists from Online Harassment, September 2019, p. 4-5, <https://www.loc.gov/law/help/protecting-journalists/online-harassment.pdf>.
- 5 OSCE, Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), "Making Laws Work for Women and Men: A Practical Guide to Gender-Sensitive Legislation", 2017, <https://www.osce.org/odihr/327836?download=true>.
- 6 OECD, "Toolkit for Mainstreaming and Implementing Gender Equality", 2018, <https://www.oecd.org/gov/toolkit-for-mainstreaming-and-implementing-gender-equality.pdf>.
- 7 Toby Mendel, "Freedom of expression for parliaments and their members: Importance and scope of protection", Inter-Parliamentary Union, 2018, <https://www.ipu.org/resources/publications/handbooks/2018-10/freedom-expression-parliaments-and-their-members-importance-and-scope-protection>.
- 8 European Court of Human Rights, Handyside v. the United Kingdom, Application no. 5493/72, 7 December 1976, paragraph 49, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22docnum%22:%5B%22695376%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-57499%22%5D%7D>. Yaman Akdeniz, "Media Freedom on the Internet: An OSCE Guidebook", OSCE RFoM, 2016, <https://www.osce.org/netfree-dom-guidebook?download=true>.
- 9 UN General Assembly, Resolution 2200A (XXI), International Covenant on Civil and Political Rights, 16 December 1966, entry into force: 23 March 1976, Article 49, <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>.
- 10 "UN experts urge States and companies to address online gender-based abuse but warn against censorship", UN Office of the High Commissioner for Human Rights, news item, 8 March 2017, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21317>.
- 11 A.g.e.
- 12 UN Human Rights Committee, General Comment No. 34, Article 19: Freedoms of opinion and expression, CCPR/C/GC/34, 2011, paragraphs 30 and 34, <https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/docs/gc34.pdf>.
- 13 OSCE RFoM, "Recommendations following the Expert Meeting New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists", 17 September 2015, <https://www.osce.org/fom/193556?download=true>.
- 14 UN General Assembly, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, A/74/486, 9 October 2019, <https://undocs.org/A/74/486>.
- 15 UN General Assembly, Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the expert workshops on the prohibition of incitement to national, racial or religious hatred, A/HRC/22/17/Add.4, 11 January 2013, https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Opinion/SeminarRabat/Rabat_draft_outcome.pdf.

- 16 “Decriminalization of defamation”, OSCE RFoM, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/106287>.
- 17 Adı geçen eserde, son not 3.
- 18 Adı geçen eserde, son not 1.
- 19 UN General Assembly, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, A/HRC/29/32, 25 May 2015, <https://www.ohchr.org/en/issues/freedomofopinion/pages/callforsubmission.aspx>.
- 20 Adı geçen eserde, son not 3.
- 21 French Criminal Code, France, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?idSection-TA=LEGISCTA000021796946&cidTexte=LEGITEXT000006070719>.
- 22 Adı geçen eserde, son not 3.
- 23 German Criminal Code, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html.
- 24 Scott Griffen, “Defamation and Insult Laws in the OSCE Region: A Comparative Study”, OSCE RFoM, March 2017, <https://www.osce.org/files/f/documents/b/8/303181.pdf>.
- 25 Adı geçen eserde, son not 11.
- 26 OSCE RFoM, Legal Review of the Austrian draft Law on Diligence and Responsibility Online, 4 June 2019, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/421745>
- 27 OSCE RFoM, Legal Review on the draft law of Ukraine “on media”, February 2020, <https://www.osce.org/files/f/documents/2/7/447508.pdf>.
- 28 OSCE RFoM, Legal Review of the draft Law on Media Services in Albania, July 2019, <https://www.osce.org/files/f/documents/4/3/425462.pdf>.
- 29 OSCE RFoM, Legal Review of the German Draft Law on Better Law Enforcement in Social Networks, May 2017, <https://www.osce.org/files/f/documents/a/0/333541.pdf>.
- 30 OSCE ODIHR, “Legislationline database”, <http://www.legislationline.org/>.
- 31 Library of Congress Law, “Laws Protecting Journalists from Online Harassment: Comparative Summary”, Library of Congress Law, <https://www.loc.gov/law/help/protecting-journalists/>.
- 32 UN General Assembly, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, A/HRC/29/32, 22 May 2015, <https://undocs.org/A/HRC/29/32>.
- 33 Adı geçen eserde, son not 15.
- 34 ARTICLE 19, “‘Hate Speech’ Explained: A Toolkit”, 2015, <https://www.article19.org/resources/hate-speech-explained-a-toolkit>.

Yargı

Önerilen eylemler

1. Kadın gazetecilerin korunması için zaruri olduğundan, adalet sisteminin genelinde cinsiyet konuları hakkında farkındalık oluşturmak;
2. Adalet personelinin ifade özgürlüğü, gazetecilerin güvenliği, çevrimiçi ve çevrimdışı taciz ve suistimal konularındaki uzmanlığını artırmak;
3. Adalete erişim, cezalandırma ve yasal çözümlere ilişkin en iyi uygulamaları tatbik ve teşvik etmek;
4. Ulusal insan hakları kurumları, gazetecilerin güvenliği konusu ile ilgilenmelidir.

3. Yargı

Adaletle erişim sağlamak ve cezasızlığa son vermek

Bu bölüm, yasaları yorumlayan ve uygulayan mahkemelerin ve hâkimlerin, insan haklarının ve gazetecilerin güvenliğinin korunmasında çok önemli olan çalışmalarına odaklanmaktadır. Ayrıca bu bölüm, insan haklarını koruma ve teşvik etme yetkisine sahip bağımsız insan hakları kurumlarına ilişkin bir kısım da içermektedir.

Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almadaki zorluklardan biri bunların çoğu kez bildirilmemesidir; bu nedenle bu olayların adaletle bildirilmesini sağlamak çok önemlidir. Bilhassa endişe duyulması gereken husus, gazetecilere karşı işlenen suçların büyük ölçüde cezasız kalmasıdır; dünya genelinde bilinen gazeteci cinayetlerinin yaklaşık yüzde 90'ı cezası kalmıştır.¹ Bu durum, devletin işlevlerinin ve tüm bireylerin güvenliğinin ve haklarının dayandığı hukukun üstünlüğü kuralının sistematik bir kusurunu temsil ettiğinden, cezasızlık ile mücadele mutlak bir zorunluluktur.²

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı Devletlere “tüm sorumluları adalet önüne çıkarmak ve mağdurların uygun yasal çözümlere erişebilmelerini sağlamak amacıyla emniyet kuvvetlerinin gazetecilere yönelik şiddet ve tehdit eylemlerine karşı hızlı, etkili ve tarafsız soruşturmalar yürütmelerinin sağlanması dâhil, gelecekteki saldırıların önlenmesinde temel bir unsur olarak hesap verme zorunluluğunun sağlanması yoluyla gazetecilere karşı işlenen suçların cezasız kalmasına son vermek için etkili önlemler alma” çağrısında bulunmaktadır.

› Kadın gazetecilerin korunması için zaruri olduğundan, adalet sisteminin genelinde cinsiyet konuları hakkında farkındalık oluşturmak

Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği, uluslararası insan hakları standartları doğrultusunda tüm bireylerin haklarını koruyan ve farklı deneyimlerin erkekler, kadınlar ve çeşitli cinsel yönelimlere, cinsiyet kimliklerine ve cinsiyet ifadelerine sahip kişiler tarafından nasıl yaşandığına dikkat eden bir adalet sistemi gerektirir.³ Bu ideale erişmek isteyen Devletler, cinsiyet eşitliğini geliştirmek üzere adalet sistemini değerlendirmek ve bu sistemde değişiklikler yapmak için gerekli tüm çabaları göstermelidir. Bu hedefe yönelik potansiyel adımlar, personelde cinsiyet temsilini dengelemeyi ve adalete eşit erişimi garanti etmek için kapasite oluşturmayı içerir.

Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin ele almadaki zorluklardan biri bunların çoğu kez bildirilmemesidir. Misilleme korkusu, mesleki yansımalar ve akranlar tarafından damgalanma gibi bu duruma katkıda bulunan birçok etken vardır. Ayrıca şikayetçi olan kişilerin onurunu korumak için olanakların yetersiz olması, ekonomik maliyetler ve hiçbir şey yapılmayacağı algısı gibi kadın gazetecileri bir olayın peşine düşmekten vazgeçirebilecek etkenler de olabilir.⁴ Hukuki yardım hizmetleri ve bilgilendirme kampanyaları gibi adalete erişimi kolaylaştırmaya yönelik proaktif adımlar, kadın gazetecilerin bu engellerin bazılarını aşmalarına yardımcı olabilir. Hukukun üstünlüğünün teşvik edilmesi ve tüm bireyler için adalete eşit erişim sağlanması, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında yer alan bir taahhüttür.⁵

Adalet sisteminde kadın gazetecilerin güvenliği konusunda ele alınan vaka oranını artırmaya yönelik adımlar, deneyimleri paylaşmak ve çevrimiçi taciz ve suistimallerin gazetecilerin özel ve meslek hayatlarını nasıl

etkilediğinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla yargı ile kadın gazeteciler arasında diyaloglar düzenlenmesini de içerebilir.

Örnekler

Adalet çalışanlarının eğitilmesi: Bosna Hersek'teki yetkili makamlar, Kadın Hâkimler Derneğinin işbirliğiyle 2013 yılından başlayarak adalet çalışanlarını yargılama usul ve uygulamalarında cinsiyet yaklaşımları konusunda eğitmeye başlamıştır.⁶

Mahkemeye taşınan vakaların desteklenmesi: 2018 yılında, Almanya'nın Kuzey Ren-Vestfalya Eyaletinin bölgesel medya düzenleme kurumu, haber kuruluşlarına ve gazetecilere çevrimiçi taciz ve suistimal vakalarını mahkemeye taşımaları için yasal destek sunan bir proje başlatmıştır.⁷

Kaynaklar

- AGİT tarafından hazırlanan [Adalet ve Cinsiyet](#) adlı çalışmada adalet sistemine cinsiyet duyarlı bir yaklaşımın nasıl sağlanabileceğine ilişkin ayrıntılı tavsiyeler yer almaktadır.⁸
- Avrupa Konseyinin Hukukçular için İnsan Hakları Eğitimi (HELP) [Kadınlar için Adalet Erişim](#) adlı, kadınların adalet erişiminin iyileştirilmesine ve hukuk uygulamalarına cinsiyet duyarlı yaklaşımlara ilişkin modüller içeren çevrimiçi bir kurs sunmaktadır.⁹
- UNESCO'nun [Önle ve Cezalandır: Gazetecilere Yönelik Şiddetle Mücadelede Çözüm Peşinde](#) adlı raporu gazetecilere karşı

işlenen suçların cezasız kalmasını ele almaya yönelik tavsiyeler içermektedir, ancak cinsiyet konularına ilişkin ayrıntılar yer almamaktadır.¹⁰

› **Adalet personelinin ifade özgürlüğü, gazetecilerin güvenliği, çevrimiçi ve çevrimdışı taciz ve suistimal konularındaki uzmanlığını artırmak**

Adalet personeli, adapte olabilmek için, hızla değişen medya ortamının erkek ve kadın gazetecilere için getirdiği farklı faydaların ve zorlukların farkında olmak zorundadır. Çevrimiçi ifade özgürlüğü hakkının yerine getirilmesi ve korunması, bu hakkın savunulmasına cinsiyet duyarlı yaklaşımların temel önemi, ayrıca çevrimiçi taciz ve suistimallere uluslararası insan hakları standartlarına uyarak gereken tepkinin gösterilmesi, hukuk öğrenimi müfredatına ve eğitim programlarına dâhil edilmelidir.

Bu tür eğitim kursları, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini etkileyen en az beş konuyu kapsamalıdır:

1. ifade özgürlüğü hakkına karşı işlenen suçların önlenmesi, kovuşturulması ve bu hakkın korunmasına ilişkin uluslararası insan hakları standartlarına genel bir bakış;
2. ifade özgürlüğü hakkına getirilen yasal kısıtlamaların açık bir şekilde anlaşılması ve üç parçalı test (sayfa 42: yasallık, meşruluk ve gereklilik ile orantılılık);
3. çevrimiçi ifade özgürlüğü hakkının faydaları ile zorlukları ve internetin ve sosyal medyanın çalışma biçiminin anlaşılması;

4. ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasına ayrımcı olmayan ve kapsayıcı bir yaklaşım ve
5. demokratik toplumlarda gazeteciliğin ve gazetecilerin rolü.¹¹

Eğitimin sınır tanımayan hukukçulardan akranlar ile işbirliği içinde düzenlenmesi, tüm ilgililer için paha biçilmez olabilir. Örneğin AGİT katılımcı Devletlerinden hakimler veya adalet sektöründe çalışan diğer bireyler arasında düzenlenecek bir seminer, deneyimlerin ve çıkarılan derslerin verimli bir alışverişine olanak verecektir.

Örnekler

Kapsamlı Açık Çevrimiçi Kurslar Düzenlenmesi: 2014 yılında, ifade özgürlüğü konusundaki bilgilerinin artırılması için UNESCO tarafından düzenlenen Kapsamlı Açık Çevrimiçi Kurslara 12.000'den fazla hâkim katılmıştır. Katılımcılar kursları olumlu karşılamıştır; katılımcılardan alınan geri bildirimler, eğitimin gazetecilerin güvenliği ile ilgili konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olduğunu göstermektedir.¹²

Uzmanlar arasında üst düzey uluslararası görüş alışverişi: AGİT RFoM'nin Orta Asya Yargı Diyaloğu, birbirleriyle nadiren tanışan veya hiç tanışmayan etkili hukukçular ve hâkimler arasında bölgesel ve uluslararası işbirliğine olanak vermiştir.¹³ Bu hukukçu ve hâkimler, tahkirin suç olmaktan çıkarılması ve “nefret söylemi” ile ifade özgürlüğünü koruyarak mücadele edilmesi gibi en acil konulardaki hukuki görüşlerini ve adli deneyimlerini paylaşmaktadır.

Yüz yüze eğitimlere katılma: 2016'dan bu yana 4.000'den fazla hâkim, savcı, avukat ve medya çalışanı Avrupa Konseyinin [JUFREX](#)

projesine katılarak Güneydoğu Avrupa'da ifade özgürlüğü ve gazetecilerin güvenliği konularındaki bilgilerini artırmıştır..¹⁴

Özel mahkemeler oluşturulması: Estonya, çevrimiçi taciz vakaları için, hâkimlerin ve emniyet görevlilerinin konu hakkında özel eğitim aldığı bir ihtisas mahkemesi oluşturmuştur..¹⁵

Kaynaklar

- UNESCO, ifade özgürlüğüne ilişkin cinsiyetli perspektifler hakkında bir bölüm içeren, [Afrika'da İfade Özgürlüğüne İlişkin Hukuk Standartları](#) adlı bir çalışma yayınlamıştır..¹⁶ UNESCO, Uluslararası Medya Yardımı Merkezi ile işbirliği yaparak, [İfade Özgürlüğüne İlişkin Uluslararası Standartlar: Latin Amerika'daki Hukukçular İçin Temel Bir Kılavuz](#)¹⁷ adlı bir kılavuz ve hâkimler için ifade özgürlüğü, bilgiye erişim ve gazetecilerin güvenliği hakkında bir eğitim çalışması da yayınlamıştır..¹⁸
- Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında İfade Özgürlüğü Hakkının Korunması adlı kılavuz, gazetecilerin güvenliği hakkında tavsiyeler sunmaktadır..¹⁹
- Hâkimler ve avukatlar için gazetecilerin güvenliğine ilişkin çevrimiçi bir eğitim, gazetecilerin korunmasına ve gazetecilere yönelik şiddetin kovuşturulmasına ilişkin esasları belirlemektedir. Bu eğitim, [Avrupa Konseyinin HELP çevrimiçi platformunda](#) çeşitli dillerde mevcuttur..²⁰

› **Adalet erişim, cezalandırma ve yasal çözümlere ilişkin en iyi uygulamaları tatbik ve teşvik etmek**

Bireysel olarak yasal girişimlerde bulunmak şiddete maruz kalan kişiler için travmatik ve zaman alıcı olabileceğinden, süreçlerin hızlı olması ve yasal yardım ve çözümler sağlanması için bir sistem bulunmalıdır.²¹ Yasal çözümler ihlallerin vahameti ile orantılı olmalıdır ve maddi tazminatın yanı sıra mağdurları rehabilite etmeye ve isterlerse işe dönmelerini kolaylaştırmaya yönelik bir dizi önlemi içerebilir.²²

Mahkemeler, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimal davalarını görüşürken, verdikleri cezalarda ve ilgili yaptırımlarda ve yasal çözümlerde söz konusu eylemlerin ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü üzerindeki etkilerini dikkate almalıdır.²³ Hâkimler ceza verirken, uluslararası insan hakları hukuku doğrultusunda, diğer mahkemelerce ele alınan gazetecilere yönelik saldırı davalarındaki en iyi uygulamaları göz önüne almalıdır. Yargının yararlanabileceği gittikçe artan bir içtihat bütünü mevcuttur. Bu içtihat, Devlet ve Devlet-dışı faillerin, mahkemelerin sağlayacağı bir yasal yardım olmadan cezasız kalarak hareket edemeyeceklerini kesin olarak bilmelerini sağlayabilir. Bu tür bir tedbir, ihlale maruz kalan bir gazeteci için verilen bir tazminat kararıdır.²⁴

Yargı organları, özel savcılarla ve farklı paydaşlar tarafından oluşturulan bağımsız komisyonlarla işbirliği yaparak, cezasızlığa karşı verilen mücadelenin güçlendirilmesini desteklemelidir. Bu, ilgili bakanlık, medya kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak soruşturmaların etkililiğini izleyen özel komisyonlarla birlikte çalışmayı içerebilir.

Örnekler

Cezalandırma: Fransa'da iki kişiye çevrimiçi ölüm ve tecavüz tehditlerinde buldukları için altı ay tecil edilmiş hapis cezası ve 2.000 euro para cezası verilmiştir. Hedef aldıkları Fransız kadın gazeteci, sekiz ay süren çevrimiçi bir taciz kampanyasına maruz kalmıştır.²⁵ İrlanda'da bir kişi, bir kadın gazeteciyi taciz etme suçundan Kişiyi Karşı Ölümcül Olmayan Suçlar Yasası kapsamında dört buçuk yıl (son 18 ayı tecil edilen) hapis cezasına çarptırılmıştır.²⁶

Kamu soruşturmaları açılması: Malta'da Kasım 2019'da, kurbanın ailesinin yoğun çabalarını, Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi Hukuk İşleri Komitesinin verdiği bir kararı ve diğer uluslararası kuruluşlarının baskılarını takiben, Daphne Caruana Galizia'nın öldürülmesi ile ilgili bir kamu soruşturması açıldı.²⁷

Maddi tazminat verilmesi: Finlandiya'da ulusal bir mahkeme, üç kişinin çevrimiçi tacizine, izlemesine ve tahkirine maruz kalan bir kadın gazeteci için tıbbi masraflar, kazanç ve emniyet kaybı için tazminatın yanı sıra 94.000 euro tutarında zarar tazminatına karar verdi.²⁸

Özel yasal çözümler sağlanması: Birçok ülkede, örneğin İrlanda yasalarına göre, çevrimiçi taciz ve suistimalin bir özel kişinin anayasal haklarını ihlal etmesi durumunda mağdurlar özel tazminat davaları açabilmektedir.²⁹

Kaynaklar

- Avrupa Konseyinin [İfade Özgürlüğü, Medya ve Gazeteciler: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı](#) adlı raporundaki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadına başvurulabilir.³⁰ Ayrıca Avrupa Konseyi'nin [Cezai Hükümlerin Gerekçeleri ve AİHM'ye Giriş](#) konusunda HELP çevrimiçi eğitimi mevcuttur.³¹
- Avrupa Görsel-İşitsel İcra Komitesinin [IRIS Merlin veri tabanı](#), gazetecilerin korunması da dâhil olmak üzere medyayla ilgili hukuki konularda faydalı bilgiler içermektedir.
- Columbia Üniversitesinin [Küresel İfade Özgürlüğü İçtihadı](#) veri tabanı, gazetecilerin güvenliği dâhil olmak üzere ifade özgürlüğü konuları ile ilgili tüm dünyadan yüzlerce karara erişim sağlamaktadır.
- Oxford Üniversitesi Hukuk Fakültesi [Cinsel ve Cinsiyet Temelli Şiddetin Mağdurlarına Yönelik Tazminatlar ve Yasal Çözümler Hakkında Rapor](#) adlı uluslararası, bölgesel ve ulusal içtihatları inceleyen bir çalışma yayınlamıştır.³²

› Ulusal insan hakları kurumları, gazetecilerin güvenliği konusu ile ilgilenmelidir

Gerek bir komisyon gerekse bir ombudsman veya başka bir biçimde kurulmuş olsun, bağımsız kamu ulusal insan hakları kurumları (UİHK'ler), kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimal dâhil olmak üzere gazetecilerin güvenliği konusunu ele almak için son derece uygundur. UİHK'ler izleme, eğitim ve stratejik iletişim yoluyla,

ayrıca şikayetlerin incelenmesi ve gazetecilere yönelik insan hakları ihlallerinin ve suistimallerin önlenmesi yoluyla kadın gazetecilerin güvenliğine ilgi gösterebilir.³³ Örneğin UİHK'ler bireysel şikayetleri ele alma ve şikayetçiler ile insan haklarını koruma yükümlülüklerini yerine getirmeyen kamu idaresi kurumları arasında aracılık yapma görevine sahiptir. Buna ek olarak UİHK'ler açıklamalar yapabilir, farkındalık oluşturma kampanyaları başlatabilir ve konuyla ilgili araştırmalar yayınlayabilir.

UİHK'ler, çevrimiçi taciz ve suistimal dâhil gazetecilere yönelik saldırıları izlemek için uygun bir konumdadır. Bağımsız kamu kurumları olarak UİHK'ler, gazetecilerin güvenliğinin kapsamı ve etkisi konusunda, kamu politikaları ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları gibi uluslararası mekanizmalar için bilgi sağlayabilecek veri toplama sistemleri geliştirmek için iyi bir konuma sahiptir.

UİHK'ler bazı durumlarda yarı-yargısal yetkilere sahiptir; bu da bu kurumları yasal çözümler önerebilecek ve sağlayabilecek veya alternatif ihtilaf çözümlerinde bir rol oynayabilecek bir konuma getirmektedir. Hukuk yoluna başvurulmayan bu tür çözümler, açık bir yargı sürecine katılmak istemeyen kadınlara yöneltilmiş cinsiyet temelli çevrimiçi ve çevrimdışı taciz vakalarında olumlu karşılanacak bir alternatif olabilir.

Diğer kurumlar gibi UİHK'ler de çalışmalarında cinsiyet duyarlı bir yaklaşımı benimsemeli ve bu yaklaşımı etkili bir biçimde uygulamak için uygun insan kaynaklarını ve mali kaynakları ayırmalıdır.

Örnekler

İnsan hakları ombudsmanı raporlarının hazırlanması: Bosna Hersek İnsan Hakları Ombudsmanı, Gazetecilere Yönelik Tehdit Vakalarının Durumu Hakkında Özel Bir Rapor hazırlamıştır. Bu raporda, çevrimiçi taciz ve suistimal dâhil olmak üzere gazetecilerin güvenliğine yönelik temel zorluklar ve bu zorlukların Devlet tarafından ne ölçüde ele alındığı tanımlanmaktadır.³⁴

Medya ile işbirliği içinde raporlar yayınlanması: Litvanya Seimas Ombudsman Ofisi, insan hakları konusunda ortak programlar yapmak için medyayla, özellikle Bölgesel Radyo İstasyonları Derneği ile işbirliği yapmaktadır. Bu ortak inisiyatifte, radyo gazetecileri ombudsman ofisinden gelen içerikler ile programlar hazırlamaktadır. Bu düzenleme, ifade özgürlüğü ve çevrimiçi taciz ve suistimal dâhil gazetecilere yönelik şiddet konularında yayın yapmak için bir platform sağlamaktadır.³⁵

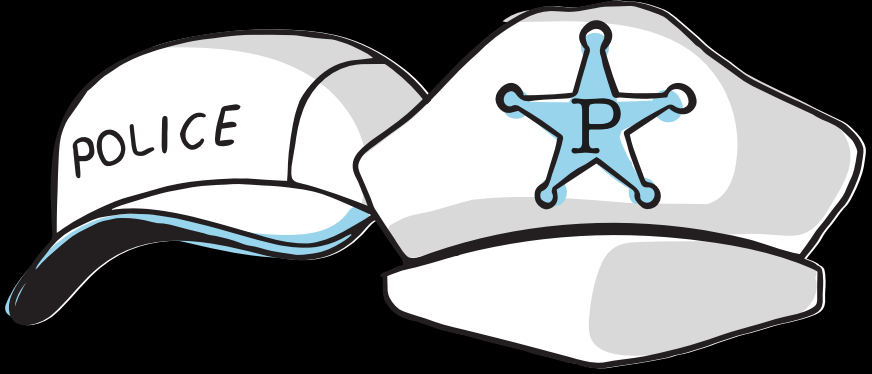
Kaynaklar

- AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Bürosu tarafından hazırlanan [Ulusal İnsan Hakları Kurumları için Kadın Hakları ve Cinsiyet Eşitliği El Kitabı](#), cinsiyet kavramının UIHK'lerde kabul görmesi için yararlı ipuçları sunmaktadır.³⁶

Son notlar

- 1** UNESCO, “Intensified attacks, new defences: developments in the fight to protect journalists and end impunity”, 2019, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pfo000371487>.
- 2** William Horsley, “OSCE Safety of Journalists Guidebook”, OSCE RFoM, 2014. p. 23, <https://www.osce.org/fom/118052?download=true>.
- 3** Eleanor Gordon, “Justice and Gender, in Gender and Security Toolkit”, DCAF, OSCE, ODIHR, UN Women, 2019, https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/GSToolkit_Tool-4%20EN%20FINAL_1.pdf.
- 4** Michelle Ferrier, “Attacks and Harassment: The Impact on Female Journalists and Their Reporting”, International Women’s Media Foundation, TrollBusters, 2018, <https://www.iwmf.org/wp-content/uploads/2018/09/Attacks-and-Harassment.pdf>. Edison Lanza, “Women Journalists and Freedom of Expression: Discrimination and gender-based violence faced by women journalists in the exercise of their profession”, IACHR, RFOE, OEA/SER.L/V/II CIDH/RELE/INF.17/17, 31 October 2018, <http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/Women-Journalists.pdf>.
- 5** UN Sustainable Development Goal 16: Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels, 2015, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg16>.
- 6** Adı geçen eserde, son not 3, vaka incelemesi 5: cinsiyet ve adalet reformu (Bosna Hersek).
- 7** Barbara Trionfi and Javier Luque Martinez, “Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists: Perspectives from Finland, Germany, Poland, Spain and the United Kingdom”, IPI, in co-operation with the OSCE RFoM, June 2019, <https://newsrooms-on-the-line.ipi.media/wp-content/uploads/2019/06/IPI-report-online-harassment-06032019.pdf>.
- 8** Lorraine Andaya Serrano, “Integrating Gender in Project Design and Monitoring for the Security and Justice Sector”, in: Gender and Security Toolkit, DCAF, OSCE ODIHR, UN Women, 2019, https://dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/GSToolkit_Tool-15%20EN%20FINAL_o.pdf
- 9** Council of Europe, HELP Online Courses, <http://help.elearning.ext.coe.int/>.
- 10** Eduardo Bertoni, “Prevent and Punish: In search of solutions to fight violence against journalists”, UNESCO, 2015, https://en.unesco.org/sites/default/files/prevent-and-punish_bertoni.pdf.
- 11** Catalina Botero, “Guía político-pedagógica sobre la incorporación de la temática de libertad de expresión y de acceso a la información pública en la formación de operadores judiciales en América Latina”, UNESCO, 2016, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pfo000243750>.
- 12** Rosental Calmon Alves, “Training Judges Online to Safeguard Journalists”, in the UNESCO Courier, April – June 2017, <https://en.unesco.org/courier/2017-april-june/training-judges-online-safeguard-journalists>.
- 13** OSCE RFoM, “OSCE Media Freedom Representative concludes the second Central Asia Judicial Dialogue”, March 2020, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/448045>. OSCE RFoM, “Second Expert Meeting - Central Asia Judicial Dialogue, 2020, https://www.osce.org/files/f/documents/o/e/461008_o.pdf.
- 14** “Reinforcing Judicial Expertise on Freedom of Expression and the Media in South-East Europe (JUFREX)”, Council of Europe, South-East Europe Freedom of expression (JUFREX), <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/promoting-freedom-of-expression-in-south-east-europe>.
- 15** Peter Noolander, “On the safety of journalists and other media actors, for the Conference of Ministers responsible for Media and Information Society”, Background paper on the implementation of CM/rec(2016)4, May 2020, <https://rm.coe.int/background-paper-safety-of-journalists-and-other-media-actorsfinal/168094b396>.
- 16** UNESCO, “Legal Standards on Freedom of Expression: Toolkit for the Judiciary in Africa”, 2018, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pfo000366340>.

- 17 Silvia Chocarro, “International standards on freedom of expression: A basic guide for legal practitioners in Latin America and the Caribbean”, Center for International Media Assistance, 2018, <https://www.cima.ned.org/resource/international-standards-on-freedom-of-expression-a-basic-guide-for-legal-practitioners-in-latin-america-and-the-caribbean/>.
- 18 UNESCO, “Caja de herramientas para escuelas judiciales iberoamericanas”, 2017, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000251593>.
- 19 Dominika Bychawska-Siniarska, “Protecting the Right to Freedom of Expression Under the European Convention on Human Rights”, Council of Europe, 2017, <https://rm.coe.int/handbook-freedom-of-expression-eng/1680732814>.
- 20 Council of Europe, HELP online platform, <http://help.elearning.ext.coe.int/>.
- 21 UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, OSCE Representative on Freedom of the Media, Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression and African Commission on Human and Peoples’ Rights (ACHPR) Special Rapporteur on Freedom of Expression and Access to Information, “Joint Declaration on Crimes against Freedom of Expression”, 25 June 2012, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/91595>.
- 22 A.g.e.
- 23 Scott Griffen (ed.), “Legal Responses to Online Harassment and Abuse of Journalists: Perspectives from Finland, France and Ireland”, OSCE RfOM and IPI, 7 March 2019, <https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/413549.pdf>.
- 24 Adı geçen eserde, son not 5.
- 25 “RSF publishes report on online harassment of journalists”, Reporters Without Borders news item, 1 August 2018, <https://rsf.org/en/news/rsf-publishes-report-online-harassment-journalists>.
- 26 Adı geçen eserde, son not 23.
- 27 Council of Europe, Parliamentary Assembly Resolution No. 2293, “Daphne Caruana Galizia’s assassination and the rule of law in Malta and beyond: ensuring that the whole truth emerges”, 26 June 2019, <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=28053>.
- 28 Adı geçen eserde, son not 2.
- 29 A.g.e.
- 30 European Audiovisual Observatory, “Freedom of Expression, the Media and Journalists: Case-law of the European Court of Human Rights”, December 2017, <https://rm.coe.int/freedom-of-expression-the-media-and-journalists-iris-themes-vol-iii-de/16807c1181>.
- 31 Council of Europe, “Human Rights Education for Legal Professionals”, August 2017, <https://www.coe.int/en/web/help/-/take-the-help-free-online-course-on-reasoning-of-criminal-judgments>.
- 32 University of Oxford, “A Report on Reparations and Remedies for Victims of Sexual and Gender Based Violence”, REDRESS, January 2016, <https://rm.coe.int/freedom-of-expression-the-media-and-journalists-iris-themes-vol-iii-de/16807c1181>.
- 33 UN General Assembly, Resolution 74/157, “The safety of journalists and the issue of impunity”, 18 December 2019, <https://undocs.org/A/RES/74/157>.
- 34 The Institution of Human Rights Ombudsman of Bosnia and Herzegovina, “Special Report on the Status and Cases of Threats Against Journalists in Bosnia and Herzegovina”, June 2017, https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2017082415202346eng.pdf.
- 35 OECD, “The Role of Ombudsman Institutions in Open Government: OECD Working Paper on Public Governance No. 29”, 2018, <https://www.oecd.org/gov/the-role-of-ombudsman-institutions-in-open-government.pdf>.
- 36 OSCE ODIHR, “Handbook for National Human Rights Institutions on Women’s Rights and Gender Equality”, 2012, <https://www.osce.org/odihr/97756?download=true>.

Emniyet kurumları

Önerilen eylemler

1. Emniyet yetkililerinin gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki eğitimini cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla geliştirmek;
2. Tehditlerin ve tacizin risk değerlendirmelerinde cinsiyet hususlarını gözden geçirmek ve iyileştirmek;
3. Gazetecilere ve ifade özgürlüğüne karşı işlenen suçları araştırmaya yönelik protokolleri, yöntemleri ve prosedürleri güçlendirmek;
4. Emniyet yetkilileri, medya organları ve sivil toplum arasında gazetecilerin güvenliğine ilişkin diyalogu ve koordinasyonu artırmak.

4. Emniyet kurumları

Koruma ve etkili soruşturma yöntemlerini geliştirmek

Bu bölüm, gazetecileri koruma ve gazetecilere karşı işlenen suçları etkin bir biçimde soruşturma görevini taşıyan emniyet kurumları ile ilgilidir. Kadın gazeteciler, güvenliklerine cinsiyet duyarlı yaklaşımlar gerektiren işleri ile ilgili olarak belirgin risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Gazetecilere karşı dijital ortamda işlenen suçların soruşturulması, halen gelişmekte olan bir alandır. Çevrimiçi uygulamalara karşı çıkmaya yönelik tüm yeni öneriler, ifade ve özel hayatın gizliliği hakları dâhil çevrimiçi insan haklarının muhafazası ve kullanımının zarar görmemesini sağlamak için dikkatle değerlendirilmelidir.

Bu bölümde, kadın gazetecilere yönelik cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimal eylemlerini ele almak için, [3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı](#)nda belirtilenler dâhil olmak üzere, kadın gazeteciler karşı işlenen suçların etkili bir şekilde soruşturulmasına ilişkin tavsiyelere ve mevcut standartlara genel bir bakış verilmektedir. Buna ek olarak, emniyet yetkililerinin bu tavsiyeleri uygulamak için asgari ölçüde atması gereken adımlar önerilmektedir.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı Devletlere “Devlet organlarını ve emniyet kurumlarını gazetecilerin güvenliğini sağlama gerekliliği ile ilgili farkındalık oluşturma ve eğitim faaliyetlerine katılmaya teşvik etme ve uygun durumlarda sivil toplumun bu tür faaliyetlere katılmasını destekleme” çağrısında bulunmaktadır.

› **Emniyet yetkililerinin gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki eğitimini cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla geliştirmek**

Emniyet görevlileri günlük işleri içinde uluslararası insan hakları standartlarına ve gazetecilerin güvenliğine her zaman dikkat edemeyebilir, bu nedenle eğitim programları bu görevlilerin gazetecilerin haklarını, karşılaştıkları tehditlerin kapsamını ve bunlara müdahale araçlarını daha iyi anlamalarında yapıcı bir rol oynayabilir.¹ Bu tür eğitim programları, kadın gazetecileri çevrimiçi ve çevrimdışı saldırıları yetkili makamlara bildirmeye teşvik edecek prosedürlerin nasıl oluşturulabileceğine ilişkin bazı bileşenler ve tavsiyeler içermelidir. Ayrıca bu eğitim programları, bireylerin saldırının travmasını tekrar yaşamalarına neden olan ve böylece olumsuz deneyimlere katkıda bulunan (tekrar mağdur etme olarak da bilinen) kurumsal davranışlardan kaçınmalarına yönelik eylemleri de kapsamalıdır.² Teknolojinin kullanımı, kötüye kullanımı ve faydalarına ilişkin genel bir perspektif ve bunun yanı sıra hukuki ve teknik hususlar konusunda araçlar ve bilgi sağlayan pratik modüller, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallerin farklı tezahürlerini ve çevrimiçi tehdit ve tacizlerin çevrimdışı suçlarla aynı şekilde ele alınması gereken ceza gerektiren suçlar oluşturduğu spesifik durumları yansıtmalıdır.³

Bu tür eğitimler tüm ilgili emniyet personeli, bilhassa ihbarları alan polis ve müfettişler için zorunlu olmalı ve belirli zaman çerçeveleri içinde tamamlanmalıdır. Eşitlik ve ayrımcılık yapmama modülleri, kadınların adalete erişimde karşılaştıkları - ceza adaleti sistemindeki yapısal ve hedefli ayrımcılık gibi - engellere karşı önlemler içermelidir.

Önleyici tedbirler ve erkek meslektaşlarının karşılaştıklarının aksine kadın gazetecilerin çevrimiçi olarak sıklıkla karşılaştıkları belirli riskleri ve tehditleri tanımlamaya yönelik prosedürler çok önemlidir.

Emniyet yetkilileri, çevrimdışı hayatta gerçeğe dönüşme potansiyeli olan tecavüz tehditleri⁴ ve diğer suç oluşturan eylemler dâhil olmak üzere, hayata veya vücut bütünlüğüne yönelik tehditlere öncelik vermelidir.

Emniyet personeli, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallerin olumsuz etkilerini önlemek ve azaltmak için mevcut pratik tedbirler konusunda bilgili olmalıdır. Bu personel örneğin dijital güvenlik araçlarının gazetecilerin dijital hesaplarına izinsiz erişimi önlemek için sağladığı olanaklar hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Yetkililerin ayrıca, gazetecilerin kaynaklarını korumaya verdikleri önem ile çeşitli taciz ve suistimal türlerinin gazetecilerin kişisel ve mesleki hayatları üzerindeki etkisi gibi, gazetecilik faaliyetlerinin benzersiz yönleri hakkında da bilgi sahibi olmaları gereklidir.

Eğitim, emniyet güçlerinin cinsiyet temelli taciz ve suistimal vakalarında hedef alınan kadının suçlanması yönündeki tarihsel ve halen geçerli olan eğilime dikkat etmelerini ve bunun farkında olmalarını sağlamalıdır. Eğitimde ayrıca bu tür şikayetleri bildirmenin ve takipçisi olmanın yükü ve psikolojik etkisi de vurgulanmalıdır. Kadın gazeteciler tarafından bildirilen çevrimiçi taciz ve diğer olaylar ile ilgili raporların göz ardı edilmesinin temel nedenlerinin tanımlanması, kadın gazetecileri kendilerine yönetilen saldırılardan koruyan ve bu tür saldırıları önleyen tedbirler oluşturulması için girdi sağlayacaktır.

Buna ek olarak emniyet görevlileri, belirli eylemler suç olma eşiğini aşmadığında kadın gazetecileri desteklemek için kullanılacak eylemlerin uygulanması hakkında eğitim ve bilgi almalıdır.

Örnekler

Polis için çevrimiçi eğitim sağlanması: İsveç Polis Teşkilatı, Uppsala Üniversitesi ile işbirliği yaparak, nefret suçlarının üstesinden gelmek için ifade özgürlüğünü, basın özgürlüğünü ve gazetecilerin, kanaat önderlerinin ve politikacıların temel hak ve özgürlüklerini ele alan [polis memurlarına yönelik çevrimiçi bir eğitim](#) başlatmıştır.⁵

Polis için el kitapları yayınlanması: [Kanada Adalet Bakanlığının Polis ve Kraliyet Savcıları için Suç Oluşturan Tacizler Hakkında El Kitabı](#), çevrimiçi olarak meydana gelen farklı taciz türlerini ve bu tür suçları soruşturmak için izlenebilecek farklı yasaları ve prosedürleri göstermektedir.⁶

Kaynaklar

- [İfade Özgürlüğü ve Kamu Düzeni](#) hakkında UNESCO tarafından yayınlanan eğitim kılavuzu, emniyet güçlerinin mensuplarını, gazetecilerin güvenliğini sağlarken kamu düzenini de insan haklarına ve ifade özgürlüğüne uygun bir şekilde korumaya yönelik araçlarla donatmayı amaçlamaktadır.⁷ Bu kılavuz Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan dâhil olmak üzere birçok ülkede Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya ilişkin BM Eylem Planının uygulanmasının bir parçası olarak seminerlerde ve eğitim kurslarında kullanılmıştır.⁸
- ARTICLE 19, emniyet güçlerine kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri daha iyi soruşturmaları konusunda yardımcı olmak amacıyla [Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin soruşturulması](#) adlı politika özetini hazırlamıştır.⁹

› Tehditlerin ve tacizin risk değerlendirmelerinde cinsiyet hususlarını gözden geçirmek ve iyileştirmek

Kadınların çevrimdışı olarak karşı karşıya kaldıkları ayrımcılık ve eşitsizlik çoğu kez çevrimiçi olarak da tekrarlanmaktadır. Emniyet yetkilileri, bilhassa gazetecilerin kendilerini daha da fazla tehlikeye atabilecek şekilde toplumsal normlara ve cinsiyet klişelerine karşın seslerini yükselttikleri ve bu davranışları teşhir ettikleri vakalarda bu durumun farkında olmalıdır.

Emniyet yetkilileri, gazetecilere yönelik çevrimiçi ve çevrimdışı tehditlerin oluşturduğu risk düzeyini değerlendirmek için uyguladıkları prosedürleri ve önlemleri kapsamlı bir biçimde gözden geçirmelidir. Bu gözden geçirme, çevrimiçi ve çevrimdışı ortamlar arasındaki bağlantı da dâhil olmak üzere, bu iki ortamda suç oluşturan eylem olarak kategorize edilmiş olmasalar dahi farklı tehdit türlerine atfedilen risk seviyesini içermelidir. Bu tür kapsamlı bir gözden geçirme, gazetecilere yönelik tehditlerin soruşturulmasına, bu tehditlere verilecek karşılıklara ve gazetecilerin karşı karşıya kaldıkları risklere ilişkin - yetkililerin performansını yönlendiren yöntemler, prosedürler ve standartlar kümesi olarak anlaşılan - bir protokol geliştirilmesine yönelik uygulamalar oluşturmalıdır.¹⁰

Emniyet görevlileri tarafından hazırlanan tüm tehdit raporları değerlendirmenin ve önerilen tedbirlerin ayrıntılı bir açıklamasını, ayrıca gazeteci ve varsa değerlendirme veya soruşturmanın birlikte yürütüldüğü bir cinsiyet uzmanı tarafından sağlanan tüm gerçek, bağlamsal ve cinsiyetle ilgili mülahazaları içermelidir.

Risk değerlendirmelerinde, klişeler, ayrımcılık, hoşgörüsüzlük, cinsel tehditler ve korkutma gibi olayın davranışsal örüntülerini ve cinsiyetli

yönlerini içeren ve dikkate alan bir kısım bulunmalıdır. Bu bilgiler, daha sonra atılacak adımları belirlemek ve kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin farklı tezahürleri ile ilgili verilerin toplanmasını geliştirmek için kullanılmalıdır.

Emniyet fonksiyonları, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin daha iyi anlaşılmasına ve bunlara politika karşılıkları geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Yetkililer, bu konuyla ilgili verilerin toplanması ve analiz edilmesi için görev vermeli veya bunu desteklemelidir.¹¹ Bu çalışma, veri koruma yükümlülüklerine ve özel hayatın gizliliğinin korunması standartlarına tam anlamıyla uyularak, önleyici ve araştırmaya yönelik karşılıkların oluşturulmasına ve güçlendirilmesine yön verebilir. Bir olayı rapor eden gazeteciler, ihlal veya suistimal durumunda bilgilerinin kullanımı ve işlenmesi, ayrıca ulaşabilecekleri yasal çözümler konusunda açık bir biçimde bilgilendirilmelidir.

Örnekler

Tehditlerin ve risklerin değerlendirilmesi için protokoller oluşturulması: Riskleri değerlendirmek için model bir protokol geliştirilmesi¹² ve emniyet yetkililerinin işleri ile ilgili belirli risklerle karşı karşıya kalan gazetecilere sundukları karşılıkların işbirliği içinde iyileştirilmesi amacıyla, BM Yargısız ve Keyfi İnfazlar Özel Raportörü, gazetecilere yönelik tehditlerin ve risklerin soruşturulması, değerlendirilmesi ve/veya bunlara karşılık verilmesi ile ilgili iyi uygulamaların derlenmesini desteklemeleri için Devletlere çağrıda bulunmuştur. Bu protokoller, gazetecilerin karşı karşıya kaldıkları tehditlerin ve risklerin dijital ve teknolojik yönlerini içermelidir.

› **Gazetecilere ve ifade özgürlüğüne karşı işlenen suçları araştırmaya yönelik protokolleri, yöntemleri ve prosedürleri güçlendirmek**

Gazetecilere yönelik saldırılar ile ilgili soruşturmaların güçlendirilmesi, cezasızlık ile mücadele etmek için çok önemlidir; ancak bunu yaparken, kadınların ve erkeklerin karşı karşıya kaldıkları farklı tezahürlere, etkilere ve risklere karşılık veren bir cinsiyet yaklaşımının dâhil edilmesi de önem taşımaktadır.¹³

Gazetecilere karşı işlenen suçların cezasız kalmasının ele alınması, gerçeğin ortaya çıkarılmasını hedefleyen özenli, tarafsız ve etkili soruşturmalar yürütülmesini ve gazetecilere karşı işlenen suçların tüm faillerinin araştırılmasını, tutuklanmasını, kovuşturulmasını ve sonuçta cezalandırılmasını gerektirir.¹⁴

Emniyet yetkililerinin alması gereken tedbirlerden biri, gazetecilere yönelik suçların soruşturulması için polis ve savcılıklarda özel birimler oluşturulması veya gazetecilere yönelik suçların soruşturulmasında öncelik ve uzmanlaşma sağlayan benzer ve yeterli eylem planlarının devreye sokulmasıdır. Bu birimlerin veya özel harekât şubelerinin operasyonları, paylaşılan iyi uygulamalar yoluyla geliştirilmiş yöntemlere, prosedürlere veya protokollere dayanmalıdır.

Bir sonraki adım olarak, emniyet kurumları, kadın gazetecilere yönelik suçların risk değerlendirmelerine ve soruşturmalarına öncelik vermek için yeterli kaynak almalıdır. Buna ek olarak bu kurumlara bir uzmanlık standartları, prosedürleri ve protokolleri kümesi geliştirme yetkisi verilmelidir; bu küme, bir kural olarak, gazetecilere yönelik suçların soruşturulmasında mağdur gazetecilik faaliyetleri ile ilgili bir sorgulama dizisinin uygulanmasını sağlamalıdır. Emniyet kurumları

söz konusu sorgulama dizisine uymamaya ve uygulamamaya karar verdiğinde, bu kararı yazılı olarak gerekçelendirmeli ve daha üst düzey bir yetkili tarafından onaylanmasını sağlamalıdır. Kadın gazeteciler ile ilgili vakalarda, cinsiyet mülahazalarının raporda vurgulanması gereklidir.

Çevrimiçi tehdit ve tacizler çevrimiçi suçlarla aynı şekilde ele alınması gereken ceza gerektiren suçlar oluşturduğunda, emniyet yetkilileri, en iyi uygulamaları ve bu tür suçları önlemek ve soruşturmak için uygulanabilecek tüm prosedürlerden çıkarılan dersleri tanımlamak amacıyla mevcut soruşturma protokollerini ve önleyici tedbirlerini değerlendirmelidir. Bu tür bir değerlendirmede, suistimale uğrayan bireyler ile çalışan kuruluşlar ve uzmanların ve ceza adaleti sistemine erişimde engellerle karşılaşan kadın gazetecilerin katılımı faydalı olabilir.

Örnekler

Üst düzey hukuki rehberlik sağlanması: Birleşik Krallık Kraliyet Savcılık Servisi, hangi sosyal medya iletişimlerinin ceza gerektiren suçlar kabul edilmesi gerektiği hakkında açıklamalar içeren 2018 tarihli [Sosyal Medya - Sosyal medya yoluyla gönderilen iletişimlerle ilgili davaların kovuşturulmasına ilişkin ilkeler](#) adlı yayınıyla, sosyal medya yoluyla gönderilen iletişimlerle ilgili davalardaki kararlar için rehberlik sağlamıştır.¹⁵

Özel sorumluluk verilmesi: Kosova polisi, gazetecilere yönelik saldırıların ve tehditlerin soruşturulması için Ağır Suçlar Dairesini görevlendirmiştir. İlgili bir tedbir olarak, Kosova Priştine Asliye Mahkemesi gazetecilerle ilgili davalar için bir koordinatör atamıştır.¹⁶

Kaynaklar

- Meksika’da Savcılık Makamı ile birlikte bir dizi sivil toplum kuruluşu, ifade özgürlüğüne karşı işlenen suçların soruşturulmasına yönelik özel bir protokolü kabul etmiştir. Bu protokol soruşturma yürütülmesine ve kanıt toplanmasına ilişkin operasyonel standartları, farklı makamlar arasındaki işbirliğini ve hedef alınan bireylerin ilgili servislere yönlendirilmesi ve bunlarla irtibatlandırılması için kullanılacak önlemleri içermektedir.¹⁷
- ARTICLE 19’un [Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin soruşturulması](#) adlı politika özeti, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin ele alınmasına ve çevrimiçi taciz ve suistimler konusunda etkili bir soruşturma yürütülmesine ilişkin Devlet yükümlülüklerinin kapsamını incelemektedir.¹⁸

› Emniyet yetkilileri, medya organları ve sivil toplum arasında gazetecilerin güvenliğine ilişkin diyalogu ve koordinasyonu artırmak

Emniyet yetkilileri, kamunun hukukun üstünlüğüne güven duymasını sağlamak ve cinsiyetli ayrımcılıkla etkili bir biçimde mücadele etmek için polis, savcılar, medya kuruluşları ve sivil toplum arasındaki işbirliğini teşvik etmeli, kolaylaştırmalı ve desteklemelidir. Çevrimiçi ve/veya çevrimdışı saldırıların ve suçların hedefi olan gazetecilerin bu suçları polise bildirmesi çok önemlidir.

Bu taraflar arasındaki diyaloglar, gazetecilere yönelik suçların cezasız kalmasının temel nedenlerini ele almaya ve teknolojinin hem insan haklarının kullanılmasındaki hem de gazetecilerin hakları için risk

oluşturmadaki rolüne odaklanmalıdır. Bu diyaloglara katılan tüm taraflar, emniyet kurumları ayrımcı uygulamalar ve yapısal engeller ile mücadele etmeye yönelik prosedürler tasarlamak, geliştirmek veya uygulamak istediklerinde, saldırıya uğrayan bireylerden ve çevrimiçi taciz ve suistimal yaşayan kişileri destekleyen gruplardan girdi sağlanmasının çok önemli olduğu anlayışını paylaşmalıdır. Katılımcılar arasındaki koordinasyon, hesap verebilirlik ve yasal yardım sağlamaya yönelik yeni yöntem ve prosedürler geliştirebilir veya mevcut yöntem ve prosedürleri güçlendirebilir.

Emniyet yetkilileri, BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) tarafından organize edilen, örneğin Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu öncülüğünde gerçekleştirilenler gibi uluslararası işbirliği inisiyatiflerine de katılabilir. Bu tür inisiyatifler, ceza adaleti uygulamalarına ve gazetecilere yönelik suçların önlenmesine ilişkin uzmanlık, deneyim ve bilgilerin alışverişine olanak sağlar. Sivil toplum ve medya sektörü de bu inisiyatiflere dâhil edilmelidir.

Örnekler

Soruşturmaların daha iyi yürütülmesi için işbirliği yapılması:

Hollanda polisi ve savcılık makamı, Hollanda Yazı İşleri Müdürleri Derneği ile birlikte, davaların sistematik olarak kaydedilmesi, gazetecilere yönelik saldırılara öncelik verilmesi ve mağdurlara yönelik bilgilerin daha şeffaf ve erişilebilir hale getirilmesi gibi önlemler uygulayarak gazetecilere yönelik saldırıların soruşturmalarını iyileştirmeye karar vermiştir.¹⁹

Etkileşim için ortak zemin oluşturulması: Avrupa Basın ve Medya Özgürlüğü Merkezi (ECPMF), polis ile medya kuruluşları

arasındaki işbirliğini geliştirmek için policecodex.eu ağı adlı kaynağı oluşturmuştur.²⁰ Bu Kodeks, polisin gazetecilere tepkisi, gazetecilerle ilgilenmesi ve birlikte çalışması konusundaki sekiz yönergeden oluşmaktadır. Bu sekiz yönerge, ECPMF'nin bulgularına göre, iki meslek grubu arasında Avrupa'da yaşanan en alakalı ihtilafları ele almaktadır.

Diyalogu geliştirmek için ortak eğitimin kolaylaştırılması: UNESCO; Ukrayna, Nepal, Tunus, Senegal, Tanzania, Somali ve Burkina Faso gibi çeşitli ülkelerde emniyet personeli ve gazetecilere yönelik yapılandırılmış diyalogları ve seminerleri kolaylaştırmıştır.²¹

Daha fazla aktörün diyaloga davet edilmesi: UNODC Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu, hükümetlerden ve sivil toplumdaki temsilcileri içeren Gazetecilerin Güvenliği diyalogları düzenlemektedir.²²

Potansiyel hedeflerle sorun temelli eğitimler sağlanması: AGİT Ulusötesi Tehditler Departmanı, Ermenistan polisini, kadın protestoculara özel bir dikkat göstermek dâhil gösteriler sırasında sivil toplumla olan diyaloglarını geliştirme konusunda eğitmiştir.²³

Kaynaklar

- UNESCO, Ukrayna'da emniyet görevlileri ile gazeteciler arasında gerçekleştirilen bir dizi seminerin ardından deneyimlerin paylaşılması için bir rapor ve bir video yayınlamıştır.²⁴

Son notlar

- 1 UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, OSCE Representative on Freedom of the Media, Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression and African Commission on Human and Peoples' Rights (ACHPR) Special Rapporteur on Freedom of Expression and Access to Information, "Joint Declaration on Crimes against Freedom of Expression", 25 June 2012, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/91595>.
- 2 UN General Assembly Resolution 74/157, "The safety of journalists and the issue of impunity", 18 December 2019, <https://undocs.org/A/RES/74/157>.
- 3 OSCE RfOM, "Communiqué on the growing safety threat to female journalists online", 6 February 2015, <https://www.osce.org/fom/139186?download=true>.
- 4 "New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists", OSCE RfOM, 2016, <https://www.osce.org/fom/220411>.
- 5 Council of Europe, "How to protect journalists and other media actors? Implementation Guide to selected topics under the Protection and Prosecution pillars of the Guidelines of Recommendation CM/Rec(2016)4 on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors", DGI(2020)11, 2020, p. 21, <https://rm.coe.int/safety-implementation-guide-en-16-june-2020/16809ebc7c>.
- 6 "A Handbook for Police and Crown Prosecutors on Criminal Harassment", Government of Canada, Department of Justice, <https://www.justice.gc.ca/eng/tp-pr/cj-jp/fv-vf/har/part1.html#cybstalk>.
- 7 UNESCO, Freedom of Expression and Public Order: Training manual, Tunis, 2015, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000231305>.
- 8 "Almaty Training on Freedom of Expression and Public Order", UNESCO news item, 9 December 2019, <https://en.unesco.org/news/almaty-training-freedom-expression-and-public-order>.
- 9 ARTICLE 19, "Investigating online harassment and abuse of women", 2020, <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2020/10/Gender-Paper-Brief-3-.pdf>.
- 10 UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions, "Investigation of, accountability for and prevention of intentional State killings of human rights defenders, journalists and prominent dissidents", A/HRC/41/CRP.1, 19 June 2019, https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/41/36.
- 11 OSCE RfOM, "Recommendations following the Expert Meeting New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists", 17 September 2015, <https://www.osce.org/fom/193556?download=true>.
- 12 Adı geçen eserde, son not 10.
- 13 Adı geçen eserde, son not 1.
- 14 UN General Assembly, Resolution 39/6, "The safety of journalists", 27 September 2018, <https://undocs.org/A/HRC/RES/39/6>.
- 15 "Social Media - Guidelines on prosecuting cases involving communications sent via social media", The Crown Prosecution Service, <https://www.cps.gov.uk/about-cps>.
- 16 Petrit Çollaku, "Kosovo Indicators on level of media freedom and journalists' safety", Association of Journalists of Kosovo, 2018.
- 17 Procuraduría General de la República, Estados Unidos Mexicanos, "Protocolo homologado de Investigación de delitos cometidos contra la libertad de expresión", October 2018, https://www.gob.mx/cms/uploads/attachment/file/444272/Protocolo_homologado_de_investigacion_de_delitos_cometidos_contra_la_libertad_de_expresion.pdf.

18 ARTICLE 19, “Investigating online harassment and abuse of women”, 2020, <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2020/10/Gender-Paper-Brief-3-.pdf>.

19 “Agreement of the Steering Group on Aggression and violence against journalists” (Unofficial translation by Tarlach McGonagle), The Hague, 2018, <https://www.ivir.nl/publicaties/download/Agreement-of-the-Steering-Group-on-Aggression-and-violence-against-journalists-EN-translation.pdf>. All information related to the safety “mechanism” in The Netherlands is now available in this website, in Dutch: <https://www.persveilig.nl/>.

20 The European Centre for Press and Media, The Press Freedom Police Codex, <https://police-codex.eu/>.

21 “UNESCO partners with Tunisian Ministry of the Interior to improve safety of journalists”, UNESCO news item, 2019, <https://fr.unesco.org/news/1%E2%80%99unesco-et-le-minist%C3%A8re-de-l%E2%80%99int%C3%A9rieur-de-la-tunisie-coop%C3%A8rent-pour-am%C3%A9liorer-la-s%C3%A9curit%C3%A9-des>.

22 “The Safety of Journalists: Report on UNODC CCCPCJ Side-Event”, Academic Council of the United Nations System, 7 July 2014, <https://acuns.org/the-safety-of-journalists-report-on-unodc-cccpcj-side-event/>.

23 “OSCE Transnational Threats Department / Strategic Police Matters Unit introduces concept of dialogue policing to senior police officers and parliamentarians in Armenia”, OSCE polis, November 2019, <https://polis.osce.org/osce-introduces-concept-dialogue-policing-senior-police-officers-and-parliamentarians-armenia>.

24 “Film on the training of Ukrainian law enforcement officers on freedom of expression & safety of journalists”, UNESCO news item, 11 April 2018, <https://en.unesco.org/news/film-training-ukrainian-law-enforcement-officers-freedom-expression-safety-journalists>.

**Hükümetlerarası
kuruluşlar**

Önerilen eylemler

1. İnsan hakları standartlarında ve mekanizmalarında gazetecilerin güvenliğine ilişkin cinsiyet duyarlı yaklaşımları yaygınlaştırmak;
2. Gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası standartlardaki uygulama boşluğunu ele almaları için Devletleri desteklemek;
3. Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki inisiyatiflere bilgi sağlayabilecek verileri ve araştırmaları artırmaya yardımcı olmak;
4. Etkiyi güçlendirmek için aktörlerin işbirliğine ve koordinasyonuna öncelik vermek.

5.Hükümetlerarası kuruluşlar

Standart oluşturmaktan Devletlere yardım etmeye kadar

İster Birleşmiş Milletler (BM) gibi küresel, isterse Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gibi bölgesel odaklı olsun, hükümetlerarası kuruluşlar (HK'ler) kadın gazetecilerin güvenliği üzerinde etkisi olanları da kapsayan uluslararası insan hakları standartlarının güçlendirilmesinde önemli bir rol oynayabilir. HK'ler üyelerine, veya katılımcı Devletlere, bu standartların ulusal düzeyde devreye alınmasında yardımcı olabilir. Bu bölümde, HK'lerin kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki çalışmalarını pekiştirmek için uygulayabileceği bir önerilen eylemler seçkisi sunulmaktadır.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı Devletlere “gazetecilerin güvenliği konusu dâhil olmak üzere AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi ile tam işbirliği yapmaları” ve “AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisinin yetkisi doğrultusunda tüm AGİT katılımcı Devletlerindeki gazetecilerin güvenliğini sürekli olarak savunma ve destekleme çabalarını teşvik etmeleri” çağrısında bulunmaktadır.

› İnsan hakları standartlarında ve mekanizmalarında gazetecilerin güvenliğine ilişkin cinsiyet duyarlı yaklaşımları yaygınlaştırmak

Gazetecilerin güvenliği ile ilgili uluslararası standartların ve taahhütlerin sayısı son yıllarda artmıştır ve metinlerin birçoğunda kadın gazetecilere özel bir önem verilmektedir. Örneğin BM kararları ve UNESCO taahhütleri, kadın gazetecilerin çevrimiçi ve çevrimdışı karşı karşıya kaldıkları belirli tehditleri ele alma gereksinimini gittikçe artan bir biçimde

vurgulamaktadır. AGİT gibi bölgesel kuruluşlar da kadın gazetecilerin güvenliği konusunu gazetecilerin güvenliği ile ilgili metinlerine dâhil etmiştir.

Bu dikkat artışı, kadın gazetecilerin güvenliği ile ilgili düşüncelerde, gazetecilerin güvenliğinin ve ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olduğu şeklinde pozitif bir kayma olduğunu göstermektedir. Ancak halen tüm standartların kapsamlı bir cinsiyet duyarlı yaklaşıma - sadece kadın gazetecileri korumakla kalmayan, aynı zamanda güçlendiren bir yaklaşıma - sahip olmasına yönelik çaba göstermek gereklidir. Elbette kadınların sesi bu sürecin bir parçası olmak zorundadır.

Gazetecilerin güvenliği konusunu dikkate alan birçok BM ve bölgesel insan hakları mekanizması ve diğer inisiyatifler mevcuttur. Ne yazık ki bunların hepsi tamamen entegre bir cinsiyet duyarlı yaklaşıma sahip değildir veya çevrimiçi taciz ve suistimallerin gazetecilerin işini ve yaşamını nasıl etkilediği ve bu sorunun nasıl ele alınacağı konularına karşılık vermemektedir. Bir cinsiyet yaklaşımını güçlendirmek için, [Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya ilişkin BM Eylem Planı](#) ve gazetecilerin güvenliğine ilişkin BM odak noktaları kullanılabilir.

Buna ek olarak, HK'ler kapsamındaki - insan hakları ihlallerine bir çeşit acil müdahale sağlayan - mevcut insan hakları mekanizmalarının kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki dikkatlerini artırma olanağı mevcuttur. Ayrıca HK organları, kadın gazetecilere karşı gittikçe artan tehditlerin ciddiyetini kabul ederek yeni acil müdahale mekanizmalarının oluşturulmasını dikkate alabilir.

Örnekler

BM Genel Kurulu (UNGA) tarafından kabul edilen hususlara uyulması: Örneğin 2019 yılındaki [74/157 Sayılı UNGA Kararı](#), tüm önleyici ve koruyucu tedbirlerde, soruşturma prosedürlerinde ve gazetecilere yönelik şiddetin kovuşturulmasında “cinsiyet duyarlı” yaklaşımların devreye alınması standardını belirlemiştir.¹ HK’ler de aynı standartları uygulamalıdır.

Gazetecilerin güvenliği için bağımsız HK işlevlerinin desteklenmesi: AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisinin (RFoM) 1997 tarihli yetki belgesinde şöyle denmektedir: “bu kişi bir uyarı işlevi üstlenecektir. Bu kişi, *diğerlerinin yanı sıra*, medya faaliyetlerinin engellenmesi ve gazeteciler için elverişsiz çalışma koşulları nedeniyle ortaya çıkan ciddi sorunları ele alacaktır.”² Temsilcinin günlük işleri arasında vakaları değerlendirmek ve bunlara dikkat çekmek vardır. AGİT, cinsiyet perspektifinin yaygınlaştırılmasını 2004 yılından bu yana uygulamaktadır.³ RFoM 2015 yılında Kadın Gazetecilerin Çevrimiçi Güvenliği (#SOFJO) projesini başlatmıştır,⁴ 2018 yılında ise [Gazetecilerin Güvenliğine ilişkin 3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı](#) ile kadın gazetecilerin karşı karşıya kaldığı spesifik riskler kabul edilmiş ve katılımcı Devletlere kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi ve çevrimdışı saldırıları alenen kınama çağrısı yapılmıştır.⁵

Kaynaklar

- AGİT, cinsiyet yaklaşımlarının farklı inisiyatif türlerine nasıl entegre edilebileceği ve çalışmalarında bir cinsiyet yaklaşımı olması konusunda AGİT’e yardımcı olan etkinlikler konusunda bazı [kılavuzlar](#) yayınlamıştır. [RFoM tarafından AGİT Daimi](#)

[Konseyine sunulan altı aylık raporlarda](#), Temsilcinin her raporlama döneminde ortaya koyduğu vakalar ve medya özgürlüğüne yönelik tehditler sunulmaktadır.⁶

- Bir cinsiyet perspektifinin BM sistemindeki tüm politikalarda ve programlarda nasıl yaygınlaştırılabileceğine ilişkin tavsiyeler, Ekonomik ve Sosyal Konseyin [2019/2 sayılı BM Kararı](#)nda bulunmaktadır.⁷
- ARTICLE 19'un [Cezasızlığa Son Vermek: Gazetecilerin Güvenliğine İlişkin BM Standartlarına Göre Hareket Etmek](#) adlı kılavuzu mevcut taahhütleri özetlemekte ve cinsiyet duyarlı yaklaşımların gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası standartlara dâhil edilmesine ilişkin bir kısım içermektedir.⁸
- [IFEX ağının "5 Dakikalık Açıklamaları"](#), gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası standartların anlaşılmasını kolaylaştıran bir araçtır.⁹

› **Gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası standartlardaki uygulama boşluğunu ele almaları için Devletleri desteklemek**

Uluslararası standartlar söz konusu olduğunda, önemli olan çoğu kez bu standartları gerçeğe dönüştürmek ve boş sözler olarak kalmalarını önlemektir. HK'ler, Devletlere sağlanan doğrudan desteği, yardımı ve uzmanlığı artırarak, kadın gazetecilere yönelik cinsiyet temelli taciz ve suistimallere ilişkin uluslararası standartların uygulanmasına ve somutlaştırılmasına yardımcı olabilir. Bunun bir yolu, gazetecilere yönelik tehdit ve şiddet vakalarında geçerli mevcut mevzuata ilişkin bir hukuki analiz geliştirilmesi ve buna göre tavsiyelerde bulunulması olabilir.

HK'ler ayrıca taciz ve suistimal vakalarının soruşturulmasına yönelik ilkeler ve kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri azaltma üzerinde bir etkisi olan koruma mekanizmaları ve önlemler gibi, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğine yönelik önemli hususlarla ilgili iyi uygulamaların derlenmesini de destekleyebilir. Soruşturmalarda ulusal ve alt-ulusal makamlarla işbirliği yapılması ve bu makamların desteklenmesi, Devletlere yardımcı olmanın bir diğer verimli yoludur.

HK'lerin sağlayabileceği desteklerin bir diğer yönü, gazetecilerin güvenliği, çevrimiçi taciz ve suistimal ve cinsiyet yaklaşımları ile ilgili konularda çalışan devlet kurumlarında kapasite oluşturma ile ilgilidir. HK'lerin Devlet aktörleri arasında uzmanlık oluşturmaya yönelik tüm çabaları, örneğin insan hakları kılavuzları veya eğitim kılavuzları, ifade özgürlüğü hakkı, gazetecilerin çevrimiçi ve çevrimdışı güvenliği ve güçlü cinsiyet yaklaşımları hakkında bölümler içermelidir.

Seçim dönemlerinde, çevrimiçi saldırılar dâhil olmak üzere gazetecilere yönelik şiddet ve korkutma eylemleri genellikle artar.¹⁰ Bu saldırılar, oylama zamanı öncesi ve sırasında vatandaşların bilgiye erişme hakkına zarar verir. HK'ler, seçim gözlem misyonları sırasında, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimal dâhil gazetecilere yönelik şiddetin analiz edilmesini destekleyebilir. Diğer gözlem ve önleyici tedbirler, gazetecilere yönelik saldırılar arttığından seçim döneminden çok önce alınmalıdır..

Örnekler

İyi uygulamalara ilişkin raporlar yayınlanması: AGİT RFoM, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği ile ilgili birkaç rapor yayınlamış ve

bu konudaki raporlara katkıda bulunmuştur; buna bu alandaki iyi uygulamaların ve tavsiyelerin bir analizi de dâhildir. İlgili bilgiler, bu konuya ayrılmış [SOFJO web sayfasında](#) mevcuttur.¹¹

BM Kadına Karşı Şiddet, Nedenleri ve Sonuçları Özel Raportörü, BM ve Üye Devletlerine kadın gazetecilere yönelik şiddetin nasıl ele alınacağı hakkında spesifik öneriler sunan [Kadın Gazetecilere Yönelik Şiddetle Mücadele Etmek](#) adlı bir rapor yayınlamıştır.¹²

Raporlarda ve analizlerde cinsiyet yaklaşımlarının yaygınlaştırılması: UNESCO, [Protestoları Haber Yapan Gazetecilerin Güvenliği](#) adlı raporda, cinsiyet ve çeşitlilik faktörlerini dikkate alarak bir bağlantılılık analizi yapmıştır. Raporda polis eğitimi ve gazetecilerin kendilerinin alabileceği güvenlik önlemleri gibi iyi uygulamalar, ayrıca protestoları haber yaptıkları sırada gazetecilerin güvenliğinin nasıl iyileştirilebileceği konusunda tavsiyeler yer almaktadır.¹³

Geniş kapsamlı raporlar yayınlanması: Amerikalılar-Arası İnsan Hakları Komisyonu (IACHR) ifade özgürlüğü özel raportörü, Kadın Gazeteciler ve İfade Özgürlüğü hakkında, kadın gazetecilerin çevrimiçi ve çevrimdışı güvenliğinin nasıl geliştirilebileceğine ilişkin çok sayıda tavsiye içeren kapsamlı bir rapor yayınlamıştır.¹⁴

Standart oluşturan kılavuzlar: AGİT RFoM [Gazetecilerin Güvenliği Kılavuzu](#), gazetecilerin güvenliğinin nasıl destekleneceği konusunda Devletlere genel anlamda yol göstermektedir.¹⁵ Gelecekteki güncellemelerin kadın gazetecilerin güvenliğine ilişkin geniş kapsamlı bölümler içermesi gereklidir.

Hukuki analizler yapılması: AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Bürosu (ODIHR), kadınlara karşı şiddet dâhil olmak üzere AGİT bölgesinde farklı konuların [hukuki analizlerini](#) düzenli olarak

gerçekleştirmektedir. Bu analizlere, ayrıca uluslararası ve ulusal özel raportörler ve ifade özgürlüğünde yetkili kurumlar da katkı sağlamaktadır.

Gazetecilerin güvenliğinin yönetim inisiyatiflerine eklenmesi:

ODIHR 2012 yılında Seçim Gözlem Misyonları için medya izlemesi hakkındaki el kitabını yayınlamıştır. Benzer yayınlar veya bunların güncellemeleri, gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ve bunların seçim üzerindeki etkisini incelemenin yanı sıra, verilerin cinsiyete göre nasıl ayrıştırılacağına ilişkin tavsiyeler içerebilir.¹⁶

SKA'larda cinsiyet yaklaşımlarının yaygınlaştırılması:

BM Kadın Biriminin 2016 tarihli [2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin Cinsiyet Duyarlı Uygulaması için Teşvik](#) adlı yayını, uluslararası standartlarda cinsiyet uygulamasının güçlendirilmesine yönelik kapsamlı bir inisiyatife iyi bir örnektir.¹⁷

Mevcut koruma mekanizmalarının gözden geçirilmesi:

BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Meksika'daki koruma mekanizmalarını kapsamlı bir şekilde gözden geçirmiş ve bu mekanizmaların etkili ve cinsiyet duyarlı bir şekilde uygulanmasına yönelik 100'den fazla tavsiye içeren bir liste sunmuştur.¹⁸

Gazetecilere karşı işlenen suçların soruşturulmasına eşlik edilmesi:

Üç gazetecinin Ekvator ve Kolombiya sınırında öldürülmesinin soruşturulması için söz konusu iki Devlet ve Amerikalılar-Arası İnsan Hakları Komisyonunun İfade Özgürlüğü Özel Raportörü tarafından daha önce görülmemiş bir Özel Takip Ekibi oluşturulmuştur; bu, HK'lerin gazetecilere karşı işlenen suçların soruşturulmasına nasıl eşlik edebileceklerinin iyi bir örneğidir.¹⁹

› **Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği konusundaki inisiyatiflere bilgi sağlayabilecek verileri ve araştırmaları artırmaya yardımcı olmak**

Birçok ülkede farklı aktörler çeşitli yollarla gazetecilerin güvenliğine ilişkin veriler toplamaktadır, ancak bunlar her zaman cinsiyete özel farklılıkları yansıtmamaktadır. HK'ler, veri toplama ve araştırmada daha güçlü cinsiyet analizlerini içeren bir yaklaşımı destekleyerek hem veri toplamanın standardizasyonu hem de çeşitliliği konusunda önemli bir rol oynayabilir. Bu, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SKA'lar), özellikle cinsiyet eşitliğiyle ilgili SKA 5'e ve barış, adalet ve güçlü kurumlarla ilgili SKA 16'ya katkı sağlayacaktır.

Bilhassa iyi uygulamaların derlenmesini içeren küresel ve bölgesel araştırma ve çalışmalar, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin desteklenmesinin geliştirilmesi ve Devletlere ve diğer ilgili aktörlere daha incelikli tavsiyelerde bulunulması için değer taşımaktadır. Bu tür çalışmalar tercihen akademik kurumlar ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği için yürütülmeli ve bu çalışmalara ait raporlar kapsamlı bir şekilde ve kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallere ilişkin çözümlerin tartışılabileceği yerlerde dağıtılmalıdır. Bu etkinlik, farkındalık oluşturma faaliyetlerini destekler; sonuç olarak da kadın gazetecilerin ulusal düzeyde güvenliği için temel oyuncularını harekete geçirmeye yönelik iyi bir yol olabilir. Zamanları ve bütçeleri kısıtlı olduğunda, HK'lerin başlıca hedef kitlesi karar vericiler olmalıdır.

Örnekler

Doğru ve sürekli araştırma ihtiyacı konusunda farkındalık oluşturulması: AGİT RFoM, [Kadın Gazetecilerin Çevrimiçi Güvenliği \(SOFJO\)](#) konusuna odaklanan ve “Karanlık Bir Yer” adlı uzun metrajlı bir belgesel içeren bir inisiyatif oluşturmuştur.²⁰ Bu film dünya genelinde birçok etkinlikte ve üniversitelerde gösterilmiştir. RFoM 2019 yılında [İfade Özgürlüğü ve Medya Çoğulculuğu için Olanakların Artırılması](#) adlı #SOFJO Konferansını düzenlemiştir.21.²¹

Veri ve araştırmaya dayanan bilgilerin izlenmesi ve yayılması: [UNESCO Genel Direktörünün Gazetecilerin Güvenliği ve Cezasız Kalma Tehlikesi Hakkındaki Raporu](#)²² ve İfade Özgürlüğü ve Medya Gelişiminde Dünyadaki Eğilimler Raporu gazetecilere yönelik şiddeti izlemekte ve cinayetler ve cezasızlık ile ilgili soruşturmalar hakkında veri sağlamaktadır. Dünyadaki Eğilimler Raporu ayrıca kadın gazetecilere yönelik cinsiyet temelli tehditleri belirtmektedir.²³

Bulguların ve iyi uygulamaların paylaşılması ve uygulanabilir karşılıklar önerilmesi: 2017 yılında UNESCO'nun İletişim Gelişimi için Uluslararası Programı (IPDC) gazetecilerin güvenliğine yönelik iyi uygulamaların bir derlemesini yayınlamıştır; bu derleme, bu alandaki gelecekteki inisiyatifler için bilgi sağlayabilir. [Bir Kişiyeye Saldırı Herkese Saldırıdır](#) adlı yayın, kadın gazetecilere yöneltilen çevrimiçi ve çevrimdışı tehditlere karşı STK'ler ve medya mensupları tarafından geliştirilen karşılık örneklerini içermektedir.²⁴ mensupları tarafından geliştirilen karşılık örneklerini içermektedir.²⁴ IPDC ayrıca [Gazetecilerin Güvenliğinin Korunmasında IPDC'nin Rolü: İleriye Dönük bir Yol](#) adlı, cinsiyet yaklaşımının pekiştirilmesi için tavsiyeler içeren analitik bir rapor yayınlamıştır.²⁵

En son haberleri paydaşlara bildirmek: UNESCO, Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya ilişkin BM Eylem Planı hakkında iki ayda bir çıkan ve uluslararası standartlardaki güncellemeleri, ulusal politikaları, araştırmaları, sivil toplum inisiyatiflerini ve gazetecilerin güvenliği konusundaki diğer ilgili bilgileri içeren bir [Bülten](#) yayınlamaktadır.²⁶

› Etkiyi güçlendirmek için aktörlerin işbirliğine ve koordinasyonuna öncelik vermek

HK'lerin saha ofisleri çoğu kez medya sektörünün iç işleyişi hakkında yeterli bilgiye ve kadın gazetecilerin güvenliği için gerekli yaklaşımlara dair bir anlayışa sahip değildir. Gazetecilerin güvenliğinin gerçek ve etkili bir biçimde iyileştirilmesi için, medya ve gazetecilik ile ilgili cinsiyetli konular ile uluslararası insan hakları standartları hakkında daha fazla uzmanlığa acil ihtiyaç duyulmaktadır.

HK'lerin saha misyonları ve ülke ekipleri, uluslararası standartların ulusal düzeyde etkili bir biçimde uygulanmasını desteklemek için daha iyi donanımlı ve uzmanlık bilgisine sahip olmalıdır. HK personeline örneğin gazetecilerin güvenliği ve cinsiyet eşitliği ile ilgili konularda eğitim sağlanmalıdır.

Gazetecilerin güvenliği konusu, çeşitli BM organlarında ve bölgesel kuruluşlarda temel bir odak noktası haline gelmiştir. Hem uluslararası düzeyde hem de ülke düzeyinde çalışan bu kurumlar arasında koordinasyonun ve bilgi alışverişinin pekiştirilmesi, bu kurumların nihai etkisini artıracaktır.

HK'ler ayrıca yetki alanlarında gazetecilerin güvenliği konusu olan Devlet öncülüğündeki uluslararası ve bölgesel inisiyatifler ile işbirliği yapmak için de olanaklar oluşturmalıdır.

Örnekler

Akranlar ile birlikte hareket edilmesi: 1999 yılından bu yana AGİT, BM, Amerikan Devletleri Örgütü ve Afrika İnsan ve Halkların Hakları Komisyonunun ifade özgürlüğü ve medya özgürlüğü konularında özel yetkili organları, ifade özgürlüğü hakkında ilgili belirli zorlukların nasıl ele alınması gerektiği konusunda tavsiyelerde bulunmak için yıllık olarak ortak bir bildirme yayınlamaktadır.²⁷

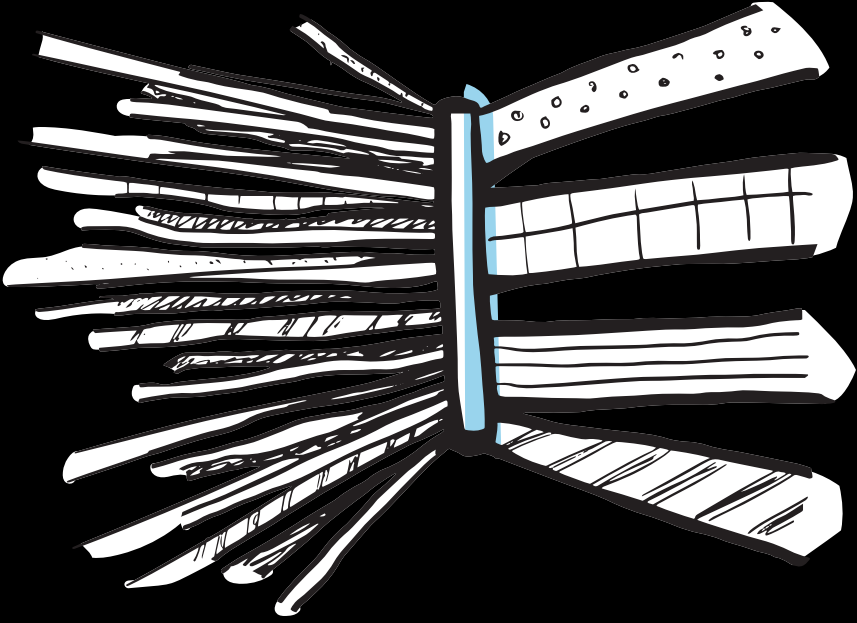
İhtiyaç olan yerlerde HK'ler ile ittifaklar kurmak: AGİT RFoM ve Avrupa Komisyonu İnsan Hakları Komiseri, cinsiyet temelli çevrimiçi şiddete karşı çıkılması da dâhil olmak üzere ortak açıklamalar yayınlamıştır.²⁸

Çalışmalarınızın diğer HK'ler ile düzenli olarak koordine edilmesi: UNESCO, gazetecilerin güvenliği konusunda çalışan BM odak noktalarından oluşan bir ağa öncülük ederek Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya ilişkin BM Eylem Planının uygulanmasını 14 BM kurumu ve organı arasında koordine etmektedir. Bu çalışmaya cinsiyet duyarlı bir şekilde yaklaşılmasını destekleyebilecek olan BM Kadın Birimi, bu ağa katılan kurumlar arasındadır.²⁹

Son notlar

- 1 UN General Assembly, Resolution 74/157, “The safety of journalists and the issue of impunity”, 18 December 2019, <https://undocs.org/A/RES/74/157>.
- 2 OSCE, Permanent Council Decision No. 193, “Mandate of the OSCE Representative on Freedom of the Media”, PC.DEC/193, 5 November 1997, <https://www.osce.org/pc/40131>.
- 3 OSCE, Ministerial Council Decision No. 14/04, “2004 OSCE Action Plan for the Promotion of Gender Equality”, 7 December 2004, <https://www.osce.org/files/f/documents/7/d/23295.pdf>.
- 4 OSCE RFoM project on the Safety of Female Journalists Online (#SOFJO), launched in 2015, <https://www.osce.org/fom/sofjo>.
- 5 OSCE, Ministerial Council Decision No. 3/18, “Safety of Journalists”, 7 December 2018, <https://www.osce.org/chairmanship/406538?download=true>.
- 6 OSCE RFoM, Publications, collected: [https://www.osce.org/resources/publications?filters=+im_taxonomy_vid_1:\(19\)+im_taxonomy_vid_3:\(122\)](https://www.osce.org/resources/publications?filters=+im_taxonomy_vid_1:(19)+im_taxonomy_vid_3:(122)). OSCE RFoM’s statements and regular reports to the Permanent Council, collected: <https://www.osce.org/fom/66084>.
- 7 UN Economic and Social Council, Resolution 2019/2, “Mainstreaming a gender perspective into all policies and programmes in the United Nations system”, 6 June 2019, <https://undocs.org/en/E/RES/2019/2>.
- 8 ARTICLE 19, “Ending Impunity: Acting on UN Standards on the Safety of Journalists”, 2019, <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2019/11/SOJ-Web.pdf>.
- 9 IFEX, “Collection of 5-minute explainers to help civil society engage in global spaces for free expression advocacy”, <https://ifex.org/resources/5-minute-explainers/>.
- 10 UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, OSCE Representative on Freedom of the Media, Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression and African Commission on Human and Peoples’ Rights (ACHPR) Special Rapporteur on Freedom of Expression and Access to Information, “Joint Declaration on Freedom of Expression and Elections in the Digital Age”, 30 April 2020, https://www.osce.org/files/f/documents/9/8/451150_o.pdf.
- 11 Adı geçen eserde, son not 4.
- 12 UN Human Rights Council, Report by the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, “Combating violence against women journalists”, A/HRC/44/52, 2020, <https://undocs.org/en/A/HRC/44/52>.
- 13 UNESCO, “Safety of Journalists Covering Protests: Preserving Freedom of the Press During Times of Turmoil”, CI-2020/WTR/3, September 2020, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374206>.
- 14 Edison Lanza, “Violence against journalists and media workers: Inter-American standards and national practices on prevention, protection and prosecution of perpetrators”, Inter-American Commission on Human Rights, OEA/Ser.L/V/II. CIDH/RELE/INF. 12/13, 31 December, 2013, http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/2014_04_22_violence_web.pdf.
- 15 William Horsley, “OSCE Safety of Journalists Guidebook”, OSCE RFoM, 2014, <https://www.osce.org/fom/118052?download=true>.
- 16 OSCE ODIHR, “Handbook On Media Monitoring for Election Observation Missions”, 2012, <https://www.osce.org/odihr/elections/92057>.
- 17 UN Women, “Driving the Gender Responsive Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development”, 2016, <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2016/driving-gender-responsive-implementation-2030agenda.pdf?la=en&vs=5353>.

- 18 “Diagnóstico sobre el funcionamiento del Mecanismo de Protección para Personas Defensoras de Derechos Humanos y Periodistas”, UN Office of the High Commissioner for Human Rights - Mexico, https://www.hchr.org.mx/index.php?option=com_k2&view=item&id=1318:diagnostico-sobre-el-funcionamiento-del-mecanismo-de-proteccion-para-personas-defensoras-de-derechos-humanos-y-periodistas&Itemid=280.
- 19 Organization of American States, Inter-American Commission on Human Rights, Special Follow-up on the Investigations Regarding the Team of Journalists from El Comercio Newspaper, November 2018, https://www.oas.org/en/iachr/media_center/PReleases/2018/235.asp. IACHR, “Informe Final Del Equipo De Seguimiento Especial (Ese) Designado Por La Comisión Interamericana De Derechos Humanos Seguimiento Del Componente Investigar Los Hechos Que Resultaron En El Secuestro Y Asesinato De: Javier Ortega, Paúl Rivas Y Efraín Segarra (Integrantes Del Equipo Periodístico Del Diario “El Comercio)”, IACHR, 2019, http://www.oas.org/es/cidh/expresion/informes/Informe_Final_ESE_MC_Dicc2019.pdf.
- 20 OSCE RFoM, ‘A Dark Place: A SOFJO Documentary’ Trailer, 2019, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/410423>.
- 21 OSCE RFoM, #SOFJO Conference 2019: Increasing Opportunities for Freedom of Expression and Media Pluralism, 12 February 2019, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/sofjoconference2019>.
- 22 UNESCO, “Director-General’s Report on the Safety of Journalists and the Danger of Impunity”, UNESCO, 2018, <https://en.unesco.org/themes/safety-journalists/dgreport>.
- 23 UNESCO, “World Trends in Freedom of Expression and Media Development”, <https://en.unesco.org/world-media-trends>.
- 24 Larry Kilman, “An Attack on one is an attack on all: successful initiatives to protect journalists and combat impunity”, UNESCO, 2017, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000250430>.
- 25 Silvia Chocarro, “IPDC’s Role in the Promotion of the Safety of Journalists: A Way Forward”, UNESCO, 2016, http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/Analytical_Paper_IPDC_Safety_of_Journalists_SChocarro_DE.pdf.
- 26 “Newsletter - UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity”, UNESCO, <https://en.unesco.org/un-plan-action-safety-journalists/newsletter>.
- 27 Joint Declarations by the United Nations Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, the Organization for Security and Co-operation in Europe Representative on Freedom of the Media, and the Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression, <https://www.osce.org/fom/66176>.
- 28 “OSCE Media Freedom Representative and Council of Europe Commissioner for Human Rights urge systematic approach to counter gender-based violence online”, OSCE news item, 12 February 2019, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/411206>.
- 29 “Newsletter - UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity”, <https://en.unesco.org/un-plan-action-safety-journalists/newsletter>. “OSCE Media Freedom Representative and Council of Europe Commissioner for Human Rights urge systematic approach to counter gender-based violence online”, OSCE news item, 12 February 2019, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/411206>. “Secretary General Calls to End Impunity for Crimes against Journalists, in Message for International Day”, UN news item, 2 November 2017, <https://www.un.org/press/en/2017/sgsmi8776.doc.htm>.

İnternet aracı
kurumlar

Önerilen eylemler

1. İfade özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, politika ve uygulamalara katılım ve bunlarda ayrımcılık yapmama ile ilgili uluslararası insan hakları standartlarına saygı göstermek;
2. İçerik moderasyonu hakkındaki politikaların açık, şeffaf ve kullanıcılar için erişilebilir olmasını ve kullanıcıların içeriğin nasıl düzenlendiğini, nelerin çevrimiçi taciz ve suistimal oluşturduğunu ve bunların nasıl raporlanacağını bilmelerini sağlamak;
3. Tüm işlemlerinde kullanıcı merkezli ve ayrımcılık yapmama temelli yaklaşımları benimsemek;
4. İçeriklerin kaldırılmasını ve kullanıcıların veri isteklerini şeffaflıkla ve tutarlılıkla ele almak;
5. Kadınların gazetecilikteki konumunu desteklemek.

6. İnternet aracı kurumları

Kadın gazetecilerin haklarına saygı göstermek ve çevrimiçi güvenliği teşvik etmek

Tüm ticari işletmeler insan haklarına saygı gösterme sorumluluğuna sahiptir.¹ Bu sorumluluk, teknik hizmetler ve ağ oluşturmadan çevrimiçi etkileşimleri kolaylaştıran sosyal medya platformlarına kadar çok sayıda internet hizmeti sağlayıcısını kapsayan bir kategori olan internet aracı kurumları için, diğer hususların yanı sıra, kadın gazetecilerin ifade özgürlüğü hakkına ayrımcılık olmaksızın ve özel hayatlarının gizliliğine saygı duyularak tam olarak katılma ve kullanma becerilerinin ihlal edilmesinden kaçınmak anlamına gelmektedir.

Bu bölüm, bu kılavuzun amaçları açısından, gazetecilerin çevrimiçi taciz ve suistimallere uğramalarının en muhtemel olduğu belirli aracı kurum türlerine, bilhassa Twitter, Facebook, Instagram, Google ve YouTube gibi platformlara odaklanmaktadır. Bu bölümde, internet aracı kurumlarının evrensel insan haklarının korunmasına katkıda bulunmak ve kadın gazetecilerin çevrimiçi katılımını geliştirmek için desteklemesi ve benimsemesi gereken standartlar ve eylemler incelenmektedir.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararında, 57 AGİT katılımcı Devleti “gazeteciliğin ve teknolojinin geliştiğini ve bunun toplumsal müzakerelere katkıda bulunduğunu, ancak aynı zamanda gazetecilerin güvenliğine zarar verebilecek risklerin kapsamını da genişletebileceğini kabul etmektedir.” Ayrıca katılımcı Devletler “gazetecilerin ifade özgürlüğü hakkına ve özel hayatlarının gizliliğine keyfi veya yasa dışı müdahaleler olmaması hakkına zarar veren, bilhassa iletişimlerinin bilgisayar korsanlığı veya yasa dışı veya keyfi olarak gözetleme veya dinleme eylemlerinin hedefi haline gelmeye açık olması dâhil, gazetecilerin dijital çağdaki güvenliği ile ilgili belirli riskleri vurgulamaktadır.”

› **İfade özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, politika ve uygulamalara katılım ve bunlarda ayrımcılık yapmama ile ilgili uluslararası insan hakları standartlarına saygı göstermek**

Sosyal medya platformlarını ve bunların ilgili hizmetlerini de kapsayan internet aracı kurumları, uluslararası insan hakları hukuku kapsamında belirlenmiş olan ve çevrimdışı olarak korunan insan haklarının çevrimiçi olarak da korunduğunu kabul eden ilkeyi onaylamalıdır. Bu kurumlar ayrıca hizmetlerinde veya hizmetlerinin bir sonucu olarak kadınların güçlendirilmesine ve kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunan eylemleri uygulamaya koymalıdır.²

En azından, internet aracı kurumlarının politikaları ve hizmet kullanım koşulları yeterince açık ve erişilebilir ve [BM İş Dünyası ve İnsan Haklarına Dair Kılavuz İlkelerde](#) açıklanan şekilde uluslararası insan hakları standartları doğrultusunda olmalıdır.³ Politikalar ve hizmet kullanım koşulları ile bilhassa ifade özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği haklarını etkileyen topluluk ilkeleri ve herhangi bir internet aracı kurumu standartları, gereklilik ve orantılılık ilkelerini yansıtmalıdır. İnternet aracı kurumları, kadın gazetecilerin kendilerini çevrimiçi olarak kimliklerini açıklamadan ifade etmeyi tercih edebileceklerini kabul etmelidir; dolayısıyla şirketler gerçek ad veya kimlik istememeli ve anonimliğin kullanıcılar için gerçek bir seçenek olarak kalmasını sağlamalıdır.

Pratik düzeyde, internet aracı kurumları hizmetlerinin, ürünlerinin, politikalarının ve operasyonlarının uluslararası hukuk kapsamında korunan ve kadın gazetecilerin çevrimiçi katılımına olanak veren ifade özgürlüğü, özel hayatın gizliliği ve ayrımcılık görmeme gibi çeşitli haklar üzerindeki etkisini düzenli olarak değerlendirmeli veya denetlemelidir.

Bu değerlendirmeler, şirketlerin çevrimiçi taciz ve suistimallerin farklı tezahürlerini engellemek, susturmak, kaldırmak veya önceliğini azaltmak amacıyla geliştirdiği araçların ve ayrıca raporlama ve itiraz mekanizmalarının yararlılığı ve etkililiğinin bir takdirini içermelidir.

Etki değerlendirmeleri ayrıca içerikleri sunmak, öne çıkarmak veya özellikle cinsiyet temelli taciz ve suistimal anlamına gelecek içerikleri indirgemek için kullanılan algoritmaların oluşturduğu etkileri de incelemelidir.

İçeriği ve kullanıcıların etkileşimlerini izlemeye yönelik genel yükümlülükler, uluslararası insan hakları hukukuna aykırıdır.⁴ Bunlar kullanıcıların özel hayatlarının gizliliğini tehdit eder ve aracı kurumlar sorumluluktan kaçınmak için tedbiri elden bırakmadığından kısıtlayıcı önlemleri teşvik eder. İnternet aracı kurumları, içeriklerin aşırı kaldırılmasına veya gözetleme uygulamalarına yol açabilecek önlemler benimsememelidir. Kurumların kendi inisiyatifleriyle veya belirli içeriği kaldırma yükümlülükleri kapsamında benimsedikleri otomatik moderasyon araçları, bir tür yayın öncesi sansür görevi görebilir. “Suistimal” ile ilgili içeriğe yönelik veri yükleme filtreleri için zorlama, sakıncalıdır.⁵

İnternet aracı kurumları, tüm moderasyon uygulamalarının ve içeriği kaldırmak için belirlenen eylemlerin, gereksiz ve orantısız kısıtlamaları önlemek amacıyla ele alınması gereken insan hakları sonuçları olduğunu kabul etmelidir. Aracı kurumlar (‘Kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini düzenleyen uluslararası insan hakları standartları’ bölümünde sunulan) üç parçalı yasallık, meşruluk ve gereklilik ile orantılılık ilkesini uygulamalı ve içerik moderasyonu ile ilgili tüm uygulamalarında hukuki prosedüre saygı göstermelidir..

Kaynaklar

- [BM İş Dünyası ve İnsan Haklarına Dair Kılavuz İlkeler](#), Devletlerin ve ticari işletmelerin insan hakları standartlarını ve iş uygulamalarını geliştirmesine yönelik bir dizi ilkedir.⁶
- AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisinin (RFoM) [Yapay Zeka ve İfade Özgürlüğüne Dikkat Çekmek için Strateji Çalışması](#) (#SAIFE), yapay zekanın (AI) ifade özgürlüğünü nasıl etkileyeceğinin ve hangi ifade özgürlüğü tedbirlerinin gerekli olduğunun daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.⁷ Bu Çalışma ve özellikle çalışmadaki ön tavsiyeler, “nefret söylemi” ile nasıl mücadele edileceği dâhil olmak üzere yapay zekanın içerik moderasyonunda ve iyileştirilmesinde kullanımına odaklanmaktadır..
- ARTICLE 19, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin nasıl korunacağı ve destekleneceği konusunda sosyal medya platformlarına tavsiyeler içeren [Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimal ve başlıca sosyal medya platformları](#) adlı bir politika özeti yayınlamıştır.⁸

- › **İçerik moderasyonu hakkındaki politikaların açık, şeffaf ve kullanıcılar için erişilebilir olmasını ve kullanıcıların içeriğin nasıl düzenlendiğini, nelerin çevrimiçi taciz ve suistimal oluşturduğunu ve bunların nasıl raporlanacağını bilmelerini sağlamak**

Kullanıcılar her bir taciz ve suistimal türünü nelerin oluşturduğu hakkında yararlı bilgi sahibi olduğunda, tüm kullanıcılar içeriğin nasıl düzenlendiği (içeriğin üste çıkarılması, indirgenmesi ve kaldırılması dâhil) hakkında tam bilgi sahibi olduğunda ve yasal çözümlere etkili bir

erişime sahip olduğunda, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerle daha iyi mücadele edilebilir.

İnternet aracı kurumları, hizmet kullanım koşullarının, topluluk ilkelerinin ve diğer özel politikalarının (örneğin reklam ve ticaret politikaları) içeriğinin ve uygulamasının ifade özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği konusundaki uluslararası standartlara uygun olmasını sağlamalıdır. Yani hizmet kullanım koşulları ve benzerleri orantılı ve uygun, açık, anlaşılır ve tüm kullanıcılar için kolay erişilebilir olmalıdır.⁹ Kullanıcılar içeriklerinin kaldırılabileceğini, üste çıkarılabileceğini, indirgenebileceğini veya başka şekilde etkilenebileceğini öngörebilmelidir.¹⁰ Ayrıca kullanıcı verilerinin ne zaman ve nasıl toplanabileceği, tutulabileceği veya emniyet yetkilileri dâhil üçüncü taraflara verilebileceği açık olmalıdır.

Sosyal medya platformları, kullanıcılara yol gösteren hizmet kullanım koşulları ve diğer materyal ile birlikte, topluluk standartlarının ve politikalarının nasıl uygulandığına ilişkin ayrıntılı örnekler veya vaka incelemeleri sağlamalıdır. Cinsiyet temelli örneklerin kapsamlı bir listesi de dâhil olmak üzere çevrimiçi taciz ve suistimallerin farklı tezahürlerinin örneklerini içeren bölümler eklenmesi de kullanıcıların bu platformların politikalarını anlamalarına yardımcı olacaktır. Bu bölümler, gerçek vakaların örneklerini ve bunların politika icrası veya uygulamasındaki eğilimleri gösteren verileri veya belirli kuralların yorumlama ve uygulama farklarını gösteren kapsamlı ve ayrıntılı varsayımları içermelidir.¹¹

Ayrıca, sosyal medya platformlarının karar verme süreçlerinde daha fazla şeffaflığa ihtiyaç vardır. Örneğin, algoritmaların ve yapay zeka araçlarının, güvenilir işaretçi planlarının veya bu yöntemlerin bir kombinasyonunun

kullanımı dâhil, içeriği düzenlemek ve kaldırmak için hangi araçları kullandıkları ve bu araçların işlevi ve etkisi açık olmalıdır.

Politika ve uygulamalar için bilgi sağlayabilecek bir diğer hareket internet aracı kurumlarının çevrimiçi taciz ve suistimler ve bunların etkileri ile ilgili verileri düzenli ve halka açık olarak toplamaları, analiz etmeleri ve rapor etmeleridir.¹² Bu veriler ve raporlama veri koruma kuralları altında işlenmeli ve tamamen bilgilerinin bu spesifik amaçlar için kullanılmasına izin vermiş kullanıcılar tarafından sağlanan bilgilere dayanmalıdır.

Örnekler

Politikaların uygulanması hakkında bilgi: Twitter'ın [Şeffaflık Raporu](#), bazı hizmet kullanım koşullarının uygulaması kapsamında şirketin kullanıcı hesaplarına yönelik yaptığı işlemler hakkında istatistiksel veriler sağlamaktadır.¹³ Şirket ayrıca politikalarının her birinin açıklamasını, ayrıca raporların sayısını ve her bir politika uygulaması ile ilgili olarak yaptığı işlemleri yayınlamaktadır. Twitter'ın Yardım Merkezi, doğrudan bir tweet'ten veya bir profilden [Twitter Kuralları ihlallerinin rapor edilmesi](#) için bir kılavuz sağlamaktadır.¹⁴

Erişilebilir raporlama mekanizması: YouTube, [Topluluk İlkelerinin](#) her biri kapsamında suistimallerin rapor edilmesi için erişilebilir bir araç sağlamaktadır.¹⁵ Ancak bazı durumlarda, suistimale uğrayan kullanıcının şirkete ulaşmadan önce suistimali gerçekleştiren hesabın sahibi ile iletişim yollarını tüketmiş olması gereklidir.

İçerik kaldırma konusunda şeffaflık: Facebook kendi [Topluluk Standartları Uygulama Raporunu](#) yayınlamaktadır; şirket bu

raporda çıplaklık, sahte hesaplar ve taciz dâhil olmak üzere her bir topluluk ilkesi kapsamında aldıkları raporlara ilişkin sayısal verileri sunmaktadır.¹⁶ Şirket, itirazlar dâhil olmak üzere hakkında işlem yaptıkları toplam içerik sayısı ve otomatik araçlar yoluyla tespit ettikleri ve kaldırdıkları içerikler hakkında bilgi sağlamaktadır. Bununla birlikte, örneğin veri karşılaştırmalarına olanak vermediğinden, raporun hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından işlevsel olabilmesi için geliştirilmesi gereklidir. Twitter ve Google da bu tür şeffaflık raporları yayınlamaktadır; tüm sosyal medya platformlarının şeffaflık mekanizmalarını geliştirmeleri önem taşımaktadır.

Raporlama mekanizmalarına göre içerik kaldırmalar: YouTube kendi [Topluluk İlkelerinin Uygulanmasına İlişkin Şeffaflık Raporunu](#) yayınlamaktadır; bu raporda farklı raporlama planları, örneğin otomatik işaretleme, kullanıcı raporları, güvenilir işaretçiler, STK'ler ve hükümetler yoluyla kaldırılan videoların sayısı sunulmaktadır.¹⁷ Bu rapor ayrıca topluluk ilkelerine göre kaldırılan videoların sayısını da içermektedir.

Kaynaklar

- [BM İnsan Hakları Konseyi Düşünce ve İfade Özgürlüğü Hakkının Korunması ve Geliştirilmesi Özel Raportörü](#), içerik moderasyonunda özel sektörün sorumlulukları hakkında tavsiyeler sağlamaktadır.¹⁸
- [Sosyal ağ hizmetleri ile ilgili olarak insan haklarının korunmasına ilişkin Avrupa Konseyi \(CoE\) Tavsiyeleri](#), içerik moderasyonu konusunda ilkeler getirmektedir.¹⁹

- [“İnternet Aracı Kurumlarının Rolü ve Sorumlulukları” İnternet Özgürlüğü Konferansı](#) sonrasında CoE ve AGİT RFoM tarafından hazırlanan tavsiyeler, *diğerlerinin yanında*, hukukun üstünlüğüne dayanan şeffaf prosedürler yoluyla içerik moderasyonunu ele almaktadır.²⁰
- BM Fikir ve İfade Özgürlüğü Özel Raportörü, AGİT RFoM, Amerikan Devletleri Örgütü İfade Özgürlüğü Özel Raportörü ve Afrika İnsan ve Halkların Hakları Komisyonu İfade Özgürlüğü ve Bilgiye Erişim Özel Raportörü tarafından yayınlanan Ortak Deklarasyonlar, özel sektör ve internet aracı kurumları için insan hakları odaklı içerik moderasyonu konusunda tavsiyeler sağlamaktadır. Özellikle 2019 tarihli [Gelecek On Yılda İfade Özgürlüğü Alanında Karşılaşılabilecek Zorluklar Hakkında Yirminci Yıl Özel Deklarasyonu](#), özel içerik kurallarının bireylerin ifade özgürlüğünden yararlanma haklarına müdahale etmesini önlemeye yönelik ilkeler getirmektedir.²¹
- [İçerik Moderasyonunda Şeffaflığa ve Hesap Verebilirliğe İlişkin Santa Clara İlkeleri](#), internet platformlarının içerik moderasyonunun sahip olması gereken asgari şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeylerini belirleyen bir başlangıç noktası olması amacıyla hazırlanmış bir dizi ilkedir.²²
- [Aracı Kurum Sorumluluğuna İlişkin Manila İlkeleri](#), aracı kurum sorumluluğu konusunda bu temel koruma tedbirleri ve en iyi uygulamalar çerçevesini önermektedir.²³

› Tüm işlemlerinde kullanıcı merkezli ve ayrımcılık yapmama temelli yaklaşımları benimsemek

İnternet aracı kurumlarının çevrimiçi taciz ve suistimallerden etkilenen kullanıcı gruplarına bilgi verme ve bu gruplarla istişare etme ve içerik moderasyonu araçları ile yasal çözüm seçeneklerini bu deneyimlere ve endişelere dâhil etme şekillerini iyileştirmelerine büyük bir ihtiyaç duyulmaktadır.

Kullanıcıların, özellikle çevrimiçi hedef alınma olasılığı daha fazla olan kullanıcıların, internet platformlarına katılmanın risklerini azaltmak için ne yapabileceklerini bilmeleri gereklidir. Bu nedenle internet aracı kurumları, çevrimiçi güvenliğe yönelik en iyi uygulamalar ve suistimalde bulunan içeriği rapor etmeye yönelik teknik çözümler hakkında kullanıcılara bilgi vermelidir. Ayrıca yerel dillerde erişilebilir, kullanıcı dostu ve bulması kolay hizmet kullanım koşulları ve raporlama araçları sağlamaları gereklidir.²⁴

İnternet aracı kurumları, farklı taciz ve suistimal düzeyleri ve şekilleri arasında ayırım yapmak ve içerik kaldırma işlemlerinin nasıl uygulandığı ve bu işlemlerin uluslararası insan hakları hukuku kapsamında korunan niteliklere sahip kullanıcıları nasıl etkilediği konularında ilerleme kaydetmelidir. İnternet aracı kurumları cinsiyet ile ilgili konuları, bilhassa korunmasızlığı ve ötekileştirmeyi, ayrıca belirgin sansür ve ayrımcılık riski ile karşı karşıya olan toplulukların endişelerini aktif bir şekilde araştırmalı ve etkin bir şekilde dikkate almalıdır.²⁵ Bu nedenle internet aracı kurumları kullanıcıları için erişilebilir ve faydalı olan çözümler ve çareler geliştirmelidir. Bu yaklaşım ayrıca hedef alınan kullanıcılara yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin orantısız etkisini önlemek ve azaltmak ve algoritmik ve diğer yapay zeka temelli kararların etkisinin insan hakları odaklı değerlendirmelerine olanak vermek için çok önemlidir.

İnternet aracı kurumları, araçlarını ve politikalarını katılımcıların anlamlı bulduğu kamu ve sivil toplum istişareleri yoluyla tasarlamalı ve uygulamalı ve bu istişarelerin pratikteki sonuçlarını yayınlamalıdır.²⁶ İnternet aracı kurumları, kadın gazetecilerin güvenliği amaçları açısından, araçlarını ve hizmetlerini kullanan kadın gazetecilere ilişkin bağlamı, deneyimi ve engelleri dikkate alan metodolojiler ve prosedürler benimsemelidir. Söz konusu istişareler gazetecilerin, medyanın, sivil toplumun ve akademik çevrenin aktif bir şekilde katılmasının kolay olacağı bir şekilde tasarlanmalıdır; özellikle hizmetlerden etkilenen ülkelerden ve topluluklardan çok çeşitli etkilenmiş bireyler bu istişarelere katılmalıdır. Bu katılım, inisiyatiflerine ve programlarına kayıt olmak için gizlilik anlaşmaları veya aşırı bilgi talep edilmesi gibi lüzumsuz katılma gereklilikleri getirmemelidir.

Kaynaklar

- Kullanıcı tarafından üretilen içeriklerin düzenlenmesi, Devletler ve şirketler için faydalı tavsiyeler içeren [BM Düşünce ve İfade Özgürlüğü Hakkının Korunması ve Geliştirilmesi Özel Raportörü 2018 Raporunun](#) odak noktasıdır.²⁷
- Omidyar Network tarafından geliştirilen [Ethical Explorer Pack](#) (Etik Araştırmacı Paketi), diğer hususların yanında çeşitlilik, kapsama ve adillik ve eşitlik konularında iletişim başlatmalarına ve risk analizleri yapmalarına yardımcı olmak için sosyal medya şirketlerine ve hizmet geliştiricilere hitap etmektedir. Özdenetim normları ve etik süreçler geliştirmek isteyen şirketlerin, güvenliğinin ve cinsiyet eşitliğinin kendi işleri için ne anlama geldiğini tanımlamaları gereklidir.²⁸ Bu argüman ve öneri paketi spesifik

insan hakları öğeleri üzerinde durmasa da, teknoloji şirketlerinin insan hakları temelli bir yaklaşımı nasıl uygulayabilecekleri konusundaki tartışmaları dâhil edebilecekleri bazı yollara işaret etmektedir.

› İçeriklerin kaldırılmasını ve kullanıcıların veri isteklerini şeffaflıkla ve tutarlılıkla ele almak

İnternet aracı kurumlarının kullanıcılarının ve diğer etkilenen tarafların ifade özgürlüğü haklarına ve özel hayatlarının gizliliğine müdahale eden tüm süreçler ve eylemler mümkün olduğunca açık ve şeffaf olmalıdır.²⁹ Hakim sosyal medya platformları, söz konusu eylemler gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri önlemek veya bunlara karşılık vermek amacıyla gerçekleştirildiğinde dahi, içerik ile ilgili eylemlere gereklilik ve orantılılık testleri uygulamayı dikkate almalıdır.³⁰

İnternet aracı kurumları, ifade özgürlüğü, özel hayatın gizliliği ve ayrımcılık yapmama ihlalleri için yasal çözümler sağlamanın yanında, içerik kaldırma ve kullanıcıların veri istekleri ile ilgili kararlarını hukuki prosedüre dayandırmalıdır.³¹ Pratikte bu, internet aracı kurumlarının kararlarından etkilenen tüm tarafları kapsayan ve uygulanan politikaların tam açıklamalarını, karara yön veren değerlendirmeyi ve kararlara itiraz etmeye yönelik şikayet mekanizmalarının nasıl devreye alınacağına ait ayrıntıları içeren bildirim sistemleri oluşturmaları gerektiği anlamına gelmektedir.³²

İnternet aracı kurumları, içerik kaldırmalar ve kullanıcıların veri istekleri hakkındaki bilgileri yayınlamalıdır. Bu, içerikle ilgili olarak yapılan işlemler, itirazlar ve sonuçları hakkındaki istatistiksel bilgileri, ayrıca hem niceliksel hem de niteliksel bir perspektiften kararlarının tutarlılığı konusunda halkı

bilgilendiren tüm diğer bilgileri içermeli, ancak bunlarla sınırlı olmamalıdır. Bu bilgiler, internet aracı kurumlarının içerik moderasyonunun, otomatik sistemleri kullanımının ve bunların ifade özgürlüğü hakkı, özel hayatın gizliliği ve ayrımcılık yapmama üzerindeki etkilerinin kamu tarafından denetlenmesine olanak vermelidir.

İnternet aracı kurumlarının hükümetlerle bağlantısı ve ortaklıkları mümkün olduğunca şeffaf olmalı, hükümetler ile aracı kurumlar arasındaki etkileşimlerin değerlendirilmesine yönelik bilgiler mevcut ve faydalı olmalıdır. Hükümetlerin içeriklerin kaldırılmasına veya kullanıcıların bilgilerine erişmeye yönelik taleplerinin sayısı ve tanımlaması hakkındaki mevcut raporlar, bu aktörler arasındaki bağlantının tam olarak değerlendirilmesi ve incelenmesi için gerekli ayrıntıları sağlamamaktadır.

Şeffaflık raporları, talep ile ilgilenen makam, talep için yasal bir zemin olup olmadığı ve insan hakları ihlallerine veya talep mekanizmalarının kötüye kullanımına yerel itirazlara olanak verenler dâhil olmak üzere her ülkede talebe göre şirket tarafından yapılan işlemler hakkında kapsamlı bilgi içermelidir.

İnternet aracı kurumları, özellikle sosyal medya platformları, bağımsız denetime tabi olmayı taahhüt etmeli ve cinsiyet temelli taciz ve suistimal alanında olanlar dâhil, uygulamaları için daha iyi kamu denetimine ve hesap verebilirliğe olanak verecek olan sosyal medya konseyleri gibi çok paydaşlı düzenleyici organlara katılmayı dikkate almalıdır.³³

Örnekler

Bilgi taleplerine ilişkin raporlama yapılması: Twitter, ülkeye göre örnekler dâhil olmak üzere, yerel yasal dayanaklar temelinde hükümetlerin ve diğer “yetkili bilgilendirici” talepleri ile ilgili kararları hakkındaki bilgileri yayınlamaktadır. Twitter’ın [Bilgi Talepleri](#) hakkındaki şeffaflık raporu, ülkeye göre spesifik bir profil dâhil olmak üzere kategoriye ve ülkelere göre hükümet ve hükümet dışı başvuru sahiplerinden aldıkları yasal taleplerin hacmini içermektedir.³⁴ Bununla birlikte bu rapor, taleplerin yasal zeminine ilişkin temel bilgileri ve hükümetlerin yasal gereklilikleri karşıladığı - veya karşılayamadığı - vakaları sağlamamaktadır.

YouTube [Kullanıcı bilgilerine yönelik talepler için Sık Sorulan Sorular](#) sağlamaktadır.³⁵ Google, hükümetlerin içerik kaldırma taleplerine ilişkin istatistiksel veriler sağlamaktadır.³⁶

Facebook her altı ayda bir [Hükümetlerin Kullanıcı Verisi Talepleri](#) hakkında, ülkelere göre taleplerin sayısını ve birkaç spesifik vakanın kısa bir özetini veren bir rapor yayınlamaktadır.³⁷

Twitter, Google ve Facebook, kullanıcıların veri talepleri ile ilgili olarak, ülkelere göre genel sayısal verileri ve emniyet yetkililerinin isteklerine yönelik ilkelerinin uygulanmasını kapsayan bir bölüm içermektedir.³⁸

› Kadınların gazetecilikteki konumunu desteklemek

Kadın gazeteciler, internet aracı kurumlarının sağladığı hizmetler ve platformlardaki çevrimiçi taciz ve suistimallerden orantısız bir şekilde etkilenmektedir. İnternet aracı kurumları, çevrimiçi taciz ve

suistimallerin farklı tezahürlerine karşılık vermek için, farkındalık oluşturma kampanyaları, kadın gazetecilerin faaliyetlerinin desteklenmesi ve karşıt söylemlerin oluşturulmasına ve yayılmasına katkıda bulunulması yoluyla gerçekleştirilenler dâhil olmak üzere halka açık ve proaktif inisiyatifler üstlenmelidir.

İnternet aracı kurumları, örneğin şirketlerin sosyal medya platformları politikalarının nasıl uygulanacağı ve bunların raporlama ve itiraz mekanizmalarının nasıl kullanılacağı ve iyileştirileceği konularında kadın gazetecilere ve medya ile sivil toplumun diğer mensuplarına yönelik eğitimleri destekleyerek veya uygulayarak, kadın gazetecilerin hizmetlerine daha güvenli bir biçimde katılımını aktif bir biçimde teşvik edebilir ve artırabilir.

İnternet aracı kurumlarının gazetecilik hizmetlerini teşvik etmeyi veya gazetecilik faaliyetlerini artırmayı amaçlayan inisiyatifleri, bu çevrimiçi hizmetlerin cinsiyet duyarlı ve insan haklarına uygun olmasını sağlamak için gözden geçirilmelidir. Bu, örneğin, gazetecilik eylemleri için yararlı olan hizmetlerden sorumlu yöneticilerin tasarım ve uygulama aşamalarında aktif olarak kadın gazetecilere danışmaları ve kadınların güvenliğini artıracak seçenekler sunmaları anlamına gelir.

Örnekler

Kadın gazetecilerin deneyimlerinin görünür kılınması: Twitter'ın [#HerStory](#) (Onun Hikayesi) kampanyası, kadın gazetecilerin karşılaştığı sorunlardan bazıları hakkında kamu bilinci materyali üreten bir internet aracı kurumu için iyi bir örnektir.³⁹ Twitter, dünya genelinden kadın gazetecilerin işlerine ve kişisel hikayelerine ışık

tutmak amacıyla [Dünya Basın Özgürlüğü Günü](#) ne dikkat çekmek için 3 Mayıs 2019 tarihinde aylık video dizisini başlatmıştır.⁴⁰

Politikalar ve raporlama hakkında eğitim sağlanması: Twitter, kadın gazetecileri araçlarının kullanımı, politikaların uygulanması ve raporlama konularında eğitmek için bölgesel inisiyatifler ile birlikte çalışmaktadır. Ayrıca kadınların çıkarlarını ve endişelerini Twitter tartışmalarına taşıyan kampanyalar oluşturulmasını desteklemekte ve teşvik etmektedir.⁴¹

Kişinin rızası olmadan yayılan mahrem resimlere ilişkin uyarılar için kaynaklar sağlanması: Facebook'un [Rızam Olmadan Olmaz](#) inisiyatifi, mahrem resimlerin kişinin rızası olmadan yayılmasını önlemek ve bu tür olaylara karşılık vermek için farklı kaynaklar sağlamaktadır.⁴² Bu inisiyatif, özellikle kadın gazeteciler için tasarlanmış olmamakla birlikte, bireylere mahrem resimlerin kişinin rızası olmadan yayılmasını durdurma veya raporlama konularında yardımcı olmak için sivil toplum örgütleri ile birlikte uygulanan bir pilot projeyi içermektedir.

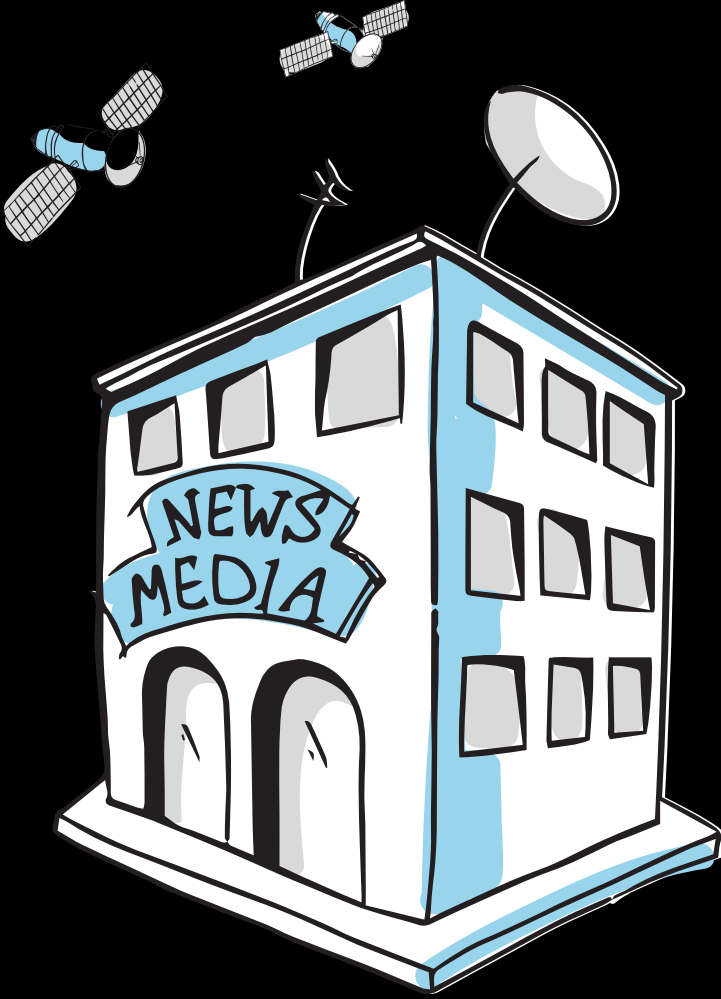
Koordine edilmiş saldırılara karşı teknik katman koruması: Google'ın [Kalkan Projesi](#) haber kuruluşlarının, gazetecilerin ve insan hakları savunucularının internet sitelerine, Dağıtık Hizmet Aksatma (Distributed Denial-of-Service - DDoS) saldırıları adı verilen ve medya sitelerine erişimi engellemeyi amaçlayan koordine edilmiş saldırılara karşı koruma sağlamaktadır. Bu koruma, Google'ın altyapısı ve araçları kullanılarak "kötü niyetli" olarak kategorize edilen trafiği filtreleyen önlemlerden oluşmaktadır. Bir internet sitesi saldırıya uğradığında, sitenin çalışmaya devam edebilmesi için Kalkan Projesi araçları "kötü niyetli" trafiği engellemektedir.⁴³

Son notlar

- 1 UN Human Rights Council, Resolution 17/4, “Human rights and transnational corporations and other business enterprises”, 15 June 2011, <https://daccess-ods.un.org/TMP/4498748.77929688.html>. The Special Representative of the UN Secretary-General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises developed the “Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations ‘Protect, Respect and Remedy’ Framework”, annexed to the final report to the Human Rights Council (A/HRC/17/31, <https://undocs.org/en/A/HRC/17/31>), which also includes an introduction to the Guiding Principles and an overview of the process that led to their development.
- 2 UN General Assembly, Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, “Online violence against women and girls from a human rights perspective”, A/HRC/38/47, 18 June 2018, paragraph 89, <https://undocs.org/A/HRC/38/47>.
- 3 UN High Commissioner for Human Rights, Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations “Protect, Respect and Remedy” Framework, 2011, https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf.
- 4 UN General Assembly, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, A/HRC/38/35, 6 April 2018, paragraph 67, <https://undocs.org/A/HRC/38/35>. European Union, Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (Directive on electronic commerce), Article 15, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX-%3A32000L0031>.
- 5 UN General Assembly, Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, A/74/486, paragraphs 34 and 35, 9 October 2019, <https://undocs.org/A/74/486>.
- 6 Adı geçen eserde, son not 3.
- 7 OSCE RfOM, “Strategy Paper to Put a Spotlight on AI and Freedom of Expression” #SAIFE, July 2020, https://www.osce.org/files/f/documents/9/f/456319_o.pdf.
- 8 ARTICLE 19, Online harassment and abuse against women journalists and major social media platforms London: 2020, <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2020/10/Gender-Paper-Brief-2.pdf>.
- 9 OSCE RfOM, “Recommendations following the Expert Meeting New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists”, 17 September 2015, <http://www.osce.org/fom/193556?download=true>.
- 10 “Future Thinking: Harlem Désir on Freedom of Expression Online”, Internet Society news item, January 2018, <https://www.internetsociety.org/blog/2018/01/future-thinking-harlem-desir/>.
- 11 UN General Assembly, “Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression”, A/HRC/38/35, 6 April 2018, paragraph 46, <https://undocs.org/A/HRC/38/35>.
- 12 OSCE, RfOM, “Communiqué 1/2019, Freedom of the Media on Media Pluralism, Safety of Female Journalists and Safeguarding Marginalized Voices Online”, 29 February 2019, <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/411917?download=true>.
- 13 “Twitter Rules enforcement”, Twitter, <https://transparency.twitter.com/en/twitter-rules-enforcement.html>.
- 14 “Report violations”, Twitter, <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/twitter-report-violation>.
- 15 “Report inappropriate content”, YouTube, <https://support.google.com/youtube/answer/2802027?hl=en>.

- 16 “Community Standards Enforcement Report”. Facebook, <https://transparency.facebook.com/community-standards-enforcement>.
- 17 “YouTube Community Guidelines enforcement”, Google, <https://transparencyreport.google.com/youtube-policy/removals?hl=en>.
- 18 UN General Assembly, “Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression”, A/HRC/32/38, 11 May 2016, <https://undocs.org/A/HRC/32/38>.
- 19 Council of Europe, Committee of Ministers, “Recommendations on the protection of human rights with regard to social networking services”, CM/Rec(2012)4”, 4 April 2020, <https://go.coe.int/IL7Uv>.
- 20 Council of Europe and OSCE RFoM, “Key Conclusions and Recommendations of the Conference on Internet Freedom ‘The Role and Responsibilities of Internet Intermediaries’, 13 October 2017, <https://www.osce.org/files/f/documents/6/7/371846.pdf>.
- 21 UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, the OSCE Representative on Freedom of the Media, the Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression, and the African Commission on Human and Peoples’ Rights (ACHPR) Special Rapporteur on Freedom of Expression and Access to Information, “Twentieth Anniversary Joint Declaration: Challenges to Freedom of Expression in the Next Decade”, 10 July 2019, <https://www.osce.org/files/f/documents/9/c/425282.pdf>.
- 22 Santa Clara Principles on Transparency and Accountability in Content Moderation, <https://santaclaraprinciples.org>.
- 23 Manila principles on intermediary liability, <https://www.manilaprinciples.org/principles>.
- 24 Adı geçen eserde, son not 2, paragraf 117.
- 25 Adı geçen eserde, son not 4, paragraf 48.
- 26 Adı geçen eserde, son not 4, paragraf 70.
- 27 A.g.e.
- 28 Omidyar Network, 2020, “Ethical Explorer Pack”, <https://ethicalexplorer.org/>. This is recommended by UNESCO in the publication “Steering AI and Advanced ICTs for Knowledge Societies: A Rights, Openness, Access, and Multi-stakholder Perspective”, 2019, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000368711/PDF/368711eng.pdf.multi>.
- 29 Adı geçen eserde, son not 20.
- 30 Adı geçen eserde, son not 6, paragraf 50.
- 31 Adı geçen eserde, son not 3.
- 32 Adı geçen eserde, son not 6.
- 33 ARTICLE 19, “Social Media Councils”, <https://www.article19.org/social-media-councils/>.
- 34 “Information Requests”, Twitter, <https://transparency.twitter.com/en/information-requests.html>.
- 35 “Requests for user Information FAQs”, Google, <https://support.google.com/transparencyreport/answer/9713961>.
- 36 “Government requests to remove content”, Google, <https://transparencyreport.google.com/government-removals/overview>.
- 37 “Government Requests for User Data”, Facebook, <https://transparency.facebook.com/government-data-requests>.
- 38 See Twitter’s [Guidelines for Law Enforcement](#); YouTube’s [FAQs on requests for users’ information](#); Facebook’s [Law Enforcement Request system and a guide](#).
- 39 Twitter News, “White House reporter for @NewsHour and co-moderator for this week’s #DemDebate, @Yamiche discusses what it’s like to be a female journalist of color.”, Twitter, 18 December 2019, <https://twitter.com/TwitterNews/status/1207330560881042528>.

- 40** Anabel Pasarow, “With #HerStory, Twitter Is Celebrating Women In Journalism”, Refinery29, 2 May 2019, <https://www.refinery29.com/en-gb/2019/05/231662/twitter-her-story-women-journalists-original-series>.
- 41** “Inclusion & Diversity Report March 2020”, Twitter, https://blog.twitter.com/en_us/topics/company/2020/Inclusion-and-Diversity-Report-March-2020.html.
- 42** “Not Without My Consent”, Facebook, <https://www.facebook.com/safety/notwithoutmyconsent/>.
- 43** “Project Shield”, Google Jigsaw, <https://projectshield.withgoogle.com/landing>.

Medya organları

Önerilen eylemler

1. Hem güvenlik hem de cinsiyet konularındaki kapsamlı politikalar ile iş yeri kültürünü geliştirmek;
2. Çevrimiçi taciz ve suistimal ile karşı karşıya kalan gazetecilere destek ve eğitim sağlamak;
3. İnteraktif çevrimiçi platformlar için cinsiyet duyarlı topluluk ilkeleri geliştirmek;
4. Serbest çalışan gazeteciler dâhil olmak üzere, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi tacizleri ve suistimalleri izlemek ve belgelendirmek.

7. Medya organları

Gazetecileri korumak iş yerinde başlar

Medya organlarının, daha somut bir deyişle, tüm farklı medya şirketi ve kuruluşu türlerinin sahiplerinin, yöneticilerinin ve yayın yönetmenlerinin gazetecilerin güvenliği üzerinde pozitif bir etkiye sahip olmak yükümlülüğü ve olanağı vardır. Bu kişilerin, serbest çalışanlar da dâhil olmak üzere hem haber merkezinde hem de sahada kendileri için çalışan tüm bireylerin güvenliğini ve emniyetini sağlama yükümlülüğü vardır.

Medya sahipleri, yazı işleri müdürleri ve yöneticiler, işverenler olarak, kadın gazetecilerin gazeteci oldukları için karşılaştıkları risklere ilaveten kadın olmaları nedeniyle ayrı bir risk katmanı ile karşı karşıya olduklarını kabul etmeli ve buna karşılık vermelidir.¹ Buna ek olarak medya kanalları, geleneksel olarak son derece ataerkil bir kültür olan iş yeri kültürünün, iş arkadaşlarından gelen potansiyel tehditleri tamamen ortadan kaldırmasını sağlama sorumluluğu taşımaktadır.

Medya sahipleri, yöneticileri ve yayın yönetmenleri tüm personel için önleyici ve koruyucu tedbirlere odaklanmalı, kadınların ihtiyaçlarına özel bir dikkat göstermelidir. Bütünsel bir güvenlik yaklaşımı için birbirini pekiştiren resmi ve gayri resmi farklı destek biçimleri sunulmalıdır.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararında, 57 AGİT katılımcı Devleti, “gazetecilerin çalışmalarına zarar veren ve halkın gazeteciliğin itibarına duyduğu güveni zedeleyen hedefli kampanyaların artmasından ve bu durumun gazetecilere yönelik tehdit ve şiddet riskini artırabileceğinden endişe duyduklarını” belirtmiştir.

› **Hem güvenlik hem de cinsiyet konularındaki kapsamlı politikalar ile iş yeri kültürünü geliştirmek**

Bir güvenlik kültürü çok önemlidir. Gazeteciler çalıştıkları medya organlarının hem dâhili hem de harici suistimalleri önlemek, azaltmak ve bunlara karşılık vermek için çaba göstermediğini hissederse, işleri daha da zorlaşır.

Kadın gazetecilerin güvenlik eksikliği genellikle iş yerlerinde başlar. Ayrımcı kültürel normlar ve damgalar ile amirlerinin suistimallere karşı harekete geçeceğine inanmamaları birleştiğinde, kadın gazeteciler cinsiyet temelli şiddeti rapor etmekten vazgeçmektedir. Bu bağlamda, suskunluk hakim olur.²

Bir medya şirketi için kültürü iyileştirmenin ilk adımı, cinsiyet temelli şiddetin bir sorun olduğunu ve tek bir gazeteciye yapılan saldırının o medya organının tamamına yapılmış bir saldırı olduğunu kabul etmektir. Bu, kadınların çevrimiçi iletişim yoluyla erkek meslektaşlarından daha sık ve daha zararlı şekillerde hedef alındığını kabul ederek çalışmayı da kapsar.³ Aynı zamanda meslektaşlarının da kadın gazetecileri hedef alabileceğini ve bu olayların rapor edilmeyebileceğini kabul etmeyi de içerir.

Medya organları, kadın gazetecileri desteklemek için, haber merkezlerinin ve örneğin haber yapılan coğrafi bölgenin koşulları gibi diğer çalışma ortamlarının ve farklı saha görevi türlerinin güvenlik denetimlerini düzenli olarak yapmalıdır. Ayrıca, bireylerin söz konusu medya organı için çalışırken karşılaşılabilecekleri farklı risk türlerini daha iyi anlamak için dijital güvenlik denetimleri ve değerlendirmeleri gerçekleştirmelidir. Bu süreç sayesinde güçlü ve zayıf operasyonel yönlerini belirleyebilirler. Medya organları, denetimlerdeki bulgulara dayanarak ve gazeteciler ile işbirliği

yaparak fiziksel emniyeti, dijital emniyeti ve psikosozal desteği ele alan bütünsel güvenlik politikaları uygulamalıdır.

Medya şirketleri, pozitif bir haber merkezi kültürünün teşvik edilmesiyle bağlantılı olarak, çeşitli çevrimiçi taciz ve suistimal biçimleri dâhil olmak üzere saldırıları önlemek ve bunlara karşılık vermek için ilkeler ve protokoller geliştirmelidir. Bu ilkelerin ve protokollerin uygulanmasından sorumlu olacak bir kişi görevlendirilmeli ve bu ilkeler ve protokoller hızla değişen teknolojik bir ortamda amacına uygun kalabilmeleri için düzenli olarak gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir.

Bu ilkelere, gazetecilerin çevrimiçi taciz ve suistimalleri rapor etmek kullanabilecekleri tüm seçeneklerin ve hukuki tavsiye veya psikosozal destek gibi ihtiyaç duydukları tüm yardımı nasıl alabileceklerinin açıkça belirtilmesi önemlidir. Aynı zamanda bu ilkeler, kalıplaşmış iç prosedürlerin gazetecileri - söz konusu saldırıların kişisel ve mahrem doğası nedeniyle - cinsiyet temelli saldırıları rapor etmekten alıkoynabileceği gerçeğini kabul etmelidir. Bu nedenle iç prosedürler bir dizi esnek eyleme olanak vermelidir. Örneğin; bir gazeteci konuyu amirlerine kişisel olarak götürmek yerine, suistimali rapor etmesini istemek için yakın bir meslektaşıyla konuşmayı tercih edebilir. Bir başka senaryoda, bir gazeteci konuyu dâhili veya harici olarak daha ileriye taşımadan psikosozal destek almak isteyebilir.

Cinsiyet temelli tacizin bir iş yerinin içinden de kaynaklanabileceği bilindiğinden, çevrimiçi taciz ve suistimalleri raporlamaya yönelik kurumsal yapılar gazetecilerin hem dâhili hem de harici saldırıları ele almasına olanak vermelidir. Mekanizmalar kolay erişilebilir olmalı, gizlilik ve yönetimin zamanında karşılık vermesi güvenceleri sağlanmalıdır.

Erkeklerin kadınlardan daha fazla olanağa sahip olmasının ve daha fazla ücret almasının standart olduğu eşitlikçi olmayan toplumlar, kadın

gazetecilere yönelik cinsiyet temelli saldırıları desteklemektedir. Ayrıca bu tür toplumlarda, kadınlara yönelik taciz ve şiddetin tam boyutu ve etkisi çoğu kez kabul edilmemektedir. Bu tür saldırıların temel nedenleriyle mücadele edebilmek için, medya organlarının ücretler, terfiler, iş-hayat dengesi ve karar verici yetkisine sahip görevlere erişim açısından cinsiyet eşitliği politikalarını benimsemesi ve uygulaması gereklidir.⁴ Politikalar aynı zamanda iş yerindeki cinsel şiddeti de ele almalı ve kurum içinde sınırların aşıldığı durumlara karşılık olarak uygun hareket tavrını belirtmelidir. Cinsiyet politikaları, kadın gazeteciler ve dernek ve sendika temsilcileri dikkate alınarak tasarlanmalı ve tüm personel bu politikaları iyi bilecek şekilde eğitilmelidir.

Yayın politikaları da medya içeriğinde cinsiyet eşitliğini teşvik etmelidir. Bunun nasıl başarılabilceğine ilişkin tavsiyeler arasında kadınların sesine haberlerde yer verilmesi, haber kapsamında cinsiyet yanlılığından kaçınma, topluma mal olmuş kadınların haber yapılması ve cinsel şiddetin damgalayıcı veya travmayı ağırlaştırıcı olmayan bir şekilde haber yapılması yer almaktadır.

Örnekler

En iyi uygulamaların tartışılması: Avrupa genelindeki medya organları Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI) tarafından AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi Ofisi ile işbirliği içinde gerçekleştirilen ve kadın gazetecilere çevrimiçi taciz ve saldırıları ele almaya yönelik en iyi uygulamaları inceleyen cinsiyet konusundaki bir araştırmaya katılmıştır. IPI, 2019 yılında bir dizi tavsiye içeren [Gazetecilere Yönelik Çevrimiçi Şiddetin Ele Alınması için En İyi Haber Merkezi Uygulamaları](#) adlı raporu yayınlamıştır.⁵

Şeffaf ilkeler ve protokollerin uygulanması: Çevrimiçi taciz konusundaki [Haber Merkezleri ve Gazeteciler için Çevrimiçi Tacizi Ele Almaya Yönelik Önlemler](#) adlı bir kılavuz protokol IPI'nın çevrimiçi kaynaklar sayfasında çok sayıda dilde mevcuttur. Bu protokol Avrupa genelindeki en iyi uygulamalardan faydalanmakta ve spesifik tavsiyeler sunmaktadır. IPI, bu ilkeleri uygulamak için birkaç haber organı ile birlikte çalışmaktadır.⁶

Dünya Gazeteler ve Haber Yayıncıları Birliği (WAN-IFRA), medya kuruluşlarına ve medya işverenlerine iş yerindeki cinsel tacizi önlemede ve yapıcı bir şekilde ilgilenmelerinde yardımcı olmak için [Medyada cinsel taciz - işverenler ve çalışanlar için pratik bir kılavuz](#) adlı pratik bir adım adım kılavuz hazırlamıştır.⁷ Bu kılavuz neyin rapor edileceği, rapor edilirken nasıl davranılacağı ve rapor sunulduktan sonra nasıl hareket edileceği konusunda medya şirketlerinin İnsan Kaynakları uzmanları tarafından geliştirilmiş modeller sunmaktadır.

Avusturya'nın kamu yayın kuruluşu Österreichischer Rundfunk, cinsiyet eşitliği hedeflerine sahip protokoller oluşturan medya organlarına bir örnektir. Bu kamu yayın kuruluşu cinsiyet eşitliğini teşvik etmek ve kadınların kariyerlerini ilerletmek, iş hayatı ve özel hayat arasında daha iyi bir denge kurulmasını desteklemek ve teknik alanlar dâhil kuruluştaki sektörler genelinde kadınların yüzde 45 temsil oranına ulaşmasını sağlamak için bir özdenetim aracı oluşturmuştur.⁸

Rusya'nın Novaya Gazeta yazı işleri bürosu, psikolojik ve cinsel şiddete karşı bir protokolü benimsemiştir.⁹ Bu protokol cinsel tacizi ve psikolojik baskıyı tanımlamakta ve olası şikayetler ile ilgilenecek bir kurulun kurulmasını öngörmektedir. Kurul yazı işleri müdürünü, yayın yönetmenini veya daha önce bu konularda suçlu bulunmuş kişiler içermeyecektir.

ACOS Alliance, Dart Centre ile birlikte, travmaya maruz kalmış serbest çalışanlar ile birlikte çalışma konusunda [Dirence Öncülük: Yazı İşleri ve Haber Müdürleri için Bir Kılavuz](#) adlı çalışmayı geliştirmiştir.¹⁰

Olaylara seyirci kalanların eğitimlere dâhil edilmesi: Bazı araştırmalar, geleneksel cinsel taciz eğitimlerinin çoğunun etkili olmadığını göstermektedir. The New York Times gazetesi, [Cinsel Taciz Eğitimi İşe Yaramıyor, ama Bazı Şeyler Yarıyor](#) adlı makalesinde, medya organlarını da içeren kuruluşların iş yeri kültürlerinde anlamlı bir değişim yaratmak için izleyebileceği ipuçları sunmaktadır.¹¹ Makalede, diğer yaklaşımların yanı sıra olaylara seyirci kalanların eğitilmesi vurgulanmaktadır.

Kaynaklar

- ACOS Alliance tarafında oluşturulan [Haber Kuruluşları Güvenlik Öz-Değerlendirmesi](#), haber organlarını güvenlik uygulamalarını ve protokollerini gözden geçirmelerini ve iyileştirmelerini desteklemeye yönelik üye tavsiyelerini içeren bir araçtır.¹²
- WAN-IFRA tarafından hazırlanan [Beklenen ve beklenmeyen için plan yapın: Bir risk değerlendirmesini tamamlarken düşünmeniz gerekenler](#) adlı blog, haber merkezleri için, gazetecilerin bir göreve başlamadan önce doldurması gereken izlemesi kolay şablonlar oluşturmak gibi temel hususları sağlamaktır.¹³
- [UNESCO'nun Medya için Cinsiyet Duyarlı Göstergeleri](#), medya çalışmaları ve içeriğinde cinsiyet duyarlılığını ölçmek için bir çerçeve sağlamaktadır; bu çerçeve medyanın cinsiyet duyarlı bir

yaklaşım geliştirmeye yönelik bir öz-değerlendirme yapmasına yardımcı olmaktadır.¹⁴

- AGİT RFoM Ofisi, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği hakkında, medya kuruluşlarına yönelik kaynaklar ve tavsiyeler de içeren bir [bilgi notu](#) yayınlamıştır.¹⁵

› **Çevrimiçi taciz ve suistimal ile karşı karşıya kalan gazetecilere destek ve eğitim sağlamak**

Medya sahipleri, yöneticileri ve yayın yönetmenleri, çevrimiçi taciz ve suistimale karşı karşıya kalan gazeteciler için çeşitli destek biçimleriyle hızla harekete geçmeye hazır olmalıdır. Hedef alınan gazeteciler fiziksel güvenliğe, alternatif görevlere, psikososyal ve hukuki yardıma veya yukarıdakilerin tümünün bir birleşimine ihtiyaç duyabilir.

Ayrıca medya sahipleri, yöneticileri ve yayın yönetmenlerinin, vakaları sosyal medya şirketlerine ve/veya emniyet kurumlarına rapor etmeyi seçen gazetecilere yardım ve destek sağlamaya hazır olmaları gereklidir. Bu sürecin bir parçası olarak, saldırıların rapor edilmesine ilişkin riskleri değerlendirmeleri ve hedef alınan gazetecinin rızasının olduğundan emin olmaları gerekir. Medya organları, kadın gazeteciler için deneyimlerini ve endişelerini paylaşmaya yönelik güvenli alanlar sağlayan akran destek gruplarının veya diğer destek kanalı türlerinin geliştirilmesini kolaylaştırmalı veya buna öncülük etmelidir.

Kurumsal desteğe rağmen, gazeteciler, özellikle de serbest çalışanlar, çoğu kez çevrimiçi taciz ve suistimallerin asıl yükünü tek başlarına çekmektedir. Bu nedenle medya organları saldırıların tanımlanmasına ve ele alınmasına yardımcı olmak için tüm gazetecilere araçlar

sağlamaya öncelik vermelidir. Medya organlarının iç politikalara ve protokollere ilişkin eğitimler dâhil, bütünsel korunma konusunda eğitim sağlayarak gazetecilerinin korunma becerilerini destekleme ve geliştirme sorumluluğu vardır. Bu eğitimler travma risk yönetimini, çevrimiçi cinsiyet temelli şiddetin tezahürlerine ilişkin farkındalığı ve dijital güvenlik araçlarını kapsamalıdır.

Mentorluk programlarının uygulamaya konması veya teşvik edilmesi kadın gazeteciler arasında bağlantılar ve diyalog oluşturabilir ve gazetecilerin yararlı kaynaklara yönlendirilmelerine yardımcı olabilir.

Cinsiyet temelli taciz ve suistimal, sosyal normlarda derin köklere sahiptir. Medya organları bu sosyal normlarla ilgili pozitif bir değişiklik sağlayabilecek bir konumdadır. Bu nedenle gazetecilerin ve medya çalışanlarının yaptıkları haberlerde cinsiyet yanlılığını ve klişeleri nasıl ele alacakları ve cinsiyet temelli şiddet konusunda nasıl duyarlı haber yapacakları konusunda eğitilmeleri, medyanın haber kapsamındaki çeşitliliği de destekleyebilir.¹⁶

Medya çeşitliliğini artırmanın bir yolu, kadınları haberlerdeki ve röportajlardaki tüm arka planlara gittikçe artan bir şekilde dâhil etmek ve kadınların siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hayattaki rollerini kabul etmektir. Cinsiyet eşitliği konusunda daha iyi bir durumda olan ülkelerde bile, kadınların medyadaki temsili düşüktür veya damgalayıcı olabilir.¹⁷

Cinsiyet temelli şiddet ve çevrimiçi taciz ve suistimal konularındaki eğitim kursları düzenli bir şekilde yapılmalı ve iç eğitimin ve beceri gelişiminin bir kereye mahsus, sırasını savmak için yapılan bir uygulama değil de uzun vadeli ve anlamlı bir süreç olmasını sağlamak için devam kursları düzenlenmelidir.

Örnekler

Bir destek fonu kurulması: Finlandiya'da, çevrimiçi taciz ve tahrik dâhil olmak üzere tehditlerin ve zalimane davranışların mağduru olan gazetecilere yardımcı olmak için bir [destek fonu](#) oluşturmak amacıyla, önde gelen medya şirketleri ve sendikalar güçlerini birleştirmiştir.¹⁸

Çevrimiçi taciz ve suistimallere aktif olarak karşılık verilmesi: İspanya'da, El País ve La Vanguardia gazeteleri ile Catalunya Ràdio, saldırıya uğrayan gazetecileri desteklemek için [sosyal medya ekipleri](#) oluşturmuştur. Bu ekiplerin çalışmaları arasında saldırılara sosyal medyada doğrudan karşılık vermek, platformlarındaki içeriği geri çekmek, saldırıları belgelemek ve etkilenen gazetecilere yasal işlemler için hazırlanmalarında destek olmak yer almaktadır.¹⁹

Daha fazla kadınla röportaj yapılması: 2011 yılında, Belçika'nın Fransızca yayın kuruluşu RTBF'nin yönetimi, gazetecilerini mümkün olan durumlarda erkeklerden ziyade kadınlarla röportaj yapmaya yönlendiren [Cherchez la femme](#) (Kadını ara) adlı bir inisiyatif başlatmıştır. Bu önlem, haber yayınlarında yer alan kadınların oranını artırmıştır.²⁰

Medyaya katılımın günlük olarak izlenmesi: Prognosis Shamebot adlı araç, İsveç ve Finlandiya'daki yaklaşık 30 çevrimiçi günlük medya organında çıkan erkek ve kadın isimlerinin yüzdesini karşılaştırmaktadır.²¹ Bu spesifik aracın, medyaya katılımın niteliği hakkında bilgi sağlamaması gibi kısıtlamaları vardır; ancak zaman içinde bu aracı kullanan medya organları, medyadaki erkekler ve kadınlara ilişkin iç görüşmeleri ve medya sektörü dâhilindeki tartışmaları teşvik etmesi açısından bu aracı faydalı bulmuştur.

Kaynaklar

- Avrupa Konseyinin cinsiyet eşitliği ve medyadan sorumlu Bakanlar Komitesi, [Rec\(2013\)1](#) sayılı tavsiye kararında medya organlarının, “özdenetim önlemleri ve iç davranış/mesleki ahlak kuralları benimsemeleri ve medya haber kapsamında cinsiyet eşitliğini teşvik eden standartlar geliştirmeleri” tavsiyesinde bulunmaktadır. Ayrıca üçüncü tarafları, “endişelerini özdenetim organlarına bildirerek cinsiyet eşitliğini sürekli olarak savunmaya” teşvik etmektedir.²²
- Medya Çeşitliliği Enstitüsü tarafından hazırlanan [Siyaseti Betimlemek: Cinsiyet ve Televizyon Üstüne Araçlar](#), gazetecileri siyasetteki kadınları nasıl betimlediklerini daha iyi dikkate almaları için eğitime yönelik sekiz modül içermektedir.²³
- [SaferJourno: Medya Eğitimcileri İçin Dijital Emniyet Kaynakları](#), öğrencilere, profesyonellere ve akranlarına dijital güvenlik ve çevrimiçi emniyet dersleri veren medya eğitimcileri için Internews tarafından oluşturulmuş ücretsiz ve açık kaynaklı bir müfredat kılavuzudur.²⁴ İnternette indirilebilen bu yayın, altı farklı modül için ders planları sağlamaktadır: risklerin değerlendirilmesi, temel koruma, cep telefonu güvenliği, verilerin güvende tutulması, güvenli bir biçimde araştırma yapma ve e-postaları koruma.

› İnteraktif çevrimiçi platformlar için cinsiyet duyarlı topluluk ilkeleri geliştirmek

Günümüzde medya organlarının çoğu internet sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında interaktif çevrimiçi alanlara sahiptir. Medya organlarının çevrimiçi platformlarına kullanıcı katılıma ilişkin açık topluluk ilkeleri, çevrimiçi taciz ve suistimallerin önlenmesine yardımcı olabilir veya saldırıların şiddetini azaltabilir. Medya organlarının çevrimiçi platformlarındaki tartışmaların moderasyonu cinsiyet temelli çevrimiçi suistimalleri önlemek veya azaltmak için önemli bir araç olabilir, ancak bunun ifade özgürlüğünü olumsuz etkilememesi gereklidir. Ayrıca, gazetecilerin sosyal medya platformlarında nasıl etkileşim kuracağı konusundaki netlik, gazetecinin ve medya organının riski değerlendirmek ve saldırılara uygun biçimde karşılık vermek için ihtiyaç duydukları süreyi kısaltmaya da yardımcı olabilir.

Medya organları ayrıca topluluk katılımına proaktif bir şekilde yatırım yaparak ve çevrimiçi platformlarında yapıcı diyalogları destekleyerek taciz ve suistimalleri engellemek için çalışabilir. Bunu yapmanın bir yolu, bu işle ilgilenecek topluluk yöneticilerinin görevlendirilmesidir.

Örnekler

Topluluk ile ilişki kurulması: İngiliz Yayın Kuruluşu (BBC), platformlarında yorum ve yükleme yapmaya yönelik [Kurum Kuralları](#) belirlemiş ve okuyucularının kötü niyetli davranışlardan kaçınmalarını özellikle istemiştir.²⁵

Bir topluluk diyalog yöneticisi görevlendirilmesi: 2018 yılında Fin kamu yayın kuruluşu Yle, platformlarında [topluluk yönetimini](#)

uygulamaya koymuştur. Yle, daha pozitif bir çevrimiçi tartışma kültürü yaratmak için bir izleyici diyalog yöneticisi atamıştır.²⁶

Deutsche Welle'nin (DW), DW'nin mevcut olduğu her Almanca servis platformunda sadece söz konusu platformun moderasyonu ile görevli bir topluluk yöneticisi vardır, ayrıca İngilizce servisinin yirmi dört saat boyunca aktif topluluk yöneticileri bulunmaktadır.²⁷

Kaynaklar

- Medya Çoğulculuğu ve Medya Özgürlüğü Merkezi, Avrupa Birliği Üye Devletlerinin medya organları genelindeki sosyal medya ilkelerini içeren bir [çevrimiçi veri tabanı](#) oluşturmuştur.²⁸

› Serbest çalışan gazeteciler dâhil olmak üzere, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi tacizleri ve suistimalleri izlemek ve belgelemek

Gazetecilik için nispeten yeni bir tehdit olan çevrimiçi taciz ve suistimallerin tam boyutunu ve etkisini anlamak için daha fazla veri gereklidir. Medya organları, personellerine yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri belgeleyerek hem kendi personellerine yardımcı olabilir, hem de gazetecilerin güvenliğine önem veren topluma hizmet edebilir. Çevrimiçi taciz ve suistimallerin farklı tezahürleri ve boyutları hakkındaki ayrıştırılmış verilerin toplanması, suistimalin niteliğini tasdik eden risk değerlendirmeleri yapmak ve zaman içerisindeki değişiklikleri anlamak için çok önemlidir. Bu, medya organlarına her bir olayın durumunu izlemesi ve saldırılar suç teşkil eder duruma geldiğinde kanıtların saklanması dâhil olmak üzere karşılık olarak alınan önlemleri belirtmesi ve geliştirmesi için daha iyi olanaklar sağlayacaktır.

Medya organları bu bilgiler ile mevcut ulusal koruma mekanizmaları, uluslararası insan hakları kurumları, politika yapıcılar ve emniyet yetkilileri ile daha etkili iletişim kanalları kurabilir ve bu verilerin bazılarını paylaşabilir. Bunun amacı, belirli bir gazeteciye yönelik veya belirli bir fail tarafından gerçekleştirilen suistimallerdeki tırmanışın odaklanmış izleme ve karşılıklar gerektirdiği spesifik durumlar dâhil olmak üzere, kapsamlı politika karşılıklarının benimsenmesine katkıda bulunmaktır.

Bu aynı zamanda tam bir şeffaflık ve tüm personelin ve serbest çalışanların işbirliğini, ayrıca saldırıya uğrayan gazetecinin rızasının alınmasını gerektirir. Gazeteci rıza gösterse bile, verilerin halka açık olarak veya devlet kurumları, emniyet yetkilileri, sivil toplum grupları ile veya herhangi bir kamu platformunda paylaşılması durumunda medya organının kimlik bilgilerinin kullanımı konusunda bir risk değerlendirmesi yapması gereklidir.

Örnekler

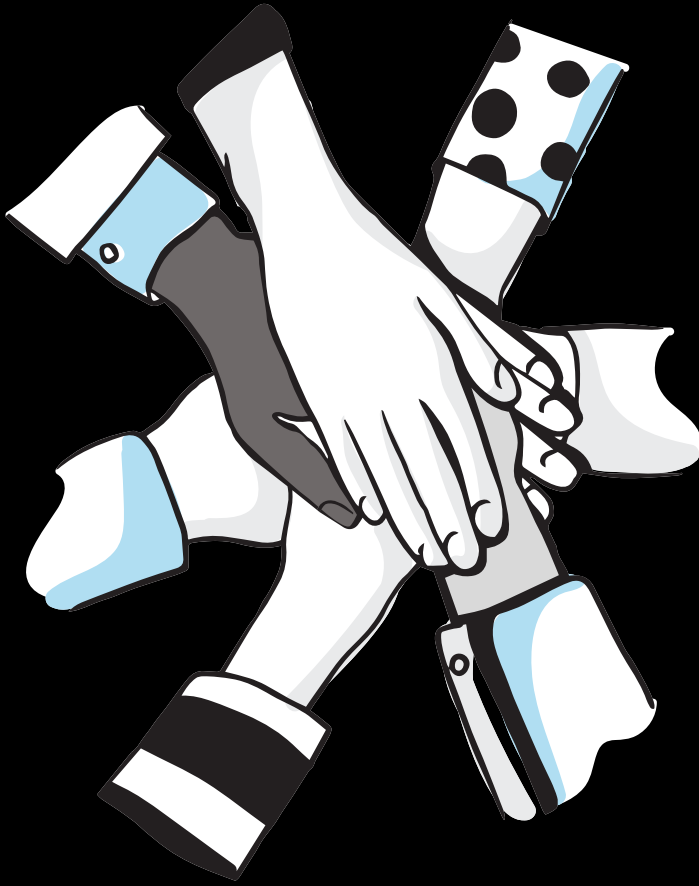
İhlallerin izlenmesine yönelik bir portal oluşturulması: Balkan Araştırmacı Gazetecilik Ağı, Orta ve Güneydoğu Avrupa'daki altı ülkede yaşanan dijital hak ve özgürlük ihlallerini izleyen [BIRD](#) adlı bir kaynak portalı oluşturmuş ve kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi saldırılar hakkında bir araştırma raporu yayınlamıştır.²⁹

Çevrimiçi suistimallere ilişkin araştırmalar yapılması: The Guardian gazetesi, gazetecilerine yönelik çevrimiçi suistimallerin niteliğini anlamak için, 2006 yılından bu yana internet sitesinde yapılan 70 milyon yorum üzerinde bir araştırma yaptırmıştır. Bu medya organı, suistimale uğrayan her on yazarından sekizinin kadın olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular, [Guardian yorumlarının karanlık tarafı](#) adlı raporda paylaşılmıştır.³⁰

Son notlar

- 1 Elisa Lees Munoz, “Why we should prioritize women journalists’ safety”, International Women’s Media Foundation, <https://www.iwmf.org/2017/11/why-we-should-prioritize-women-journalists-safety/>.
- 2 Silvia Chocarro, “The safety of women journalists: Breaking the cycle of silence and violence”, IMS Defending Journalism book series, International Media Support, 2019, <https://www.mediasupport.org/publication/the-safety-of-women-journalists>.
- 3 Mozilla Foundation, “Women journalists feel the brunt of online harassment”, Internet Health Report, 2019, <https://internethealthreport.org/2019/women-journalists-feel-the-brunt-of-online-harassment/>.
- 4 Gender Equality Commission, “Handbook on the implementation of Recommendation CM/Rec(2013)1 of the Committee of Ministers of the Council of Europe on gender equality and media”, Council of Europe, 2015, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168059058>.
- 5 Barbara Trionfi and Javier Luque Martínez, “Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists Perspectives from Finland, Germany, Poland, Spain and the United Kingdom”, IPI, in cooperation with the OSCE RFoM, <https://ipi.media/wp-content/uploads/2019/06/IPI-report-online-harassment-06032019.pdf>.
- 6 IPI, “Measures for Newsrooms and Journalists to Address Online Harassment”, Ontheline Newsrooms, <https://newsrooms-ontheline.ipi.media/>.
- 7 R. Zausmer, J. Godia, “Sexual Harassment in the Media”, Women in the News, 2018, <http://www.womeninnews.org/resource/41>.
- 8 Adı geçen eserde, son not 3, paragraf 17.
- 9 “Рабочее место должно быть безопасным” (Workplace must be safe), Novaya Gazeta, 14 July 2020, <https://novayagazeta.ru/articles/2020/07/14/86271-raboochee-mesto-dolzhno-byt-bezopasnym>.
- 10 Dart Centre and ACOS Alliance, “Leading Resilience: A Guide For Editors & Managers”, 2020, <https://www.acosalliance.org/trauma-management-for-editors>.
- 11 Claire Cain Miller, “Sexual Harassment Training Doesn’t Work. But Some Things Do.”, The New York Times, 11 December 2017, <https://www.nytimes.com/2017/12/11/upshot/sexual-harassment-workplace-prevention-effective.html?smid=fb-nytimes&smtyp=cur&r=0>.
- 12 ACOS Alliance, “News Organizations Safety Self-Assessment”, <https://www.acosalliance.org/self-assessment>.
- 13 Caroline Scott, “Plan for the expected and unexpected: What you need to think about when completing a risk assessment”, World Association of Newspapers and News Publishers, 6 April 2019, <https://blog.wan-ifra.org/2019/06/04/plan-for-the-expected-and-unexpected-what-you-need-to-think-about-when-completing-a-risk->
- 14 UNESCO, “Gender-Sensitive Indicators for Media: Framework of indicators to gauge gender sensitivity in media operations and content”, 2012, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000217831>.
- 15 OSCE RFoM, #SOFJO Factsheet: Safety of Female Journalists Online, 2018, https://www.osce.org/files/f/documents/2/5/370331_o.pdf.
- 16 The New York Declaration, “Gender & media: challenges and opportunities in the Post 2015 era”, 11 March 2017, <https://whomakesthenews.org/wp-content/uploads/who-makes-the-news/Reports/The%20New%20York%20Declaration%202017%20on%20gender%20and%20media.pdf>.
- 17 Sarah Macharia et al., “Who Makes the News? Global Media Monitoring Project”, WACC, 2015, <https://whomakesthenews.org/gmmp-2015-reports>.

- 18 “Media houses and unions set up fund to support journalists facing harassment”, The Union of Journalists in Finland news item, 28 May 2019, <https://journalistiliitto.fi/en/media-houses-and-unions-set-up-fund-to-support-journalists-facing-harassment/>.
- 19 Adı geçen eserde, son not 5.
- 20 Adı geçen eserde, son not 4.
- 21 Prognosis Shamebot, “Gender Equality Tracker 2020”, <http://www.prognosis.se/GE/>.
- 22 Council of Europe “Draft analytical report on the follow-up on the implementation of Recommendation CM/Rec(2013)1 of the Committee of Ministers of the Council of Europe on gender equality and media”, GEC(2019)10, CDMSI (2019)04, 8 November 2019, p. 46, <https://rm.coe.int/gec-2019-10-cdmsi-gec-analytical-report-cm-gender-equality-and-media/t68098bce5>.
- 23 Portraying Politics Project Partners, “Portraying Politics – A toolkit on gender and television”, 2006, http://www.media-diversity.org/en/additional-files/documents/PP_EN.pdf.
- 24 “SaferJourno”, Internews, <http://saferjourno.internews.org/>.
- 25 “What are the rules for commenting and uploading?”, BBC, 2018, <https://www.bbc.co.uk/usingthebbc/terms/what-are-the-rules-for-commenting/>.
- 26 “Finnish public broadcaster fights online hate speech with dialogue and respect”, European Federation of Journalists news item, 20 August 2018, <https://europeanjournalists.org/blog/2018/08/20/finnish-public-broadcaster-fights-online-hate-speech-with-dialogue-and-respect/>.
- 27 Adı geçen eserde, son not 5, paragraf 35.
- 28 “Social Media Guidelines for Journalists EU28”, European University Institute, <https://cmpf.eui.eu/social-media-guidelines-for-journalists-eu28/>.
- 29 “B.I.R.D.”, The Balkan Investigative Reporting Network and Share Foundation, <https://monitoring.bird.tools>.
- 30 Becky Gardiner et al., “The dark side of Guardian comments”, The Guardian, 12 April 2016, <https://www.theguardian.com/technology/2016/apr/12/the-dark-side-of-guardian-comments>.

**Gazetecilerin meslek
örgütleri ve özdenetim
kurumları**

Önerilen eylemler

1. Kadın gazeteciler için güvenliği ve diğer çalışma koşullarını iyileştirmek amacıyla kolektif eylemleri ve savunuculuğu artırmak;
2. Akran ağları, eğitim ve diğer pratik destekler yoluyla kapasiteleri güçlendirmek;
3. Saldırıları belgelendirmek ve temel aktörler arasında farkındalık oluşturmak için bilgileri kullanmak;
4. Güvenlik ve cinsiyet eşitliği konularının özdenetim kurumlarının çalışmalarına dâhil edilmesini desteklemek.

8. Gazetecilerin meslek örgütleri ve özenetim kurumları

Kolektif eylemleri ve davranış kurallarını düzenlemek

Dernekler ve sendikalar gibi gazetecilerin meslek örgütleri, gazetecilerin çalışma haklarını ve ortak çıkarlarını korumaktadır. Bu, mensuplarının güvenliğini iyileştirmeyi ve belirli tehditler ile karşılaştıklarında mensuplarını korumayı da içerir. Medya konseyleri, yazı işleri müdürleri birlikleri, eğitim kurumları ve bir veya daha fazla medya organı tarafından atanmış medya ombudsmanları gibi sektörün Devlet-dışı aktörleri de gazetecilerin güvenliğinin desteklenmesinde bir rol oynayabilir.

Bu bölümde, daha sonra ele alınacak olan eğitimle ilgili aktörler haricinde söz konusu aktörlerin kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğinin desteklenmesi üzerindeki etkilerini nasıl artırabilecekleri anlatılmaktadır.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararında, 57 AGİT katılımcı Devleti, “gazetecilere yönelik haksız kısıtlayıcı önlemler kullanılmasının gazetecilerin güvenliğini etkileyebileceğini ve gazetecilerin halka bilgi vermesini engelleyerek ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasını olumsuz etkileyebileceğini endişeyle kaydettiklerini” belirtmiştir.

- › **Kadın gazeteciler için güvenliği ve diğer çalışma koşullarını iyileştirmek amacıyla kolektif eylemleri ve savunuculuğu artırmak**

Gazeteci dernekleri ve sendikaları, medya organlarının gerek kadrolu gerekse serbest çalışan kadın gazetecilerin gazetecilik faaliyetlerini

yürütürken güvenliklerini sağlama konusunda işverenler olarak kendilerine düşen yükümlülükleri ve sorumlulukları yerine getirmelerini sağlamakta çok önemli bir rol oynamaktadır.

Bugazeteciderneklerivesendikalar,medyamesleklerininçalışmakoşullarını iyileştirmeye yönelik çabalarında, kadın gazetecilerin karşı karşıya kaldığı belirli zorluklara öncelik verebilir. Kadınlar ve erkekler arasındaki cinsiyete göre maaş farkının sona erdirilmesi için medya kuruluşları ile görüşmek, bu uygulama çalışanların haklarını ihlal ettiğinden ve kadınlara karşı ayrımcılığı kalıcı hale getirdiğinden çok önemlidir. Ayrıca, kadın gazeteciler için spesifik prosedürler içeren güvenlik protokollerinin ve gerekli ekipman ve desteğe sahip olmanın yanında, cinsiyet eşitliğinin ve medyadaki cinsel tacizlere karşı politikaların savunulması da önem taşımaktadır.

Gazeteci örgütleri, kendi yapıları dâhilinde de cinsiyet eşitliğine ve cinsiyet politikalarına bağlı olmalı ve mensupları arasında çevrimiçi taciz ve suistimal konularına özel bir dikkat göstermelidir.

Meslek dernekleri ve sendikalar, görüşmelere ek olarak, ilgili durumlarda ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde iyileştirme için mevzuatı izleyebilir ve analiz edebilir. Çevrimiçi taciz ve suistimal suç teşkil eden bir hale geldiğinde, bu örgütler gazetecilere ve mensuplarına hukuki destek sağlayabilir.

Örnekler

Tavsiyelerde bulunulması: Finlandiya Gazeteciler Sendikası, [Nefret Kampanyaları – Ne Yapmalıyız](#) adlı broşürü hazırlamıştır. Bu broşür yazı işleri müdürlerine, yöneticilere ve gazetecilere kendileri, bir çalışanları veya bir meslektaşları çevrimiçi taciz ve suistimallerin hedefi olduğunda ne yapacakları hakkında bilgi vermek için

suiistimalin belgelenmesi gerekirse çalışanlar için danışmanlık arayanması veya bir meslektaş hakkında çevrimiçi olumlu yorumlar paylaşılması gibi tavsiyeleri listelemektedir.¹

Medya sektöründe cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi: Uluslararası Çalışma Örgütü Haziran 2019'da [190 Sayılı Şiddet ve Taciz Sözleşmesi](#) adlı yeni bir uluslararası çalışma standartları kümesini kabul etmiştir.² Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ), Devletlere bu sözleşmeyi onaylamaları çağrısında bulunan [190 Sayılı ILO Sözleşmesi: Hayatları Değiştirebilir](#) adlı kampanyaya öncülük etmektedir.³

Gerektiğinde sendika politikalarının güncellenmesi: Birleşik Krallık ve İrlanda'daki Ulusal Gazeteciler Sendikası, politikalarını [Cinsiyetçilik ve Zorbalık](#) konusunda bir bölüm içerecek şekilde güncellemiştir.⁴

Kaynaklar

- IFJ medya yöneticilerine, sendikalara ve iş arkadaşlarına gereken işlemleri yapmalarında yardımcı olmak için [Medya ve Sendikalar için Kadın Gazetecilere Yönelik Çevrimiçi Tacizle Mücadele İlkeleri](#) adlı bir çalışma yayınlamıştır.⁵

› Akran ağları, eğitim ve diğer pratik destekler yoluyla kapasiteleri güçlendirmek

Gazeteci derneklerinin ve sendikalarının gazetecilerin çevrimiçi taciz ve suistimale mücadele etme ve psikolojik sonuçlarıyla başa çıkma kapasitelerini güçlendirmek için kullanabilecekleri birçok yol vardır.

Akran desteğinin, kadın gazetecilerin çevrimiçi taciz ve suistimallerle başa çıkmaları için çok önemli olduğu kanıtlanmıştır. Benzer deneyimlere katlanmış olan meslektaşlar, örneğin akran ağları yoluyla birbirlerini desteklemektedir. Ancak meydana gelen sorunlar hem hassas hem de karmaşık olabileceğinden, eğitim ve yardım gerektiği ortaya çıkmıştır. Gazeteci dernekleri ve sendikaları, medya organları ile birlikte (Yedinci Bölüme de bakın) diğer psikososyal destek biçimlerinin yanı sıra akran destek ağları geliştirebilir, eğitim sağlayabilir ve katılım için kurallar önerebilir. Bu tür aktörlerin uzmanlığı, bu aktörleri gazetecilerin güvenliği konusu için değerli savunucular kılmaktadır. Bu aktörler, kamu görevlilerine ve parlamenterlere, çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele alan mevzuat ve politikaların geliştirilmesine yönelik anlamlı girdiler sağlayabilir.

Gazeteci dernekleri ve sendikaları ayrıca kadın gazeteciler için çevrimiçi taciz ve suistimallerin önlenmesine ve ele alınmasına yönelik olası en iyi uygulamalar konusunda pratik eğitimler de düzenleyebilir. Gazetecilere ve medya sahiplerine yönelik eğitim ve öğretim kurumları ile de işbirliği yapılarak araştırmalar geliştirilmesi, kadın gazetecilerin karşı karşıya kaldığı zorlukların daha iyi anlaşılması için çok önemlidir. Bu kurumlar ayrıca kendi kendine risk değerlendirmesi yapmayı sağlayan araçlara, sosyal medya profillerinin nasıl güvenceye alınabileceğine ve çevrimiçi taciz ve suistimallerin hedefi oldukları durumlarla nasıl başa çıkılacağına ilişkin ipuçlarına odaklanan, kadınların öncülüğündeki bilgi paylaşım forumlarına olanak sağlayabilir.

Gazeteci dernekleri ve sendikaları çoğunlukla kadınlara kendi deneyimleri ve güvenlik ihtiyaçları hakkında konuşmaları için önemli alanlar sağlayan kadın gruplarına veya kadın gazeteciler için odak noktalarına sahiptir. Buna ek olarak dernekler ve sendikalar internet sitelerinde, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğine ayrılmış olan ve kolayca erişilebilen, konuyla alakalı bilgiler, iletişim bilgileri ve kaynaklar sağlayan özel bir bölüm açabilir.⁶

Örnekler

Eğitim araçlarının geliştirilmesi: Uluslararası Kadın Radyo ve Televizyon Çalışanları Derneği kadınlara yönelik [Ya Olursa...? Kadın Gazeteciler için Güvenlik El Kitabı](#) adlı bir güvenlik kılavuzu hazırlamıştır. Bu kılavuz bazı ülkelerde koruma eğitimi için kullanılmıştır.⁷

İyi uygulamalardan ders çıkarılması: 2019 yılında Türkiye Gazeteciler Sendikası ve Avrupa Gazeteciler Federasyonu, medya yapım sürecinde cinsiyet eşitliğini ve çeşitliliği iyileştirmeye yönelik en iyi uygulamalar ve somut araçlar ile artan çevrimiçi tacizlere karşı koyma konularında bir seminer düzenlemiştir.⁸

Kaynaklar

- IFJ'nin [Avrupa Gazeteciler Sendikalarındaki En İyi Cinsiyet Eşitliği Uygulamalarına Dair El Kitabı](#) adlı çalışmasında, sendikalarda ve medyada cinsiyet eşitliğini iyileştirmeye yönelik bir dizi iyi uygulama derlenmiştir.⁹

› Saldırıları belgelendirmek ve temel aktörler arasında farkındalık oluşturmak için bilgileri kullanmak

Gazetecilere yönelik saldırıların cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla belgelenmesi, kadın gazetecilerin karşı karşıya kaldığı zorlukların ve bunları ele alma yollarının karmaşıklığını anlamak için çok önemlidir.

Medyaya yönelik saldırıların gittikçe artan bir şekilde çevrimiçi gerçekleştirildiği dikkate alındığında, gazetecilere yönelik çevrimiçi şiddeti

belgelemenin en etkili ve en güvenli yolunun tanımlanması gazetecilerin güvenliğinin geliştirilmesi için de yararlı olacaktır. Üyeleri ile sürekli yakın temas içinde olduklarından, profesyonel ağlar, gazeteci dernekleri ve sendikaları saldırıları izlemek ve eğilimleri analiz etmek için özellikle iyi bir konuma sahiptir. Gazetecilere yönelik şiddeti izleyebilecek gruplar arasındaki koordinasyon ve işbirliği, aynı işin tekrar yapılmasından kaçınmak ve birbirini desteklemek için önemlidir.

Gazeteci derneklerinin ve sendikalarının gazetecilerin güvenliğinin durumu hakkında sahip oldukları ayrıntılı bilgiler, her zaman tam bir şeffaflıkla ve saldırıya uğrayan gazetecinin rızası alınarak farkındalık oluşturma kampanyalarının başlatılması ve desteklenmesi, aynı zamanda medya kuruluşlarının, politika yapımcıların ve diğer temel aktörlerin katılımının sağlanması için de kullanılabilir. Bu, aktör grupları arasındaki işbirliği, güvenlik inisiyatiflerinin etkisini artırabilir.

Örnekler

Bilgi toplanması: Finlandiya Gazeteciler Sendikası, gazetecilerin ne ölçüde saldırılara hedef olduğuna ilişkin bir anket hazırlamıştır; bu anket sorunun daha iyi anlaşılmasına ve sorunu ele almak için harekete geçilmesine yardımcı olmuştur.¹⁰

İzleme için ittifaklar kurulması: Güneydoğu Avrupa'da altı gazeteci derneği ve medya sendikası, [Gazeteciler Güvende](#) inisiyatifi ile güç birliği yapmıştır.¹¹ 2016 yılında başlayan proje, bölgedeki gazetecilerin güvenliğini hukuk ve politika perspektifinden izlemektedir. Ayrıca saldırılar konusunda farkındalık oluşturmakta ve gazetecilerin güvenliğini savunmaktadır. Bu ittifak Bosna Hersek'te, diğerlerinin

yanında, kadın gazeteciler için bir yardım hattını ve bir ağı kapsamaktadır.

Sektörler arası ittifaklar kurulması: Kanada'nın en büyük özel sektör sendikası olan Unifor, 2018 yılındaki bir [video](#) kampanyası ile kadın çalışanlara yönelik cinsel taciz ve çevrimiçi suistimal konularında farkındalık oluşturmuş ve bir tek medya sektöründen çok daha fazla sektörü temsil eden sendikaların ve meslek derneklerinin cinsiyet temelli çevrimiçi saldırganlıkla mücadele etmeye yönelik çabalarını birleştirebileceklerini göstermiştir.¹²

Daha fazla raporlama için kampanyalar yapılması: IFJ, 2019 yılında, kadın gazetecilere yönelik cinsiyetçi ve cinsel çevrimiçi taciz ve suistimaller hakkında farkındalık oluşturmak ve gazetecileri saldırıya uğrayan meslektaşlarıyla dayanışmaya teşvik etmek için [#YouAreNotAlone \(Yalnız Değilsin\) kampanyasını](#) başlatmıştır.¹³ IFJ ve ortak grubu olan Güney Asya Medya Dayanışma Ağı (SAMSN), [ByteBack \(Karşılık Ver\) Kampanyasını](#) oluşturmuş, bu kampanya sonucunda 2017 yılında [Gazeteciler için Güney Asya'daki Siber Tacizlerle Mücadele Etme Kılavuzu](#) yayınlanmıştır.¹⁴

İlgili durumlarda yetkililerle işbirliği yapmak: Kuzey Makedonya'da, Gazeteciler Derneği ve İçişleri Bakanlığı, gazetecilere yönelik suçların cezasız kalması konusunda farkındalık oluşturmaya yönelik ortak faaliyetleri organize etmek ve saldırı durumlarında işbirliği yapmak için bir Memorandum imzalamıştır.¹⁵

› **Güvenlik ve cinsiyet eşitliği konularının özdenetim kurumlarının çalışmalarına dâhil edilmesini desteklemek**

Medyaya yönelik özdenetim çerçevesi kavramı, bir ülkede medya ve gazetecilik konusundaki uluslararası standartlara uyan ve pratikte bağımsız ve kaliteli medyayı daha da ileri taşıyan bir kültüre ve ortama katkıda bulunan bir dizi aktör, kurum ve kuruluş anlamına gelmektedir.

Medya özdenetiminde resmi ve gayri resmi bir role sahip olan aktör türleri arasında, diğerlerinin yanı sıra önde gelen medya organları, medya ve basın konseyleri, yazı işleri müdürleri birlikleri, ombudsmanlar, sendikalar ve eğitim kurumları yer alabilir.¹⁶ Bazen Devletle görüşmeler yoluyla oluşturulan resmi özdenetim kurumları prensipte gönüllü olmalı, şeffaf çalışmalı ve halkın erişimine açık olmalıdır. Medya organlarını (medya konseyleri ve medya etik kurulları gibi) temsil eden kurumlar içinde oluşturulmuş ombudsmanlar ve şikayet mekanizmaları, bazı durumlarda baskıcı Devlet düzenlemelerini hafifletmek için Devletle yapılan görüşmeler sonrasında uygulamaya konmuştur.

Medya meslek standartları ve medya etiği, güvenlik ve cinsiyet eşitliği konularındaki inisiyatifler için etkili bir alan sunmaktadır. Çok çeşitli şirketler, kurumlar ve kuruluşlar, bağımsız medyayı ileriye taşıyan ve medyanın kalitesini savunan bir kültüre ve ortama katkıda bulunmak için medya etiğini harekete geçirebilir.

Medya etiği ayrıca Devlet düzenlemelerinin hafifletilmesinde yararlı olabilecek medya ve basın konseyleri gibi resmi özdenetim mekanizmalarının oluşturulması için bilgi de sağlayabilir. Bazen Devletle görüşmeler yoluyla oluşturulan resmi özdenetim kurumları prensipte gönüllü olmalı, şeffaf çalışmalı ve halkın erişimine açık olmalıdır.

Özenetim kurumları, paydaşlarından olaylar hakkında bilgi aldıkları, akranlar ile görüştükleri ve medya aktörleri çoğu kez bu organları kabullendiği için, medyadaki cinsiyet eşitliği ve güvenlik açısından önemli bir rol oynayabilir. Planlanan bir politika değişikliği olduğunda, bu aktörler üst düzeyde deneyime dayanan ortak geri bildirimlerde bulunabilir. Ayrıca, medya özgürlüğüne uygun olarak, yürütme ve yasama organlarının dikkatini güvenlik durumlarına çekebilir ve tedbirler önerebilir.

Örneğin medya özenetim kurumlarının rolü, gazetecilere rolleri, hakları ve yükümlülükleri ve işlerini nasıl en iyi şekilde yapabilecekleri konularında yol gösteren temel bir referans noktası olabilecek, farklı adlara sahip mesleki etik kurallarının geliştirilmesini ve desteklenmesini kapsar. Bu mesleki etik kuralları cinsiyet duyarlı olmalı ve kadın temsilcilerin işbirliği ile geliştirilmelidir.

Daha önce anlatıldığı gibi, kadınların iş yerindeki güvenliği aynı zamanda meslektaşlarına ve yöneticilere bağlıdır. Güçlü bir medya özenetim çerçevesi sadece mesleki etik kurallarının geliştirilmesi değil, aynı zamanda bu kurallara uyumun denetlenmesinden ve bu kurallara uymayanlara uygulanacak yaptırım şekillerinden sorumlu bir oluşumun var olması ön koşuluna bağlıdır.¹⁷ Medya özenetim kurumları, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallerle ilgili en iyi uygulamaların, ilgili coğrafi bölgede bulunan gazeteciler için kullanımda olan standartlara ve önerilen uygulamalara ilişkin kolektif sonuçlara entegre edilmesini sağlayabilir.

Medya organları kendi içlerinde kolektif normlar ve standartlar uygulayarak, ayrıca örneğin bir hata yaptıklarında bunun yayınlanması, çalışmaları ve yayın politikaları hakkında şeffaf bilgiler sağlanması ve kendi içlerinde bir ombudsman bulundurmaları yoluyla halkla iletişim kurarak özenetime katkıda bulunabilir. Bu işlev bir medyadan diğerine değişiklik gösterir; ancak genel olarak kurum içindeki bir ombudsman,

medya kurumundaki personel arasında bir aracı görevi görerek iki taraf arasındaki diyalogu destekler.

Bağımsız özdenetim çerçevesine katkıda bulunan aktörler, kadınların güvenliğini etkileyen konulara daha fazla dikkat gösterebilir. Örneğin genel olarak cinsiyet temelli şiddetin, özel olarak da cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallerin nasıl izlendiğini ve azaltıldığını ele alabilir.

Örnekler

Cinsiyet ayrımcılığının cezасız kalmasına karşı ortak kampanyalar yapılması: Rusya’da bir kadın gazeteci, Federasyon Konseyindeki (Rus Parlamentosunun üst kanadı) bir milletvekili hakkında cinsel taciz suçlamasında bulunmasının ardından halk önünde küçük düşürüldü. Medya dernekleri ve bir sendika, hem suistimale hem de seyirci kalanların tutumlarına son vermek için güçlerini birleştirdi. Bu kolektif aktörler söz konusu milletvekilinin yetkisinin meşruluğunu sorguladı ve Avrupa Parlamentosu Parlamenterler Asamblesine tüm Rus milletvekillerinin boykot edilmesi çağrısından bulunan bir mektup gönderdi..¹⁸

Sektörler arası şikayet mekanizmalarının kullanılması: Finlandiya’da kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz olaylarının ardından, ülkenin Parlamenterler Ombudsmanına ve Kitleysel Medya Konseyine şikayetlerde bulunuldu..¹⁹

Medya sektörü için medya sektörü tarafından standartlar oluşturulması: Etik Gazetecilik Ağı, medya etiği için sağlam bir referanstır. 70’den fazla gazeteci, yazı işleri müdürü ve basın kuruluşu sahibi grubu ile medya destek gruplarından oluşan bu

koalisyon, çevrimiçi taciz dâhil olmak üzere gazetecilere yönelik cinsiyet temelli şiddeti ele alan [Haberleri Kurtarmak](#) adlı bir rapor yayınlamıştır.²⁰

Medya için ahlak standartları oluşturulması: İsveç'te medya sahipleri ve gazeteci dernekleri 1916 yılında bu meslekte daha fazla öz-incelemeyle olanak vermek amacıyla medya etiği kurulunu kurmuştur.²¹ Bu kurul ve kurulun Ombudsmanı, kurul veya ombudsman tarafından ele alınabilecek olan ve bir kadının bir erkeği tacizle suçladığı durumlar dâhil olmak üzere ayrımcılık konuları ile ilgili olan medya öğelerini seçmektedir. Kurul tarafından verilen kararlar medya için üzerinde kapsamlı şekilde tartışılmış ahlak sınırları önermekte ve böylece gelecekte benzer olaylarda keyfi kararlar verilmesi riskini sınırlamaktadır.

Akran kuruluşlarının aktif bir biçimde güçlendirilmesi: Medya konseyi ve sendika ağları dijital uygulamaların geliştirilmesini desteklemekte ve yeni konseylere medya okuryazarlığı faaliyetlerinin, şikayet mekanizmalarının ve etik ve mevzuat ile ilgili kural koyucu belgelerin oluşturulmasında yardımcı olmaktadır.²² Dijital saldırganlar tarafından hedef alınan kadınları aktif olarak destekleyen konseyler, deneyimlerini ağıdaki diğer konseyler ile paylaşmıştır.

Özenetim aktörlerinin eğitilmesi: Özenetim çerçevesi içinde yer alan, değişik sorumluluklara sahip farklı kuruluş türlerine mensup aktörler birbirleri ile düzenli olarak buluşup bilgi alışverişini yapabilecekleri platformlara çoğunlukla sahip değildir. İsveç tarafından finanse edilen bir uluslararası eğitim programında aktörler, hem erkek hem de kadınlara yönelik önemli tehditler konusunda görüş alışverişinde bulunmaya ve gazetecilerin güvenliğini geliştirmeye yönelik iletişim rutinleri oluşturmaya paralel olarak medya politikası oluşturma hakkında bilgi edinmiştir.²³

Kaynaklar

- Avrupa Bağımsız Basın Konseyleri Birliği (AIPCE), [dijital çağda özdenetim kurumlarının rolü hakkında bir rapor](#) yayınlamıştır.²⁴
- AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi tarafından özdenetimin rolü konusunda yayınlanmış [Medya Özdenetim Kılavuzu](#) ve [Çevrimiçi Medya Özdenetim Kılavuzu](#) adlı iki kılavuz mevcuttur.²⁵
- Avrupa Konseyi, cinsiyet eşitliğine ilişkin 2013 tarihli karar hakkındaki analitik raporda iyi uygulamaları tanımlamakta ve üye Devletlerdeki özdenetim kurumlarının cinsiyet eşitliğine ilişkin Konsey tavsiyelerini nasıl uyguladıklarını açıklamaktadır.²⁶

Son notlar

- 1 Johanna Vehkoo and Emmi Nieminen, “Hate campaigns – What you should do”, Suomen Journalistiliitto, Finlands Journalistförbun, https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2019/01/Hate_Campaigns_web.pdf.
- 2 International Labour Organization, “C190 – Violence and Harassment Convention” (No. 190), 2019, https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEX-PUB:12100:0::NO::P12100-ILO_CODE:C190.
- 3 “16 Days of activism: Ratify Convention 190”, International Federation of Journalists (IFJ), <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/new-campaign-on-violence/article/16-days-of-activism-ratify-convention-190.html>.
- 4 “NUJ policy”, <https://www.nuj.org.uk/rights/women-in-the-nuj/nuj-policy/>.
- 5 “Guidelines for media and unions to combat online harassment of women journalists”, IFJ, 2019, https://www.ifj.org/fileadmin/user_upload/guidelines_EN_final.pdf.
- 6 A.g.e.
- 7 International Association of Women in Radio and Television (IAWRT), “What if...? Safety Handbook for Women Journalists”, 2017, <https://www.iawrt.org/sites/default/files/field/pdf/2017/11/IAWRT%20Safety%20Manual.Download.10112017.pdf>.
- 8 “Journalists’ organizations on the front line to tackle gender equality and online harassment”, International Federation of Journalists news item, 6 June 2019, <https://european-journalists.org/blog/2019/06/06/journalists-organisations-on-the-front-line-to-tackle-gender-equality-and-online-harassment/>.
- 9 “Handbook on Gender Equality Best Practices in European Journalists’ Unions”, IFJ, https://www.ifj.org/what/gender-equality.html?tx_wbresources_list%5Bresource%5D=16&cHash=dr-c3c8a3d9f6eed57baf82b524c45ad.
- 10 Barbara Trionfi and Javier Luque Martínez, “Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists Perspectives from Finland, Germany, Poland, Spain and the United Kingdom”, IPI, in cooperation with the OSCE RFoM, <https://ipi.media/wp-content/uploads/2019/06/IPI-report-online-harassment-06032019.pdf>.
- 11 Regional Platform for advocating media freedom and journalists’ safety, <https://safejournalists.net>.
- 12 “It’s Not Okay! Sexual harassment must stop!”, Unifor Canada’s YouTube Channel, <https://www.youtube.com/watch?v=od7vVtwztDA&feature=youtu.be>.
- 13 “Online Trolling: You are NOT alone”, IFJ, <https://www.ifj.org/actions/ifj-campaigns/online-trolling-you-are-not-alone.html>.
- 14 Byte Back Campaign, IFJ and SAMSN, 2017, https://samsn.ifj.org/wp-content/uploads/2017/03/Byte_Back_Handbook.pdf.
- 15 Besim Nebiu et al., “Indicators on the level of media freedom and journalists’ safety in Macedonia, Association of Journalists of Macedonia”, Skopje, 2018, <https://safejournalists.net/wp-content/uploads/2018/12/Indicators-on-the-level-of-media-freedom-and-journalists-safety-in-Macedonia.pdf>.
- 16 “The Media Self-Regulation Guidebook”, OSCE RFoM, 2008, <https://www.osce.org/files/f/documents/1/d/31497.pdf>. The website of the Press Council of Ireland, independent from the State, presents work areas that media councils often work with: <https://www.presscouncil.ie/>.
- 17 A.g.e.
- 18 Nadezhda Azhgikhina’s article in The Nation, PEN Moscow Center’s website, 4 May 2018, <https://penmoscow.ru/our-news-2/516>.

- 19** Scott Griffen (ed.), “Legal Responses to Online Harassment and Abuse of Journalists: Perspectives from Finland, France and Ireland”, OSCE RFoM and IPI, 7 March 2019, <https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/413549.pdf>.
- 20** Hannah Storm, “Gender on the agenda for the future of ethical journalism”, <https://www.journalism.co.uk/news/gender-on-the-agenda-for-the-future-of-ethical-journalism-not-just-for-women/s2/a737953/>.
- 21** Swedish Media Ombudsperson, <https://medieombudsmannen.se/>. About the Media Ombudsperson, <https://www.presscouncils.eu/members-sweden>.
- 22** Alliance of Independent Press Councils of Europe and European Federation of Journalists, “Media Councils in the Digital Age”, <https://www.presscouncils.eu/Media-Councils-in-the-Digital-Age> and <https://europeanjournalists.org/media-councils-in-the-digital-age/>. The Media Self-Regulatory Organizations Network (Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova, Ukraine and Russia). <https://www.mediacouncils.org/about-us/>.
- 23** NIRAS, “Media Development in a Democratic Framework”, 2020, <https://www.niras.com/development-consulting/international-training-programmes/media-development-in-a-democratic-framework/>. “Media regulation in a democratic framework: Eastern Europe” (in Russian), Sida, International Training Programmes, 2020: <https://itp.sida.se/itp/Programcatalog.nsf/0/1C73DB9D0D9257B6C125839300475B4B?opendocument>.
- 24** Raymond A. Harder and Pieter Knapen, Media Councils in the Digital Age: An inquiry into the practices of media self-regulatory bodies in the media landscape today, University of Antwerpen, <https://www.presscouncils.eu/userfiles/files/Media%20Councils%20in%20the%20Digital%20Age.pdf>.
- 25** OSCE RFoM, “The Media Self-Regulation Guidebook”, 2008, <https://www.osce.org/fom/31497>; OSCE RFoM, *The Online Media Self-Regulation Guidebook*, 2013, <https://www.osce.org/files/f/documents/d/b/99560.pdf>.
- 26** Council of Europe, Committee of Ministers, “Draft analytical report on the follow-up on the implementation of Recommendation CM/Rec(2013)1 of the Committee of Ministers of the Council of Europe on gender equality and media”, GEC(2019)10, CDMSI (2019)04, 8 November 2019, <https://rm.coe.int/gec-2019-10-cdmsi-gec-analytical-report-cm-gender-equality-and-media/t68098bce5>.

**Sivil toplum
kuruluşları ve öğretim
kurumları**

Önerilen eylemler

1. Temel aktörler arasında ve genel olarak toplumda cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimal konusundaki verileri, bilgiyi ve farkındalığı artırmak;
2. Ulusal düzeyde kadın gazeteciler için güvenlik standartlarının ve diğer çalışma koşullarının uygulamasını iyileştirmek için güç birliği yapmak;
3. Bütünsel koruma eğitimi ve öğretim materyalleri geliştirmek;
4. Gazetecilerin güvenliğini ve cinsiyet eşitliğini gazetecilik öğrenimine ve eğitim kurumlarının faaliyetlerine dâhil etmek.

9. Sivil toplum kuruluşları ve öğretim kurumları

İyi uygulamaları harekete geçirmek, araştırmak ve paylaşmak

Bu bölümde aktivistler, eğitimci, öğretim görevlileri ve akademik çevrenin kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallere karşı koymak için nasıl işbirliği yapabilecekleri ve çalışmalarını güçlendirebilecekleri incelenmektedir.

Sivil toplum kuruluşları (STK'ler), özellikle ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, medya gelişimi ve kadın hakları konusunda çalışan hükümet dışı aktörler, saldırılara ve cezasızlığa karşı korumaktan uygulamalı güvenlik eğitimleri gerçekleştirmeye kadar birçok farklı şekilde gazetecileri desteklemektedir. Son yıllarda STK'ler kadın gazetecilere yönelik büyüyen çevrimiçi taciz ve suistimal tehditlerini gittikçe artan bir şekilde raporlamaya ve bunlara başka şekillerde karşılık vermeye başlamıştır.

Müstakbel ve mevcut gazetecilerin ve medya yöneticilerinin eğitiminden ve öğretiminden sorumlu yapılar üniversiteler ve diğer eğitim kurumları olduğundan, bu kuruluşlar gazeteciliğin güvenliğine ve cinsiyet eşitliğine ilişkin konulardaki farkındalığın ve bilginin artırılmasına katkıda bulunabilir. Üniversiteler ayrıca politika konularına ve politikaların uygulanmasına ilişkin toplumsal tartışmalar oluşturabilecek bir konumdadır. Dahası, üniversitelerin araştırmalar yapma rolü, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin zorluklarının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunabilir.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararında, 57 AGİT katılımcı Devleti “öldürme, işkence, zorla kaybetme, keyfi tutuklama, keyfi gözaltı ve keyfi sınır dışı etme, sindirme ve taciz olayları ile gazetecilerin çalışmalarını baskı altına almayı amaçlayan fiziksel, hukuki, siyasi, teknolojik veya ekonomik tehditler gibi her türlü tehdit dâhil olmak üzere, gazetecilerin güvenliği ile ilgili olarak yaşanan tüm insan hakları ihlallerinden ve suistimallerinden derin endişe duyduklarını” ifade etmiştir.

› **Temel aktörler arasında ve genel olarak toplumda cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimal konusundaki verileri, bilgiyi ve farkındalığı artırmak**

Tanımlanmış bir sorunu ele almanın ilk adımı, mevcut durumun kapsamlı bir resmini çıkarmaktır. Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin sistematik bir şekilde izlenmesi zor olabilir. Vakaların ve sorunların tezahür etme biçimlerinin ve yollarının sayısı çok yüksektir. Aynı zamanda araştırmalar, sosyal ve mesleki damgalar ve saldırılarla bağlantılı travma potansiyeli nedeniyle birçok durumda cinsiyet temelli saldırıların yeterince rapor edilmediğini göstermektedir.¹ Gazetecilere yönelik saldırıları izleyen ve bu konuda veri sağlayan birçok sivil toplum grubu, çevrimiçi taciz ve suistimal vakalarının belgelendirilmesi ile uğraşan meslek dernekleri, sendikalar, medya organları, akademik çevre ve kamu kurumları ile işbirliği içinde çalışabilir. Bunların tümü, cinsiyete göre ayrıştırılmış temel bilgileri ve bir saldırıdan önceki olayların rapor edilmesi gibi diğer bağlantılı etkenleri ve ayrıntıları izleyen cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla gerçekleştirilmelidir.

Cinsiyet duyarlı bir yaklaşımla belgelendirme yapılması, sadece “neyin” izlendiği değil, aynı zamanda vakaların “nasıl” izlendiği anlamına da gelir. Araştırma süreci sadece veri toplamayı amaçlamamalıdır, aynı zamanda kadın gazetecilerin katılımıyla gerçekleştirilmelidir. Süreç boyunca, örneğin çevrimiçi taciz ve suistimallerin belirli bir bireyin üzerindeki özel bir yük değil, gazeteciliğe yönelik daha kapsamlı bir tehdit kümesinin bir parçası olduğu açık olmalıdır.

Kamuoyunun cinsiyet temelli çevrimiçi taciz sorunu hakkındaki bilgilerinin artırılması büyük çapta ve koordine edilmiş çabalar gerektirir. Bu konudaki araştırmalarda kayda değer bir artış olmakla birlikte, araştırmalardaki eksikliklerin tanımlanması ve farklı konuları ve ülkelerin farklı betimlemelerini kapsayan ilave raporların hazırlanması önem taşımaktadır. Akademik kurumlar ile araştırma ve izleme yapan birçok STK arasındaki işbirliği, yeterince kullanılmamış bir olanaktır. Burada da “nasıl” sorusu önemlidir. Her türlü araştırma kadın gazetecileri, seslerini, fikirlerini ve bakış açılarını kapsamlı ve uygulayıcıların kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini pekiştirmek için kullanabileceği bir şekilde hazırlanmalı ve yazılmalıdır.

Birçok STK, araştırmalara doğrudan katılsalar da katılmasalar da politika yapıcılarının, medya topluluğunun ve bir bütün olarak toplumun harekete geçirilmesinde önemli bir rol oynar. Bu, çevrimiçi taciz ve suistimallerin ele alınmasına yönelik daha kapsamlı kolektif bir seferberliğe öncülük edebilir. STK’ler ve diğer aktörler arasındaki koordinasyon, etkinin güçlendirilmesi ve aynı çabaların tekrarlanmasından kaçınmak için önemlidir. Bu tür bir işbirliği farklı biçimlerde olabilir ve küresel, bölgesel, ulusal veya alt-ulusal düzeyler gibi farklı düzeylerde gerçekleşebilir.

Örnekler

Veri toplama: Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ) öldürülen, hapse atılan veya kayıp olan gazeteciler hakkında, cinsiyete göre ayrıştırılmış verileri de kapsayan küresel bir çevrimiçi [veri tabanı](#) tutmaktadır.² CPJ, 2019 yılında, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri belgeleyen [Tehditler Bizi Eve Kadar Takip Ediyor](#) adlı bir araştırma yayınlamıştır.³

Güvenli ve isimsiz raporlamaya olanak sağlanması: İspanya'daki Bilgi Edinme Özgürlüğünü Savunma Platformu (PDLI), kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri belgelemek ve bu soruna dikkat çekmek için [Kadın gazetecilerin çevrimiçi tacizine karşı gözlemevi](#) adlı çevrimiçi bir platform oluşturmuştur.⁴ Çevrimiçi tacize maruz kalan kadın gazeteciler, çevrimiçi bir form yoluyla bu kuruluşa isimsiz bir rapor gönderebilir.

Zorlukları daha iyi anlamak ve ele almak için araştırmalar yapılması: Uluslararası Kadın Medya Vakfı (IWMF) ve TrollBusters tarafından gerçekleştirilen [Saldırıları ve Taciz: Kadın Gazeteciler ve Yaptıkları Haberler Üzerindeki Etkisi](#) adlı küresel çalışma, kadın gazetecilerin yaklaşık üçte ikisinin bir noktada çevrimiçi ve çevrimdışı olarak taciz veya tehdit edildiğini göstermektedir.⁵

2019 tarihli [Elçiyi Hedef Almak: Gazeteciler Şiddetli Bir Çevrimiçi Taciz Hücumu ile Karşı Karşıya](#) adlı rapor, Sansür Endeksi'nin (Index on Censorship) Medya Özgürlüğü Haritası projesine sunulan 162 dijital suistimal raporu üzerinde yapılan bir inceleme temelinde Avrupa'daki durumun bir görünümü sunmaktadır.⁶ 6Avrupa Basın ve Medya Özgürlüğü Merkezi ve Avrupa Gazeteciler Federasyonu da bu rapor için işbirliği yapmıştır.

Gen Vic ve Medya Sanatları ve Eğlence Birliği tarafından hazırlanan [Yorumları Okumayın: Medyada Çalışmak için Çevrimiçi Güvenliğin Artırılması](#) adlı çalışma, Avustralya'da kadın gazetecilerin maruz kaldığı çevrimiçi tacizi incelemektedir.⁷

Küresel Medya ve Cinsiyet Birliği (GAMAG), [İletişim Politikası için Cinsiyet Gündeminin Belirlenmesi](#) adlı raporunda politika belgelerinin bir seçkisini derlemiştir. Bu yayın, kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliği hakkında bir bölüm içermektedir.⁸

Avrupa Üniversite Enstitüsündeki Medya Çoğulculuğu ve Medya Özgürlüğü Merkezi, Avrupa Birliği Üye Ülkeleri ile bazı aday ülkelerdeki medya ekosistemlerinin sağlığını ve medya özgürlüğüne ve gazetecilere yöneltilen saldırıları belgelemek amacıyla [Medya Çoğulculuk Monitörü](#) adlı bir çalışma hazırlamaktadır.⁹

Avrupa Gazetecilik Gözlemevi, Avrupa üniversiteleri ile işbirliği yaparak, [Kadın Gazeteciler Avrupa Medyasının Neresinde?](#) adlı bir çalışma gerçekleştirmiştir.¹⁰

Fojo Medya Enstitüsü de [Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Rusya ve Ukrayna'da İstihdam ve Kariyerde Cinsiyet Hususları](#) konusunu araştırmıştır.¹¹

Araştırmaların ve faydalı uygulamaların ortak bir platformda sunulması: [Medya Sektörlerinde Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi](#) projesi, Avrupa'da medyadaki cinsiyet eşitliği ile ilgili çeşitli konulardaki araştırmaları ve iyi uygulamaları birlikte derleyen üniversiteler ile gazeteci dernekleri arasındaki bir işbirliğidir.¹²

Farkındalığın analiz edilmesi ve artırılması: Sınır Tanımayan Gazeteciler, [Gazetecilere çevrimiçi taciz - Trollerin saldırısı](#) adlı raporunda, dünya genelindeki ağında yer alan gazetecilere yöneltilen çevrimiçi saldırı vakalarını, kadın medya çalışanlarının spesifik vakalarının bir analizini de içerecek şekilde analiz etmiştir.¹³

Kaynaklar

- BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından yayınlanan [Cinsiyetin İnsan Hakları İzlemesine Entegre Edilmesi](#) adlı çalışma, insan hakları ihlallerinin bir cinsiyet perspektifi ile nasıl izlenebileceği konusunda yol göstermektedir.¹⁴
- Kadın İnsan Hakları Savunucuları Uluslararası Koalisyonu tarafından yayınlanan [Cinsiyet Dokümantasyonu: Kadın Hakları Savunucuları İçin ve Hakkında Bir Kılavuz](#), kadın insan hakları savunucularına yönelik saldırıların belgelendirilmesi çalışmalarında cinsiyet kavramının nasıl yaygınlaştırılacağı konusunda faydalı ipuçları sağlamaktadır.¹⁵

› Ulusal düzeyde kadın gazeteciler için güvenlik standartlarının ve diğer çalışma koşullarının uygulamasını iyileştirmek için güç birliği yapmak

Gazetecilerin güvenliği söz konusu olduğunda en önemli hususlardan biri, uluslararası insan hakları standartlarının ve Devletler tarafından uluslararası düzeyde bulunulan diğer taahhütlerin ulusal düzeydeki uygulamasıdır. Tek bir kuruluşun hükümetleri sorumlu tutma kapasitesi sınırlı olabilir, ancak çok sayıda kuruluşun koordine edilmiş çabalarının önemli bir etkisi olabilir. STK'ler, eğitim kurumları ve medya sektörünü

etkilemek isteyen diğer kuruluşlar, Devletlerin kadın gazetecilerin çevrimiçi ve çevrimdışı güvenliği konusundaki yükümlülüklerini yerine getirmek için harekete geçmelerini sağlamak amacıyla koordine edilmiş stratejiler geliştirme ve uygulama olanakları aramalıdır.

Sivil toplum, kadın gazetecilerin güvenliğini uluslararası çevrede bir öncelik haline getirmek için uluslararası ve bölgesel hükümetlerarası kuruluşlara katılım seviyesini artırabilir (Beşinci Bölüme de bakın). STK'ler ve diğer kuruluşlar, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimler konusundaki çalışmalarını daha etkili bir şekilde koordine etmeleri durumunda, BM ve bölgesel insan hakları mekanizmalarını daha etkili bir şekilde kullanabilirler. Örneğin Evrensel Periyodik İncelemeler kapsamında BM İnsan Hakları Konseyi özel prosedürlerine sunumlar yapılırken ve AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisine başvurular yapılırken oldukça iyi işbirliği olanakları mevcuttur.

Uluslararası çevreye etkili bir şekilde katılabilmek ve Devletlerin uluslararası taahhütlere uyumunu izlemek ve rapor etmek bazı uzmanlık bilgileri gerektirir. Bu uzmanlığa sahip uluslararası ve ulusal STK'ler, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimal konusu için geçerli olan uluslararası standartlar ve taahhütler konusundaki eğitim seminerlerini düzenleyebilir ve destekleyebilir.

Örnekler

Cinsiyet ve güvenlik çalışma grupları oluşturulması: Hem medya gelişimi gruplarından oluşan bir ağ olan [Küresel Medya Gelişimi Forumu](#), hem de medya organlarından ve serbest gazetecilerin güvenliğini destekleyen basın özgürlüğü gruplarının bir koalisyonu olan [ACOS Alliance](#), cinsiyet çalışma gruplarına sahiptir. Uluslararası

STK'ler Koalisyonu, gazetecilerin güvenliği konusundaki çalışmalarını koordine eden ve gazetecilerin güvenliğine yönelik inisiyatiflerde güç birliği yapan 26 kuruluştan oluşan bir ağıdır.¹⁶

Güç birliği yapılması ve ortak şekilde mali destek aranması:

Avrupa Birliği'nde Gazetecilerin Güvenliği için [Medya Özgürlüğü Acil Müdahale](#), ifade özgürlüğü kuruluşlarından oluşan bir koalisyonudur.¹⁷ Koalisyon, risk altındaki gazeteciler için pratik, hukuki ve savunuculuk desteği ile müdahale etmektedir. Kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz, bu koalisyonun ana konularından biridir.

Uluslararası standartların anlaşılmasının kolaylaştırılması:

ARTICLE 19, gazetecilerin güvenliğine ilişkin uluslararası insan hakları standartlarının anlaşılmasını kolaylaştırmak için [Cezasızlığa Son Vermek: Gazetecilerin Güvenliğine İlişkin BM Standartlarına Göre Hareket Etmek için Kılavuz](#) adlı çalışmayı yayınlamıştır.¹⁸ Buna ek olarak, dünya genelindeki ifade özgürlüğü STK'lerinden oluşan bir ağ olan IFEX, üyelerinin hükümetlerarası kuruluşlarla ilişki kurma kapasitesini geliştirmek amacıyla, gazetecilerin güvenliği standartlarının uygulamasını izlemeye yönelik bazı uluslararası mekanizmaların kullanımına ilişkin [5-Dakikalık Açıklama](#) adlı bir dizi yayınlamıştır.¹⁹

Kaynaklar

- Uluslararası Medya Desteği'nin [Gazeteciliği Savunmak](#) adlı yayın dizisi, koalisyonlar, ortaklıklar ve güvenlik mekanizmaları gibi işbirliğine dayanan yapıların gazetecilerin güvenliğini teşvik etmek için çalıştığı farklı ülkelerden çıkarılan dersleri vurgulamaktadır. Bu seri, tamamen kadın gazetecilere odaklanan bir [rapor](#) içermektedir.²⁰

› Bütünsel koruma eğitimi ve öğretim materyalleri geliştirmek

Gazetecilere yakın ve çevrimiçi eğilimleri tanımlama becerisine sahip olan kuruluşlar, gazetecilerin güvenliği konusundaki eğitimleri önemli ölçüde ilerletmektedir. STK'ler, çevrimiçi olarak hedef alınan kadın gazetecilerin korunmasını güçlendirebilecek eğitim ve öğretim materyallerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Çevrimiçi taciz ve suistimalin doğası nedeniyle, bu tür eğitimlerin dijital güvenliğe ek olarak hukuki haklar ve psikososyal ihtiyaçlar gibi çeşitli yönleri kapsayan bütünsel bir yaklaşım sağlaması önem taşımaktadır. Kadın gazetecilerin cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallerin nasıl ele alınacağı konusunda eğitilmesi, kadınları güçlendirerek mesleklerini yapmaya ve kendilerini ifade etmeye devam etmelerini sağlayan bir süreç olmalıdır.

Kişinin haklarını bilmesi için, bu hakların neleri kapsadığının ve ne zaman ihlal edildiklerinin anlaşılması önemlidir. Hukuki desteğe ihtiyaç duyan kadın gazetecilere yapılan yardımları artırmak için, STK'lerin barolar ve avukatlar ile işbirliğini ve birlikte yaptıkları çalışmalarını güçlendirmeleri faydalı olabilir. İfade özgürlüğü grupları, gazetecilik öğrenim kurumları ve hukuk uzmanları ile birlikte çalışarak, mevcut medya çalışanlarının ve gelecek nesil gazetecilerin cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallerle başa çıkma ve bunları ele alma kapasitesini de geliştirebilir.

Örnekler

Video eğitim materyalleri: Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI), kadın gazeteciler için çevrimiçi tacizlerin hukuki ve psikososyal bir perspektiften nasıl ele alınacağı konusunda [video eğitim materyalleri](#) geliştirmiştir.²¹

Saha çalışması kılavuzu: PEN America'nın yazarlara ve gazetecilere yönelik [Çevrimiçi Taciz Talimnamesi](#), kadın gazetecilere de odaklanan bir dizi pratik tavsiye sağlamaktadır.²²

Psikososyal destek: Dart Gazetecilik ve Travma Merkezi, travma yaşayan veya yaşama riski olan gazeteciler için kaynaklara sahiptir. Bu kuruluş, [Kendinizi Siber Nefrete ve Trollere Karşı Korumanın Beş Yolu](#) adlı blog'da, çevrimiçi taciz ve suistimallerin psikososyal etkilerine karşı korunmanın yollarını vurgulamaktadır.²³

Çevrimiçi güvenlik eğitimi: Sınırsız Özgür Basın, dijital güvenlik kursları için çevrimiçi [Totem](#) platformunu oluşturmuştur.²⁴ Bu platform [Know Your Trolls](#) (Trollerinizi Tanıyın) adlı, gazetecilere çevrimiçi olarak uğradıkları suistimalleri ve arkasında olabilecek kişileri tanımlamalarında yardımcı olmak ve çevrimiçi taciz ve suistimallerle başa çıkmak için daha iyi hazırlıklı olmalarına yönelik bazı temel stratejiler sunmak amacıyla IWMF tarafından geliştirilmiş bir kursu içermektedir.

Almanya'daki Tactical Tech tarafından hazırlanan çevrimiçi [Gendersec Müfredatı](#), "nefret söylemi" ile mücadele etme, direniş stratejileri, sosyal medyanın yaratıcı kullanımları, teknolojik hâkimiyet, heyecanla başa çıkma, fiziksel stresi boşaltma ve bilgi haritalama ve risk tanımlama gibi gazeteciler için de geçerli olan 20'den fazla konuyu kapsayan bir kaynaktır.²⁵

Gazeteciler için Adalet Vakfı tarafından hazırlanan [Orkhan Dzhemal Medya Güvenlik Akademisi](#), gazetecilerin güvenlik konuları ile ilgili Rusça çevrimiçi eğitim kursları sunmaktadır.²⁶

Bazı STK'ler gazeteciler için çeşitli koruma eğitimi kursları sunmaktadır; bunların bazıları güçlü bir cinsiyet yaklaşımına sahiptir ve çevrimiçi tacizi ele almaktadır. Küresel Araştırmacı Gazetecilik Ağı, [internet sitesinde](#) bir liste yayınlamaktadır.²⁷

Eğitim kılavuzları ve eğitmenler için destek: Taciz karşıtı Hollaback! grubu eğitim sağlamaktadır ve birkaç eğitim [kılavuzu](#) yayınlamıştır. Ayrıca akran desteğini teşvik etmek için [HeartMob](#) inisiyatifi ile koordinasyon içindedir.²⁸

TrollBusters, insanlara çevrimiçi taciz ve suistimale uğradıklarında ne yapmaları konusunda bilgi vermek için [Çevrimiçi Taciz mi Ediliyorsunuz?](#) adlı bir infografik hazırlamıştır.²⁹

› **Gazetecilerin güvenliğini ve cinsiyet eşitliğini gazetecilik öğrenimine ve eğitim kurumlarının faaliyetlerine dâhil etmek**

Gazetecilik öğrenim kurumları ve yaşam boyu eğitim kurumları, gazetecilerin eğitimi için çok önemlidir. Bu nedenle, öğrencilerin güvenlik ve bilhassa çevrimiçi taciz ve suistimal konularında eğitilmelerinin sağlanmasında önemli bir rol oynayabilirler. Yaşam boyu eğitim kurumları mevcut çalışanların, çevrimiçi taciz ve suistimal de dâhil olmak üzere yeni teknolojilerin etkisi hakkındaki bilgilerini güncellemelerini de sağlayabilir.

Güvenlik ve cinsiyet konuları, medyanın rolüne ilişkin toplumsal müzakereler için bir forum sağlamaya yönelik spesifik seminer ve atölye çalışmalarının odağı olabilir ve iyi uygulamaları destekleyebilir. Gazetecilik ve eğitim kurumları, öğrencilerin bu tür bilgilere erişimini zenginleştirmek amacıyla, güncel araçları ve uygulamalı güvenlik deneyimini sunan gazetecilerin ve diğer temel aktörlerin, özellikle kadın gazetecilerin katılımını sağlayabilir.

Bilginin artırılması, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele almanın en iyi yollarının anlaşılması için esastır. Gazetecilik öğrenim kurumları, araştırma rolleri sayesinde, bu alandaki akademik araştırmaları artırabilir ve akademik konferanslar ve etkinlikler düzenleyebilir.

Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya ilişkin BM Eylem Planınının 2017 takip toplantısında vurgulandığı gibi, akademik çevre ile meslek mensupları arasındaki işbirliği ve ortaklık da araştırmaların zenginleştirilmesi için çok önemlidir.³⁰

Örnekler

Gazetecilerin güvenliğinin müfredata entegre edilmesi: UNESCO, Uluslararası Gazeteciler Federasyonu ve Lübnan Yüksek Öğrenim Genel Müdürlüğü [Gazetecilerin Güvenliğine İlişkin Bir Model Kurs](#) yayınlamıştır.³¹ UNESCO ayrıca Gazetecilik Öğrenimi için Model Bir Müfredat – Yeni Bir Ders Programı Derlemesi adlı bir çalışma yayınlamıştır.³² Azerbaycan’daki Bakü Devlet Üniversitesi Gazetecilik Fakültesi, cinsiyet eşitliği ve medya özgürlüğü konularında bir müfredat oluşturmuştur.³³

Spesifik eğitimler düzenlenmesi: Teksas Üniversitesi Knight Gazetecilik Merkezi, gazetecilerin güvenliği ile ilgili konularda çevrimiçi eğitimler düzenlemektedir.³⁴

Gazetecilerin güvenliğine ilişkin akademik konferanslar düzenlenmesi: Gazetecilerin güvenliği konusunda yapılan iki küresel akademik konferans vardır. Bunların birini UNESCO, Dünya Basın Özgürlüğü Günü ile paralel yıllık olarak düzenlemektedir.³⁵ Diğerini ise Norveç'teki Oslo Metropolitan Üniversitesi Uluslararası Gazetecilik ve Medya Merkezi her yıl Kasım ayında düzenlemektedir.³⁶ Bu konferansların özetleri internet sitelerinde bulunabilir.³⁷ Ayrıca, Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Derneğinin yıllık konferansı, gazetecilik araştırmaları ve öğrenimi çalışma grubu kapsamında gazetecilerin güvenliği ile ilgili bir panel içermektedir.³⁸

Gazetecilerin güvenliğine ilişkin akademik araştırmaların geliştirilmesi: Son yıllarda, gazetecilerin güvenliği ile ilgili konulardaki akademik araştırmalar artmaktadır ve çevrimiçi taciz ve suistimal konusundaki araştırmalar hissedilir şekilde artmıştır. Örneğin 2017 yılında, Gazetecilerin Güvenliği hakkındaki ilk UNESCO Akademik Konferansının sonucunda, sunulan bildirimlerin bir seçkisini derlemek için [Gazeteciliğe Saldırı: İfade özgürlüğünü korumak için bilgi oluşturmak](#) adlı kitap yayınlanmıştır.³⁹ UNESCO, bu alandaki akademik araştırmaları teşvik etmek için [Gazetecilerin Güvenliğine İlişkin Araştırma Gündemini](#) yayınlamıştır. Erişime açık Medya ve İletişim dergisi, Norveç ve Nepal'de kadın gazetecilere yönelik şiddet hakkında iki makale içeren [Gazetecilerin Güvenliğini Yeniden Düşünmek](#) adlı tematik bir sayı yayınlamıştır.⁴⁰

Araştırma işbirliğinin artırılması: Birleşik Krallık'taki Sheffield Üniversitesi Medya Özgürlüğü Merkezi (CFOM), gazetecilerin

güvenliği konusunda çalışan akademisyenler arasındaki işbirliğini ve teatileri geliştirmek için [Journalist Safety Research Network](#) (Gazetecilerin Güvenliği Araştırma Ağı) adlı bir ağın oluşturulmasını desteklemiştir.⁴¹ Bu ağ, üyeleri arasında bağlantı sağlamak için kapalı bir Facebook sayfasına sahiptir.

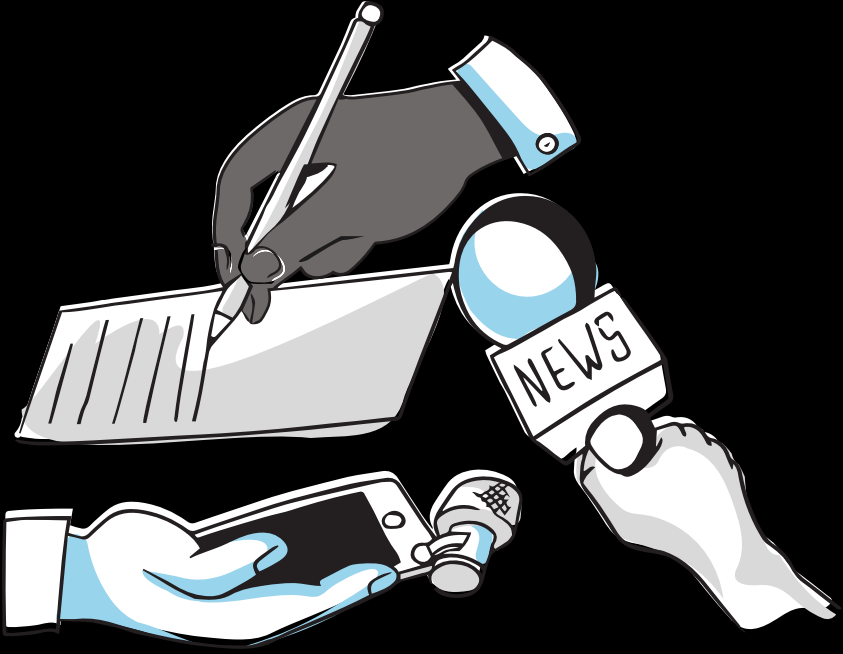
Gazetecilerin güvenliğine ilişkin çalışmalar için alan yaratılması:

2018 yılında CFOM'ye Medya Özgürlüğü, Gazeteciliğin Güvenliği ve Cezasız Kalma Sorunu alanındaki ilk UNESCO Kürsüsü verilmiştir.⁴² İsveç'teki Gothenburg Üniversitesi UNESCO İfade Özgürlüğü Kürsüsü ve İspanya'daki Malaga Üniversitesi UNESCO İletişim Kürsüsü de gazetecilerin güvenliği konusu ile ilgilenmektedir.⁴³ Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Pennsylvania Üniversitesi Annenberg İletişim Okulu, risk altındaki gazetecilere ilişkin bilgileri araştırmak ve artırmak için Medya Riski Merkezini oluşturmuştur.⁴⁴ Columbia Üniversitesi'ndeki Küresel İfade Özgürlüğü inisiyatifi, gazetecilere yönelik saldırılarla ilgili davaları içeren bir içtihat veri tabanı oluşturmuştur.⁴⁵

Son notlar

- 1 Michelle Ferrier, “Attacks and Harassment: The Impact on Female Journalists and Their Reporting”, International Women’s Media Foundation, TrollBusters, 2018, <https://www.iwmf.org/wp-content/uploads/2018/09/Attacks-and-Harassment.pdf>.
- 2 “1370 Journalists Killed between 1992 and 2020 / Motive Confirmed”, Committee to Protect Journalists (CPJ), https://cpj.org/data/killed/?status=Killed&motiveConfirmed%5B%5D=Confirmed&type%5B%5D=Journalist&start_year=1992&end_year=2020&group_by=year.
- 3 Lucy Westcott, “‘The threats follow us home’: Survey details risks for female journalists in U.S., Canada”, CPJ news item, 4 September 2019, <https://cpj.org/2019/09/canada-usa-female-journalist-safety-online-harassment-survey/>.
- 4 “La PDLI lanza el ‘Observatorio contra el acoso online a mujeres periodistas’”, Plataforma en Defensa de la Libertad de Información news item, 2 June 2018, <http://libertadinformacion.cc/la-pdli-lanza-el-observatorio-contra-el-acoso-online-a-mujeres-periodistas/>.
- 5 Adı geçen eserde, son not 1.
- 6 Valeria Costa-Kostritsky, “Targeting the messenger - Journalists face an onslaught of online harassment”, Mapping Media Freedom, 2019, <https://www.indexoncensorship.org/wp-content/uploads/2019/01/index-report-online-harassment-webv3.pdf>.
- 7 “Don’t read the comments: Enhancing Online Safety for Women Working in the Media”, Media Entertainment and Arts Alliance, Gender Equity Victoria, 2019, https://www.genvic.org.au/wp-content/uploads/2019/10/GV_MEAA_PolicyDoc_V5_WEB.pdf.
- 8 Julie Posetti and Hannah Storm, “Violence Against Women Journalists - Online and Offline”, GAMAG, 2019, <https://gamag.net/wp-content/uploads/2019/09/Chapter-7.pdf>.
- 9 “Media Pluralism Monitor”, Centre for Media Pluralism and Media Freedom, <https://cmpf.eui.eu/mpm2020-results>.
- 10 European Journalism Observatory, “Where are the women journalists in Europe’s media?”, May 15 2018, <https://en.ejo.ch/research/where-are-all-the-women-journalists-in-europes-media>.
- 11 Fojo Media Institute, “Gender aspects of employment and career in the media sector of Armenia, Georgia, Moldova, Russia and Ukraine”, 2020, <https://fojo.se/wp-content/uploads/2020/08/Gender-report-2020-ENG.pdf>.
- 12 Advancing Gender Equality in Media Industries (AGEMI), “A Resources Bank of good practices”, <https://www.agemi-eu.org/mod/page/view.php?id=519>.
- 13 Reporters Without Borders, “Online Harassment of Journalists – Attack of the Trolls”, 2018, https://rsf.org/sites/default/files/rsf_report_on_online_harassment.pdf.
- 14 UN Human Rights, “Integrating Gender into Human Rights Monitoring”, <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/Chapterr5-2opp.pdf>.
- 15 Cynthia Rothschild, “Gendering Documentation: A Manual For and About Women Human Rights Defenders”, Women Human Rights Defenders International Coalition, 2015, http://www.ishr.ch/sites/default/files/documents/whrd_ic_gendering_documentation_manual_1_1.pdf.
- 16 The informal network can be reached via the address sojcoalition@lists.riseup.net.
- 17 Media Freedom Rapid Response, <https://www.mfrr.eu>.
- 18 Ending impunity: Guide to acting on UN standards on the safety of journalists, ARTICLE 19 news item, 2 November 2019, <https://www.article19.org/resources/ending-impunity-guide-to-acting-on-un-standards-on-safety-of-journalists/>.
- 19 IFEX 5-minute Explainers, <https://ifex.org/resources/5-minute-explainers/>.
- 20 International Media Support (IMS), “The safety of women journalists: Breaking the cycle of silence and violence”, IMS Defending Journalism book series, October 2019, <https://www.mediasupport.org/publication/the-safety-of-women-journalists/>.

- 21 “Tutorials”, Ontheline Newsrooms, <https://newsrooms-ontheline.ipi.media/tutorials/>.
- 22 “Online Harassment Field Manual”, PEN America, <https://onlineharassmentfieldmanual.pen.org>.
- 23 Ginger Gorman, “Five Ways to Protect Yourself Against Cyberhate and Trolls”, Dart Center for Journalism and Trauma news item, 26 June 2017, <https://dartcenter.org/resources/five-ways-protect-yourself-against-cyberhate-and-trolls>.
- 24 Totem project, <https://totem-project.org/>.
- 25 Gendersec, <https://gendersec.tacticaltech.org>.
- 26 Orkhan Dzhemal Media Safety Academy, <https://jfi.academy>.
- 27 “Safety and Security”, Global Investigative Journalism Network, <https://gijn.org/safety-and-security-organizations/>.
- 28 Heart Mobinitiative, “Hollaback!”, <https://www.ihollaback.org/>.
- 29 Online Pest Control for Journalists, “What to Do? Where to Go? Infographic”, TrollBusters, <https://yoursosteam.wordpress.com/what-to-do-infographic/>.
- 30 UNESCO, “Strengthening the Implementation of the UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity”, 2017, <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Journalists/OutcomeDocument.pdf>.
- 31 Michael Foley, Clare Arthurs, Magda Abu-Fadil, “Model course on safety of journalists: a guide for journalism teachers in the Arab States”, 2017, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000248297>.
- 32 UNESCO, “Model Curricula for Journalism Education – a Compendium of New Syllabi”, 2013, <https://bit.ly/3h1MUU3>.
- 33 “Baku State University Journalism Faculty approves curriculum on gender equality and media”, Council of Europe, 1 April 2019, <https://bit.ly/2ZXMtjl>.
- 34 Knight Center for Journalism at the University of Texas, <https://knightcenter.utexas.edu/>.
- 35 “World Press Freedom Day Conference 2020” website, UNESCO, <https://en.unesco.org/comemorations/worldpressfreedomday>.
- 36 Journalism and Media International Center, Oslo Metropolitan University, <https://uni.oslomet.no/jmic/>.
- 37 “Book of Abstracts 2019”, MEKK, Oslo Metropolitan University, <https://uni.oslomet.no/mekk/conferences/safety-of-journalists-digital-safety-2019/book-of-abstracts-2019-conference/>.
- 38 International Association of Media and Communication Research, IAMCR, <https://iamcr.org/>.
- 39 Ulla Carlsson and Reeta Pöyhtäri, “The Assault on Journalism: Building knowledge to protect freedom of expression”, Nordicom, 2017, <https://www.nordicom.gu.se/en/publikationer/assault-journalism>.
- 40 Kristin Skare Orgeret and William Tayeebwa, “Rethinking Safety of Journalists, In Media and Communication”, Open Access Journal, Volume 8, Issue 1 2020, <https://www.cogitationpress.com/mediaandcommunication/issue/view/issue/161/PDF161>.
- 41 “Journalism Safety Research Network”, Centre for Freedom of the Media - University of Sheffield, <http://www.cfom.org.uk/our-networks/journalism-safety-research-network/>.
- 42 “UNESCO Chair on Media Freedom, Journalism Safety and the Issue of Impunity”, CFOM, University of Sheffield, <http://www.cfom.org.uk/about/unesco-chair-on-media-freedom-journalism-safety-and-the-issue-of-impunity/>.
- 43 For example, the UNESCO Chair on Freedom of Expression at the University of Gothenburg organized, in co-operation with UNESCO, a conference on the safety of journalists in 2016: https://jmg.gu.se/english/current/news/Nyhet_detalj/safety-of-journalists-international-research-conference-paved-the-way-for-academic-research-cooperation.cid1373726.
- 44 Center for Media @Risk, Annenberg School for Communication, University of Pennsylvania, <https://www.ascmediarisk.org/>.
- 45 Global Freedom of Expression Case Law Database, Columbia University, <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/>.

**Gazeteciler ve
medya çalışanları**

Önerilen eylemler

1. Kadın gazeteciler için risk ortamını izlemek ve değerlendirmek;
2. Güvenlik ve - fiziksel, yasal, psikososyal ve dijital emniyet dâhil - emniyete yönelik bütünsel bir yaklaşım uygulamak;
3. Tehditleri ve saldırıları belgelendirmek ve rapor etmek;
4. Çevrimiçi taciz ve suistimale karşı karşıya olan ve bu tür saldırılar yaşama riski daha yüksek olan meslektaşları desteklemek;
5. Yasal mekanizmalar dâhil olmak üzere mevcut destek şekilleri hakkında bilgi sahibi olmak.

10. Gazeteciler ve medya çalışanları Öz-korumaya ve akran desteğine öncelik vermek

Gazeteciliğin birçok riski vardır. Ancak kadın gazeteciler, sırf kadın olmaları nedeniyle ilave bir risk katmanı ile karşı karşıyadır. Çevrimiçi taciz ve suistimaller, kadınları erkeklerden çok daha ciddi bir biçimde hedefleyen saldırıların net bir örneğidir.¹ Çevrimiçi saldırılara uğramış olan kadın gazeteciler, kapsamlı çözümlerin tanımlanması ve uygulanması için önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, [Gazetecilerin Güvenliğine ilişkin 3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararında](#) yansıtılmıştır. Bu kararda AGİT katılımcı Devletleri, güvenlik kavramının sadece fiziksel zarar olmaması anlamına gelmediğini, aynı zamanda düzgün çalışma koşullarını ve psikolojik, hukuki ve dijital güvenliği de kapsadığını kabul etmiştir.² Önceki bölümlerde belirtildiği gibi Devlet ve Devlet-dışı aktörlerin kadın gazetecilerin güvenliği konusunda kendi taahhütleri olmakla birlikte, kadın gazeteciler saldırıları önlemek, azaltmak ve bunlara karşılık vermek için bütünsel bir öz-koruma uygulamaktadır. Buna ek olarak, tüm gazeteciler çevrimiçi suistimalleri önlemek, azaltmak ve bunlara karşılık vermek için meslektaşlarına destek olabilir.

3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararında, 57 AGİT katılımcı Devleti “gazetecilerin çalışmalarının kendilerini ve aile üyelerini, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil şiddet riskine ve sindirmeye ve tacize maruz bırakabileceğini ve bunların da gazetecileri işlerine devam etmekten caydırabileceğini veya oto-sansüre yol açabileceğini kabul etmektedir.” Buna ek olarak, katılımcı Devletler “kadın gazetecilerin işleri ile ilgili olarak, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil karşı karşıya kaldıkları belirgin risklerden endişe duymakta ve kadın gazetecilerin güvenliğini mümkün olan en yüksek derecede sağlamanın ve deneyimlerinin ve endişelerinin etkin bir şekilde ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.”

› Kadın gazeteciler için risk ortamını izlemek ve değerlendirmek

Risk değerlendirmeleri, gazetecilerin güvenliği alanındaki iyi bir uygulama olarak bilinir bir hale gelmiştir. Medya organları, bütünsel bir koruma sağlamak için, bireysel kadın gazeteciler ile birlikte, mesleğin bir sonucu olarak ortaya çıkan riskleri ve kadın olmakla ve kimliklerinin diğer formlarıyla bağlantılı riskleri kapsayan düzenli risk değerlendirmeleri yapmalıdır.

Gazeteciler, bir göreve başlamadan önce, görevi güvenli bir biçimde tamamlamak için hangi önlemlerin ve koruma tedbirlerinin gerekli olduğunu müştereken belirlemek için medya organı tarafından sağlanan risk değerlendirmesi şablonlarını doldurmalıdır. Bu risk değerlendirmelerinin göreve göre hazırlanması ve güncellenmesi gereklidir.

Daha genel olarak, gazeteciler çevrimiçi taciz ve suistimal konusundaki araştırmaları yakından takip edebilir. Bu tür saldırılara uğrama riski daha düşük olan gazeteciler, örneğin araştırma ve izleme çalışmalarına katılarak, daha yüksek risk altında olan gazeteciler ile birlik olma yolları geliştirmelidir. Bu hareket tarzı, kadın gazetecilere yönelik çevrimiçi taciz ve suistimal gibi saldırıların gazeteciliğe yönelik saldırılar olarak görüldüğü bir iş kültürünün geliştirilmesini destekler. Bu durum, kadın gazetecilerin riskleri daha iyi ölçmelerini, tehditleri tanımlamalarını ve suistimali normalleştirmek yerine saldırıları rapor etmelerini sağlar.

› **Güvenlik ve - fiziksel, yasal, psikososyal ve dijital emniyet dâhil - emniyete yönelik bütünsel bir yaklaşım uygulamak**

Gazetecilerin güvenliğine bütünsel bir bakış açısı; fiziksel güvenliği, dijital emniyeti, psikososyal özeni ve hakların öğrenilmesine yönelik eğitim kurslarını kapsar. Bu, kadın gazeteciler için, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimale uğramaları durumunda nasıl güvende kalabileceklerine dair bilgileri ve mesleki gelişimi özellikle içermelidir.

Kadın gazeteciler, bilhassa dijital emniyet araçlarını kullanarak çevrimiçi taciz ve suistimal tezahürlerini belirlemek ve internette güvenli bir biçimde gezinmek gibi konulardaki emniyet eğitimi kurslarına katılmalıdır. Bir hazırlık adımı olarak, kadın gazetecilerin kullandıkları sosyal medya platformlarında bulunan emniyet ve raporlama seçeneklerini tam olarak öğrenmeleri önerilir.

Çevrimiçi taciz ve suistimalin gittikçe tırmanan bir doğası vardır, bazen daha zekice hakaret ve aşağılamalar gibi mikro-saldırganlıklar ile başlayıp hızla yoğunlaşarak ciddi tehditlere dönüşür. Bireysel mikro-saldırganlıklar görünüşte tehdit edici olmasa da, birikerek kadın gazeteciler için ciddi psikolojik sonuçlar doğurabilir veya daha zararlı saldırıların habercisi olabilir. Kadın gazetecilerin mikro-saldırganlıkları normal görmeyi bırakarak, travmayı tanımlamayı öğrenerek ve öz-bakım gücü edinerek psikososyal esenliklerine öncelik vermeleri önemlidir.

Gazetecilerin kadın meslektaşlarının bütünsel güvenliğine katkıda bulunabileceği diğer yollar, medya kuruluşunun periyodik olarak değişebilecek çevrimiçi güvenlik ilkeleri hakkında sürekli bilgi sahibi olmak ve eğer henüz mevcut değilse, çevrimiçi taciz ve suistimleri ele

almaya yönelik politika ve protokolleri ısrarla talep etmektir. Ayrıca, risk değerlendirmeleri yapmak için kadın gazeteciler ile birlikte çalışabilir ve cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimalleri ele alan emniyet planları oluşturabilirler.

› **Tehditleri ve saldırıları belgelendirmek ve rapor etmek**

Kadın gazeteciler saldırılara maruz kaldıklarında, bunu yapabileceklerini hissetmeleri durumunda bu saldırıları meydana gelir gelmez belgelemeli ve mümkünse bu bilgileri medya organındaki ilgili destek birimi ile paylaşmalıdır. Kadın gazetecinin bunları tek başına yapamayacağını hissetmesi durumunda, meslektaşları her ikisini de yapmasına yardımcı olabilir. Saldırının niteliğine bağlı olarak işverenlere, sosyal medya platformlarına ve emniyet makamlarına resmi olarak olay raporları da sunulabilir.

Bazı durumlarda kadın gazeteciler bir saldırıya karşılık olarak, gerek saldırı konusunda genel olarak ne düşündüğünü çekinmeden söyleyerek gerekse doğrudan saldırgana hitap ederek, cevap vermeyi tercih edebilir. Cevap vermek çevrimiçi taciz ve suistimalleri durdurmak için güçlü bir yol olabilir, ancak bazı durumlarda daha fazla saldırıya yol açabilir. Bu nedenle bu tür bir taktik, bir risk değerlendirmesi yapılarak kullanılmalıdır. Akran destek ağlarına, yazı işleri müdürlerine ve/veya güvenlik danışmanlarına danışmak da cevap vermenin en iyi hareket tarzı olup olmadığının belirlenmesine yardımcı olabilir.

› **Çevrimiçi taciz ve suistimalle karşı karşıya olan ve bu tür saldırılar yaşama riski daha yüksek olan meslektaşları desteklemek**

Meslektaşlar olarak, bireysel gazeteciler cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimallere karşı koymak için ittifak kurabilir. Gazeteciler ve medya

çalışanları, kapsayıcı kurumsal kültürün (Yedinci Bölüme de bakın) saldırılar yaşayabilecek olan veya kimlikleri veya işleri nedeniyle daha yüksek bir risk grubunda bulunan kişilere daha fazla destek ve güç sağlayacak şekilde biçimlendirilmesine yardımcı olabilir.

Gazeteciler, saldırılara uğrayan kadın gazetecilere dayanışma içinde el uzatarak acil güvence ve destek sağlayabilir. Gazeteciler, hedef alınan gazetecinin bu yardımı istemesi ve rıza göstermesi koşuluyla, akran destek grupları oluşturulmasına, meslektaşlarına yönelik çevrimiçi taciz ve suistimallerin belgelenmesine ve bu saldırıların farklı kanallar yoluyla rapor edilmesine yardımcı olabilir.

Topluluk ağları, cinsiyet temelli çevrimiçi taciz ve suistimler yaşayan gazetecilere acil destek sağlayabilir. Kadın gazeteciler, diğer meslektaşları, aileleri ve arkadaşları gibi güvendikleri bireylerden oluşan akran destek ağları oluşturabilir. Bu ağ, saldırıların meydana gelmesi durumunda giriş yaparak destek alabilecekleri bir yer olabilir. Gazeteciler deneyimlerini ve pratik bilgilerini paylaşmalı, diğer gazeteciler için emniyet kılavuzları oluşturmak amacıyla birlikte çalışmalı ve kendi çevrimiçi izleyicileri ile ittifaklar oluşturmalıdır.

› **Yasal mekanizmalar dâhil olmak üzere mevcut destek şekilleri hakkında bilgi sahibi olmak**

Çevrimiçi taciz ve suistimallerin doğası karmaşık ve çok yönlü olabilir. Bunlar, ulusal mevzuat, bölgesel kurumlar ve uluslararası insan hakları standartları tarafından farklı şekillerde korunan bazı insan hakları alanlarını ihlal eder. Kadın gazeteciler cinsiyet eşitliği, gazetecilerin güvenliği, ifade özgürlüğü, dijital iletişim ve diğer ilgili alanlardaki ulusal ve uluslararası çerçeveler kapsamında korunan yasal hakları konusunda bilgi sahibi olarak, çevrimiçi ortamda gezinme ve bunun çok-katmanlı riskleri konusunda beceri kazanabilir. Bu sayede kadın gazeteciler,

çevrimiçi taciz ve suistimallerle karşılaştıklarında destek alabilecekleri farklı mekanizmaları tanımlayabilir.

Ayrıca, Devletin ve hükümetlerarası kurumların muhtemelen sağlayabileceği korumaya ek olarak, kullandıkları çevrimiçi platformların hüküm ve koşulları ile topluluk ilkeleri, ayrıca işverenlerinin çevrimiçi katılıma yönelik ilgili politikaları hakkında bilgi sahibi olmaları kadın gazeteciler için faydalı olabilir.

Kadın gazeteciler bazı durumlarda hukuki destek kuruluşları ve ağları ile bağlantı kurmayı göz önüne alabilir.

Kaynaklar

- TrollBusters, kadın gazetecilerin kendilerine yönelik çevrimiçi saldırıların niteliğine bağlı olarak atabilecekleri adımları açıklayan [Çevrimiçi taciz mi ediliyorsunuz?](#) adlı bir infografik hazırlamıştır.³
- PEN America'nın yazarlara ve gazetecilere yönelik [Çevrimiçi Taciz Talimnamesi](#), kadınlara da odaklanan bir dizi pratik tavsiye ve ipucu sağlamaktadır.⁴
- Uluslararası Basın Enstitüsü tarafından hazırlanan [video eğitim materyalleri](#), kadın gazetecileri çevrimiçi tacizleri hukuki ve psikososyal bir perspektiften nasıl ele alabilecekleri konusunda eğitmektedir.⁵
- [Hollaback!](#) eğitim sağlamaktadır ve kadınların taciz edildiklerinde müdahale etmelerine yönelik pratik araçlar içeren birkaç kaynak

yayınlamıştır.⁶ Ayrıca [HeartMob](#) projesi yoluyla toplulukların destek olmasını kolaylaştırmaktadır.

- Sınırsız Özgür Basın, dijital güvenlik eğitim materyallerini içeren çevrimiçi [Totem](#) platformunu oluşturmuştur.⁷ Bu platform, Uluslararası Kadın Medya Vakfı tarafından geliştirilmiş olan.
- [Know Your Trolls](#) (Trollerinizi Tanıyın) adlı bir web seminerini içermektedir.
- Tactical Tech, kadınlar için pratik dijital güvenlik araçları sağlamaya yönelik [XYZ](#) adlı bir alan oluşturmuştur.⁸ Ayrıca [Me and My Shadow App Centre](#) (Ben ve Gölge Uygulama Merkezim) adlı, daha iyi gizliliğe ve dijital izlerin yönetilmesine yönelik açık kaynaklı araçlar, uygulamalar ve hizmetler derlemesi oluşturmuştur.⁹
- Cinsiyet temelli şiddeti ele alan küresel bir gönüllü ağı olan CHAYN, kadınlar için [CHAYN DIY](#) adlı çevrimiçi bir güvenlik kılavuzu hazırlamıştır.¹⁰
- Daha güvenli çevrimiçi iletişime yönelik ipuçları ve araçlar, Elektronik Sınır Vakfının [Surveillance Self-Defense](#) (Yasadışı Gözetlemeye Öz-Savunma) internet sitesinde bulunabilir.¹¹
- Dijital Savunucular Ortaklığı tarafından hazırlanan [Digital First Aid Kit](#) (Dijital İlk Yardım Seti), en yaygın dijital tehdit türlerinin nasıl ele alınacağına ilişkin tavsiyeler sağlamaktadır.¹²
- [IFEX](#) üyeleri ve [Journalists in Distress Network](#) (Sıkıntı Yaşayan Gazeteciler Ağı) adlı ağa katılan gruplar gibi bazı kuruluşlar,

saldırıya uğrayan kadın gazetecilere acil ve hukuki destek ve ayrıca burslar sağlamaktadır.¹³ Diğer kuruluşlar arasında [Dijital Özgürlük Fonu](#), [Access Now](#) ve [Avrupa Basın ve Medya Özgürlüğü Merkezi](#) vardır.

- Birleşik Krallık'ta, medyadaki tacizlerle mücadele etmek ve hak bilincini teşvik etmek amacıyla kadın gazeteciler için bir meslek ağı olarak [Second Source](#) (İkinci Kaynak) oluşturulmuştur.¹⁴
- [OnlineSOS](#) (Çevrimiçi SOS), araçlar sağlayarak ve uzmanlık ve iyi uygulamaları paylaşarak çevrimiçi tacizle karşı karşıya olan kişilere destek olmaktadır.¹⁵

Son notlar

- 1 Mozilla Foundation, “Women journalists feel the brunt of online harassment”, April 2019, <https://internethealthreport.org/2019/women-journalists-feel-the-brunt-of-online-harassment/>.
- 2 OSCE, Ministerial Council Decision No. 3/18, “Safety of Journalists”, 7 December 2018, <https://www.osce.org/chairmanship/406538?download=true>.
- 3 “What to Do? Where to Go? Infographic”, TrollBusters, <https://yoursosteam.wordpress.com/what-to-do-infographic/>.
- 4 “Online Harassment Field Manual”, PEN America, <https://onlineharassmentfieldmanual.pen.org/>.
- 5 “Tutorials”, On the Line Newsrooms, <https://newsrooms-ontheline.ipi.media/tutorials/>.
- 6 Hollaback!, <https://www.ihollaback.org/>.
- 7 Totem Project, <https://totem-project.org/>.
- 8 XYZ, <https://xyz.informationactivism.org/>.
- 9 “Alternative App Centre”, Me and My Shadow, <https://myshadow.org/resources>.
- 10 “Do it yourself online safety”, <https://chayn.co/safety/>.
- 11 “Tips, Tools and How-tos for Safer Online Communications”, Surveillance Self-Defense, <https://ssd.eff.org/>.
- 12 “Digital First Aid Kit”, Digital Defenders Partnership, <https://www.digitaldefenders.org/digitalfirstaid/>.
- 13 Committee to Protect Journalists, Journalists in Distress (JID) Network, <https://cpj.org/emergency-response/journalists-in-distress-network.php>.
- 14 The Second Source, <http://www.thesecondsource.co.uk>.
- 15 Online SOS, <https://onlinesos.org/>.

Yazarlar hakkında

Dr. Silvia Chocarro, bir gazeteci ve ifade özgürlüğü savunucusudur. ARTICLE 19'da Koruma Bölümü Şefi görevini yürütmektedir. IFEX Konseyinde yer almaktadır ve Sheffield Üniversitesi ile Orta Avrupa Üniversitesindeki uzman kurumların üyesidir. Son 20 yılda haber organlarında, sivil toplum gruplarında ve Gazetecilerin Güvenliğine ve Cezasız Kalmaya ilişkin BM Eylem Planının geliştirilmesi konusunda çalıştığı UNESCO gibi hükümetlerarası kuruluşlarda çalışmıştır. Cinsiyet ve medya konusunda birkaç yayın kaleme almıştır. @silviachocarro.

Sarah Clarke, ARTICLE 19'da Avrupa ve Orta Asya Ekibinin Şefidir. Columbia Free Expression'da uzmanlık görevini yürütmekte ve Avrupa Basın ve Medya Özgürlüğü Merkezinin Hukuk İşleri Komitesinde yer almaktadır. Altı yıl boyunca PEN International'ın politika ve savunuculuk çalışmalarını yönlendirerek ederek BM ve bölgesel insan hakları mekanizmaları ile olan ilişkilerini yönetmiştir. Sarah, ifade özgürlüğü, sığınma ve göç ile ilgili konularda OHCHR, UNHCR, AGİT ile Oxford ve Harvard Üniversitelerine danışmanlık yapmıştır. @sarah_m_clarke

Paulina Gutiérrez, bir uluslararası insan hakları avukatı ve ifade özgürlüğü ve cinsiyet eşitliği savunucusudur. ARTICLE 19'da Hukuk ve Politika Programında yer alan ve nefret söylemi, cinsiyet, protesto ve gazetecilerin korunması konularını kapsayan sivil alan ve koruma portföylerini yönlendirmektedir. Bunun öncesinde, Meksika'daki ARTICLE 19 Bölgesel Ofisinde dijital haklar stratejisini yönlendirmiştir. Deneyimleri, Latin Amerika'da insan hakları politikası araştırmaları ve insan hakları ihlalleri yasal danışmanlığı konularında 12 yıllık çalışmayı içermektedir. @paulinagtzr

Judy Taing, ARTICLE 19'da Cinsiyet ve Cinsellik Bölümü Şefidir. Kurumun "Mx Metodu" adlı ortak cinsiyet stratejisini geliştirmiştir ve uygulamaktadır. Ayrıca Uluslararası Kadın Medya Vakfının Çevrimiçi Taciz Danışma Kurulunda yer almaktadır. ARTICLE 19'a katılmadan önce, Birleşmiş Milletler'in Kamboçya'daki Kızıl Kmerler Davalarına verdiği destekte Eş Soruşturma Yargıçları Bürosunda çalışmıştır. @judytaing

Ek

Sorumluluk reddi: Bu belge 3/18 Sayılı Bakanlar Konseyi Kararı'nın resmi olmayan tercümesidir. Orijinal belge için lütfen linki tıklayınız <https://www.osce.org/chairmanship/406538>.

Gazetecilerin Güvenliğine İlişkin 3/18 Sayılı AGİT Bakanlar Konseyi Kararı¹

Bakanlar Konseyi,

1975 Helsinki Nihai Senedi ve katılımcı Devletlerin ifade özgürlüğü hakkının görüş sahibi olma özgürlüğünü ve kamu makamlarının müdahalesi olmadan ve sınırlar gözetilmeksizin bilgi ve fikir edinme ve yayma özgürlüğünü de kapsadığını tekrar teyit ettiği 1990 Kopenhag Belgesi dâhil olmak üzere ifade özgürlüğü hakkı, medya özgürlüğü ve bilginin serbest dolaşımı konusundaki ilgili tüm AGİT taahhütlerini tekrar teyit ederek,

Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, özellikle 19. Madde ve Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ICCPR), özellikle 19. Madde uyarınca herkesin fikir ve ifade özgürlüğü hakkına sahip olduğunu ve bu hakkın demokratik bir toplumun esas temellerinden birisini ve ilerlemesinin ve kalkınmasının temel koşullarından birisini teşkil ettiğini akılda tutarak,

Ayrıca ifade özgürlüğü hakkı üzerindeki herhangi bir kısıtlamanın, ancak ICCPR'nin 19. Maddesinin 3. paragrafında belirlenen temelde yasalarca öngörülmesi ve gerekli olması gerektiğini akılda tutarak,

AGİT'in İnsani Boyut Konferansı 1991 Moskova Toplantısı Belgesinde belirtildiği gibi, bağımsız medyanın özgür ve açık bir toplum ve hesap verebilir hükümet sistemleri için esas olduğunu ve insan haklarının

ve temel özgürlüklerinin korunmasında özel bir öneme sahip olduğunu tekrar teyit ederek,

Gazeteciliğin ve teknolojinin geliştiğini ve bunun toplumsal müzakerelere katkıda bulunduğunu, ancak aynı zamanda gazetecilerin güvenliğine zarar verebilecek risklerin kapsamını da genişletebileceğini kabul ederek,

Gazetecilerin güvenliğinin korunmasının ve geliştirilmesinin, Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Amacının ve Hedeflerinin uygulanması için önemine dikkat ederek,

Gazetecilerin çalışmalarının kendilerini ve aile üyelerini, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil şiddet riskine ve sindirmeye ve tacize maruz bırakabileceğini ve bunların da gazetecileri işlerine devam etmekten caydırabileceğini veya oto-sansüre yol açabileceğini kabul ederek,

Gazetecilere yönelik haksız kısıtlayıcı önlemler kullanılmasının gazetecilerin güvenliğini etkileyebileceğini ve gazetecilerin halka bilgi vermesini engelleyerek ifade özgürlüğü hakkının kullanılmasını olumsuz etkileyebileceğini endişeyle kaydederek,

Bölgelerindeki medyanın yabancı haber ve bilgi servislerine kısıtsız erişime sahip olması gerektiğini ve halkın da benzer şekilde kamu makamlarının müdahalesi olmadan ve sınırlar gözetilmeksizin, yabancı neşriyat ve yabancı yayınlar yoluyla olanlar dâhil, bilgi ve fikir edinme ve yayma özgürlüğünden yararlanabileceğini ve bu hakkın kullanılmasına ilişkin herhangi bir kısıtlamanın AGİK'in İnsani Boyut Konferansı 1991 Moskova Toplantısı Belgesinde belirtildiği

gibi yasalarca öngörölmüş ve uluslararası standartlara uygun olması gerektiğini tekrar teyit ederek,

Özel hayatın gizliliğine keyfi veya yasa dışı müdahaleler olmaması hakkına yönelik ihlal ve suistimallerin gazetecilerin güvenliğini etkileyebileceğinden endişe duyarak,

Öldürme, işkence, zorla kaybetme, keyfi tutuklama, keyfi gözaltı ve keyfi sınır dışı etme, sindirme ve taciz olayları ile gazetecilerin çalışmalarını baskı altına almayı amaçlayan fiziksel, hukuki, siyasi, teknolojik veya ekonomik tehditler gibi her türlü tehdit dâhil olmak üzere, gazetecilerin güvenliği ile ilgili olarak yaşanan tüm insan hakları ihlallerinden ve suistimallerinden derin endişe duyarak,

Kadın gazetecilerin işleri ile ilgili olarak, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil karşı karşıya kaldıkları belirgin risklerden endişe duyarak ve kadın gazetecilerin güvenliğini mümkün olan en yüksek derecede sağlamanın ve deneyimlerinin ve endişelerinin etkin bir şekilde ele alınmasının önemini vurgulayarak,

Gazetecilerin seçimlerin haber yapılması, bilhassa halkın adaylar, platformları ve devam eden tartışmalar hakkında bilgilendirilmesi konusundaki önemli rolünü kabul ederek ve gazetecilerin bu bakımdan karşı karşıya kalabilecekleri tehditler ve şiddet içeren saldırılar hususunda duyduğu ciddi endişeleri ifade ederek,

Araştırmacı gazeteciliğin önemini ve medyanın araştırmalar yapma ve araştırmalarının sonuçlarını misilleme korkusu olmadan İnternet de dâhil olmak üzere yayınlama kapasitesinin, kamu kurumlarının ve yetkililerinin hesap verebilirliğini sağlanması da dâhil olmak üzere toplumlarımızda önemli bir rol oynayabileceğini kabul ederek,

Gazetecilerin çalışmalarına zarar veren ve halkın gazeteciliğın itibarına duyduğu güveni zedeleyen hedefli kampanyaların artmasından ve bu durumun gazetecilere yönelik tehdit ve şiddet riskini artırabileceğinden endişe duyarak,

Ayrıca siyasi liderlerin, kamu yetkililerinin ve/veya makamlarının gazetecileri sindirmeye çalıştığı, tehdit ettiği ve gazetecilere yöneltilen şiddeti görmezden geldiği veya kınamadığı durumlardan endişe duyarak,

Kadın gazetecilerin işleri ile ilgili olarak, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil karşı karşıya kaldıkları belirgin risklerden endişe duyarak ve kadın gazetecilerin güvenliğini mümkün olan en yüksek derecede sağlamanın ve deneyimlerinin ve endişelerinin etkin bir şekilde ele alınmasının önemini vurgulayarak,

Gazetecilerin seçimlerin haber yapılması, bilhassa halkın adaylar, platformları ve devam eden tartışmalar hakkında bilgilendirilmesi konusundaki önemli rolünü kabul ederek ve gazetecilerin bu bakımdan karşı karşıya kalabilecekleri tehditler ve şiddet içeren saldırılar hususunda duyduğu ciddi endişeleri ifade ederek,

Araştırmacı gazeteciliğın önemini ve medyanın araştırmalar yapma ve araştırmalarının sonuçlarını misilleme korkusu olmadan İnternet de dâhil olmak üzere yayınlama kapasitesinin, kamu kurumlarının ve yetkililerinin hesap verebilirliğini sağlanması da dâhil olmak üzere toplumlarımızda önemli bir rol oynayabileceğini kabul ederek,

Gazetecilerin çalışmalarına zarar veren ve halkın gazeteciliğın itibarına duyduğu güveni zedeleyen hedefli kampanyaların artmasından ve bu durumun gazetecilere yönelik tehdit ve şiddet riskini artırabileceğinden endişe duyarak,

Ayrıca siyasi liderlerin, kamu yetkililerinin ve/veya makamlarının gazetecileri sindirmeye çalıştığı, tehdit ettiği ve gazetecilere yöneltilen şiddeti görmezden geldiği veya kınamadığı durumlardan endişe duyarak,

Katılımcı Devletleri:

1. Sınırlar gözetilmeksizin bilgi arama, edinme ve yayma özgürlüğüne saygı duyulması, desteklenmesi ve korunması dâhil olmak üzere ifade özgürlüğü ve medya özgürlüğü ile ilgili tüm AGİT taahhütlerini ve uluslararası yükümlülüklerini tam olarak uygulamaya;
2. Medya özgürlüğü ile ilgili yasa, politika ve uygulamalarını kendi uluslararası yükümlülüklerine ve taahhütlerine tamamen uygun bir hale getirmeye ve bu yasa, politika ve uygulamaları gazetecilerin işlerini bağımsız bir biçimde ve haksız müdahaleler olmadan yapma becerilerini kısıtlamamaları için gözden geçirmeye ve gerektiğinde yürürlükten kaldırmaya veya değiştirmeye;
3. Öldürme, işkence, zorla kaybetme, keyfi tutuklama, keyfi gözaltı ve keyfi sınır dışı etme, sindirme ve taciz olayları ile çatışma durumlarında gerçekleşenler de dâhil olmak üzere gazetecilerin çalışmalarını baskı altına almak ve/veya bürolarını haksız yere zorla kapatmak için kullanılan fiziksel, hukuki, siyasi, teknolojik veya ekonomik her türlü tehdit gibi gazetecilere yönelik tüm saldırıları ve şiddeti alenen ve kesin bir dille kınamaya;
4. Ayrıca kadın gazetecilere, dijital teknolojiler yoluyla gerçekleşenler de dâhil olmak üzere işleri ile ilgili olarak yöneltilen cinsel taciz, suistimal, korkutma, tehdit ve şiddet gibi saldırıları alenen ve kesin bir dille kınamaya;

5. Keyfi olarak tutuklanan veya gözaltına alınan, rehine olarak tutulan veya zorla kaybetme mağduru olan tüm gazetecilerin acil ve koşulsuz olarak serbest bırakılmaları için baskı yapmaya;
6. Tüm sorumluları adalet önüne çıkarmak ve mağdurların uygun yasal çözümlere erişebilmelerini sağlamak amacıyla emniyet kuvvetlerinin gazetecilere yönelik şiddet ve tehdit eylemlerine karşı hızlı, etkili ve tarafsız soruşturmalar yürütmelerinin sağlanması dâhil, gelecekteki saldırıların önlenmesinde temel bir unsur olarak hesap verme zorunluluğunun sağlanması yoluyla gazetecilere karşı işlenen suçların cezasız kalmasına son vermek için etkili önlemler almaya;
7. Gazetecilerin karşı karşıya kalabileceği riskleri veya tehditleri azaltmak ve gazetecilerin itibarına duyulan güvenin ve bağımsız gazeteciliğin önemine duyulan saygının zarar görmesini önlemek amacıyla siyasi liderlere, kamu yetkililerine ve/veya makamlarına gazetecileri sindirmeye çalışmaktan, tehdit etmekten veya gazetecilere yönelik şiddeti görmezden gelmekten kaçınmaları ve bu tür şiddet olaylarını kesin bir dille kınamaları için baskı yapmaya;
8. Bu tür eylemlerin gazetecilerin insan haklarını ihlal ettiğine ve gazetecileri potansiyel şiddet riskleri ve güvenliklerine yönelik tehditler ile karşı karşıya bırakabileceğine dikkat ederek, gazetecilerin şifreleme ve anonimlik teknolojilerini kullanmalarına keyfi veya yasa dışı müdahalelerden bulunmaktan ve yasa dışı veya keyfi gözetleme teknikleri kullanmaktan kaçınmaya;
9. Devlet organlarını ve emniyet kurumlarını gazetecilerin güvenliğini sağlama gerekliliği ile ilgili farkındalık oluşturma ve

eğitim faaliyetlerine katılmaya teŖvik etmeye ve uygun durumlarda sivil toplumun bu tür faaliyetlere katılmasını desteklemeye;;

10. Mümkün olan durumlarda, gazetecilere yönelik saldırılara ve Ŗiddete iliŖkin ulusal veri toplama, analiz ve raporlamayı oluŖturmaya ve güçlendirmeye;
11. Tahkir suçunu düzenleyen yasaların, gazetecilerin güvenliğine zarar verebilecek ve/veya gazetecileri fiilen sansrleyebilecek ve halkı bilgilendirme görevlerini engelleyebilecek aŖırı ağır ceza veya yaptırımlar içermemesini sağlamaya ve gerektiğinde, bu tür yasaları katılımcı Devletlerin uluslararası insan hakları hukuku kapsamındaki yükümlülüklerine uygun olarak revize etmeye ve yürürlükten kaldırmaya;
12. Gazetecilerin korunmasına yönelik geçerli yasal erveyi ve ilgili tüm AGİT taahhütlerini daha etkili bir Ŗekilde uygulamaya;
13. Gazetecilerin güvenliği konusu dâhil olmak üzere AGİT Medya zgrlğ Temsilcisi ile tam iŖbirliđi yapmaya;
14. AGİT Medya zgrlğ Temsilcisinin yetkisi doğrultusunda tüm AGİT katılımcı Devletlerindeki gazetecilerin güvenliğini sürekli olarak savunma ve destekleme çabalarını teŖvik etmeye;

ağırır.

Son not

1 The Ministerial Council of the Organization for Security and Co-operation in Europe, 7 December 2018, <https://www.osce.org/files/mcdecoo03%20safety%20of%20journalists%20en.pdf>

Kadın gazetecilere karşı çevrimiçi taciz ve suistimal, meslek için önemli bir tehlike haline gelmiştir. Kadın gazetecilerin görevlerini yerine getirme şartlarını tehdit eden bir tehlike. Bu tehlike, gazetecilerin ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiği kadar, toplumun tüm fertleri için bilgiye özgür ve açık erişimi de engellemektedir.

Bu #SOFJO Kaynak Kılavuzu söz konusu tehdit için bir cevap niteliğindedir. Bu Kılavuz, AGİT bölgesindeki Devlet ve Devlet-dışı aktörlere kadın gazetecilerin çevrimiçi güvenliğini iyileştirmeye yönelik gerçek eylemlerde bulunmalarında yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Sunulan uygulamalar, uluslararası standartların ve taahhütlerin gerçekleştirilmesi için kullanılacak yöntemlerin örnekleridir. Bu #SOFJO Kaynak Kılavuzunda, temel aktörlere en ilgili ve erişilebilir adımların kısa bir seçkisi sunulmaktadır. Bu adımlar, birlikte ele alındıklarında, kadın gazetecilerin mesleklerini çevrimiçi olarak daha güvenli bir biçimde sürdürebilecekleri, birbirleriyle ilişkili bir yapı oluşturmaktadır.

Ne yazık ki, bu taciz ve suistimal biçimi hiçbir şekilde sanal değil. Gerçek çözümler gerektiren gerçek bir sorun.

Söylediklerimizi yapma zamanı geldi.